

Spis treści

1 Ogólna charakterystyka gminy	7
1.2 INFORMACJE OGÓLNE	7
1.3 ASPEKTY I UWARUNKOWANIA HISTORYCZNE	9
2 Charakterystyka infrastruktury technicznej	11
2.2.3 INFRASTRUKTURA ODPROWADZANIA I OCZYSZCZANIA ŚCIEKÓW ORAZ ZAOPATRZENIA W WODĘ	11
2.2.4 ZAOPATRZENIE W WODĘ	13
2.2.5 GAZYFIKACJA I ENERGETYKA	14
2.2.6 STOPIEŃ WYPOSAŻENIA GMINY W SIECI INFRASTRUKTURY	15
2.2.7 POWIĄZANIA KOMUNIKACYJNE	15
2.3 MIESZKALNICTWO	16
2.3.3 BUDYNKI I BUDOWLE	18
3 Sfera społeczna	20
3.2 UWARUNKOWANIA DEMOGRAFICZNE	20
3.2.3 UWARUNKOWANIA DEMOGRAFICZNE I SPOŁECZNE	20
3.3 EDUKACJA	21
3.4 KULTURA, SZTUKA, ZABYTKI	24
3.4.3 ZABYTKI	25
3.4.4 SPORT	25
3.5 ZDROWIE	26
3.6 BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE	26
3.7 POMOC I OPIEKA SPOŁECZNA	26
3.7.3 ZADANIA USTAWOWE I DZIAŁALNOŚĆ OŚRODKA POMOCY SPOŁECZNEJ	27
3.7.4 ŚRODOWISKOWY DOM SAMOPOMOCY W CHOJNIE	30
3.7.5 OKREŚLENIE GRUP SPOŁECZNYCH WYMAGAJĄCYCH WSPARCIA	32
4 SFERA GOSPODARCZA	34
4.2 BEZROBOCIE I RYNEK PRACY	34
4.3 ADMINISTRACJA	37

4.4 DZIAŁALNOŚĆ GOSPODARCZA.....	38
4.4.3 STRUKTURA GOSPODARKI I ZATRUDNIENIE.....	38
4.5 TURYSTYKA.....	40
5 Przestrzeń i środowisko	43
5.2 GRUNTY.....	43
5.2.3 ROLNICTWO I LEŚNICTWO.....	44
5.3 UWARUNKOWANIA OCHRONY ŚRODOWISKA.....	44
5.3.3 ZANIECZYSZCZENIE ATMOSFERY.....	45
5.3.4 ZAGROŻENIA HAŁASEM:.....	45
5.3.5 ZŁOŻA SUROWCÓW MINERALNYCH.....	46
5.3.6 ZŁOŻA TORFÓW.....	46
5.3.7 WODY POWIERZCHNIOWE.....	46
5.3.8 GLEBY.....	47
5.4 FORMY OCHRONY PRZYRODY NA TERENIE GMINY.....	48
5.4.3 CEDYŃSKI PARK KRAJOBRAZOWY (NA TLE PARKÓW DOLNEJ ODRY).....	48
5.4.4 REZERWATY PRZYRODY:.....	49
5.4.5 OCHRONA GATUNKOWA.....	50
5.4.6 OBSZARY SIECI NATURA 2000NA TERENIE GMINY.....	51
6 Analiza SWOT	58
6.2 IDENTYFIKACJA SŁABYCH I SILNYCH STRON W ROZWOJU GOSPODARCZYM.....	58
6.3 SŁABE STRONY I CZYNNIKI ZAGRAŻAJĄCE ROZWOJOWI :.....	58
6.4 SILNE STRONY I CZYNNIKI SPRZYJAJĄCE ROZWOJOWI:.....	59
6.5 SCENARIUSZE DLA STRATEGII.....	65
7 Diagnoza stanu aktualnego po analizie uwarunkowań	67
7.2 IDENTYFIKACJA PROBLEMÓW SFERY SPOŁECZNEJ.....	67
7.2.3 RODZINY DOTKNIĘTE UBÓSTWEM Z POWODU BEZROBOCIA ORAZ RODZINY WIELODZIECNE I NIEPEŁNE.....	68
7.2.4 OSOBY STARSZE I NIEPEŁNOSPRAWNI.....	68
7.2.5 OSOBY (RODZINY) DOTKNIĘTE PROBLEMEM UZALEŻNIENIA OD ALKOHOLU I ŚRODKÓW PSYCHOAKTYWNYCH.....	68
7.2.6 OSOBY NA ETAPIE EDUKACJI SZKOLNEJ I AKADEMICKIEJ.....	68

7.3 IDENTYFIKACJA PROBLEMÓW SFERY GOSPODARCZEJ.....	69
7.4 IDENTYFIKACJA ZAGROŻEŃ W OTOCZENIU.....	71
8 Określenie misji i wizji	73
9 Określenie celów i metody przygotowania Strategii	75
10 Określenie kierunków rozwoju strategicznego	77
10.2 KONSTRUKCJA STRATEGII.....	77
10.3 ZBIÓR CELÓW I ZADAŃ STRATEGII:.....	80
10.3.3 UZASADNIENIE DLA DZIAŁAŃ W RAMACH CELU I	81
10.3.4 UZASADNIENIE DLA DZIAŁAŃ W RAMACH CELU II.....	84
10.3.5 UZASADNIENIE DLA DZIAŁAŃ W RAMACH CELU III	86
10.3.6 UZASADNIENIE DLA DZIAŁAŃ W RAMACH CELU IV.....	88
10.3.7 UZASADNIENIE DLA DZIAŁAŃ W RAMACH CELU V.....	88
10.3.8 UZASADNIENIE DLA DZIAŁAŃ W RAMACH CELU VI	89
10.3.9 UZASADNIENIE DLA DZIAŁAŃ W RAMACH CELU VII	90
10.4 OPIS CELÓW I ZADAŃ - MATRYCE	91
10.4.3 ZADANIA W RAMACH CELU I: "TWORZENIE I PROMOCJA NOWEJ JAKOŚCI NA POLU OFERTY TURYSTYCZNEJ GMINY" PRZEWDZIANE DO REALIZACJI W RAMACH STRATEGII.....	92
10.4.4 ZADANIA W RAMACH CELU II: "TWORZENIE OFERTY SPORTOWEJ I REKREACYJNEJ" PRZEWDZIANE DO REALIZACJI W RAMACH STRATEGII.....	93
10.4.5 ZADANIA W RAMACH CELU III: "KULTURA, HISTORIA I ZABYTKI" PRZEWDZIANE DO REALIZACJI W RAMACH STRATEGII.....	94
10.4.6 ZADANIA W RAMACH CELU IV: "GOSPODARKA KOMUNALNA I OCHRONA ŚRODOWISKA" PRZEWDZIANE DO REALIZACJI W RAMACH STRATEGII.....	95
10.4.7 ZADANIA W RAMACH CELU V: "PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ I GOSPODARKA LOKALNA" PRZEWDZIANE DO REALIZACJI W RAMACH STRATEGII.....	97
10.4.8 ZADANIA W RAMACH CELU VI: "POPRAWA SFERY EDUKACJI" PRZEWDZIANE DO REALIZACJI W RAMACH STRATEGII.....	98
10.4.9 ZADANIA W RAMACH CELU VII: "POPRAWA WARUNKÓW SOCJALNYCH, BEZPIECZEŃSTWA PUBLICZNEGO I ZDROWIA" PRZEWDZIANE DO REALIZACJI W RAMACH STRATEGII.....	99
11 Określenie zadań i hierarchii ich istotności	100
12 Określenie kosztów	104
12.2.3 FINANSOWANIE OBCE ZADAŃ.....	107

12.2.4 CHARAKTERYSTYKA INSTRUMENTÓW FINANSOWYCH	108
12.2.5 KREDYTY I POŻYCZKI.....	108
12.2.6 DOTACJE.....	109
12.3 POMOC BEZZWROTNA	109
12.3.3 MECHANIZMY NORWESKIE.....	109
12.3.4 FUNDUSZE STRUKTURALNE	109
12.3.5 PROGRAMY OPERACYJNE – PROGRAM ROZWOJU OPERACYJNEGO WOJEWÓDZTWA ZACHODNIOPOMORSKIEGO.....	111
12.3.6 EUROPEJSKI FUNDUSZ SPOŁECZNY	112
12.3.7 INICJATYWY TRANSGRANICZNE UE.....	113
12.4 KRAJOWE INSTRUMENTY FINANSOWANIA INWESTYCJI.....	113
12.4.3 OBLIGACJE KOMUNALNE.....	113
12.4.4 LEASING JAKO FORMA FINANSOWANIA INWESTYCJI.....	114
12.4.5 PROGRAMY PARTNERSTWA PUBLICZNO-PRAWNEGO / PPP, PIF, PPI/.....	114
12.5 FINANSOWANIE PRZEDSIĘWZIĘĆ STRATEGII ROZWOJU.....	115
12.5.3 ANALIZA BUDŻETU GMINY	115
12.5.4 INSTRUMENTY I ŹRÓDŁA FINANSOWANIA PREFEROWANE DLA POTRZEB STRATEGII.....	115
13 Harmonogram realizacji	117
14 System monitorowania strategii	117
14.2 WSKAŹNIKI OSIĄGNIĘĆ	117
15 System wdrażania i aktualizacji Strategii	119
16 Uczestnicy, komunikacja i wdrażanie strategii	120

Część I

Charakterystyka stanu aktualnego i uwarunkowań

1 Ogólna charakterystyka gminy

1.2 Informacje ogólne

Gmina Chojna wchodząca w skład powiatu gryfińskiego leży w południowo-zachodniej części województwa zachodniopomorskiego. Sąsiaduje od północy z gminami Widuchowa i Banie, od wschodu z gminą Trzcińsko-Zdrój, od południa z gminami Mieszkowice, Moryń i Cedynia, a od strony zachodniej poprzez Odrę graniczy z Niemcami. Gmina sąsiaduje z :

od północy:

– Gmina Widuchowa
– Gmina Banie

od wschodu:

– Gmina Trzcińsko -
Zdrój

od południa:

– Gmina Moryń
– Gmina Mieszkowice
– Gmina Cedynia

Gmina Chojna zajmując powierzchnię 320 km² jest największą pod względem obszarowym gminą w powiecie gryfińskim (1.869 km²) składającym się łącznie z 9 gmin (3 gminy wiejskie i 6 gmin wiejsko- miejskich). W skład gminy wchodzi 23 sołectwa obejmujące 44 miejscowości wiejskie oraz miasto Chojna będące siedzibą władz administracji samorządowej.

Gmina ma charakter rolniczy; prawie połowę powierzchni zajmują użytki rolne, blisko 38% lasy i zadrzewienia, pozostałe to tereny zabudowane i wody powierzchniowe. Strukturę przestrzenną Gminy Chojna przedstawia Tabela Nr 1.

Tabela Nr 1: Struktura przestrzenna Gminy Chojna

Podział	Powierzchnia w ha
Użytki rolne ogółem	16 613
Lasy	12 163
Wody	940
Tereny zabudowane	909
Drogi	1 211
Grunty będące własnością Gminy	1 363
Grunty Skarbu Państwa	25 530

Źródło: UM Chojna 2008

Układ sieci drogowej na terenie gminy jest dość dobrze rozwinięty. Składa się on z drogi krajowej nr 26 Myślibórz - Krajnik, drogi krajowej nr 31 Szczecin –Kostrzyn, dróg wojewódzkich nr 122 Krajnik-Pyrzyce i nr 124 Osinów Dolny-Chojna.

Do atutów Chojny zaliczyć należy funkcjonujące przejście graniczne towarowo-osobowe z Niemcami w Krajniku Dolnym znajdujące się w odległości 13 km od Chojny oraz położone w odległości 28 km w Osinowie Dolnym (w sąsiedniej gminie Cedynia) przejście osobowe.

Przez tereny gminy przebiega magistrala kolejowa Śląsk – Porty Szczecin, Świnoujście oraz lokalna linia kolejowa Pyrzyce- Godków- Siekierki (nieczynna).

Zdecydowana większość powierzchni gminy leży na Pojezierzu Południowobałtyckim. Po stronie niemieckiej rzeki Odry położony jest Narodowy Park Doliny Dolnej Odry. Głównym kompleksem przyrodniczym w gminie jest utworzony w 1993 roku „Cedyński Park Krajobrazowy” obejmujący 30850 ha oraz jego otulina obejmująca 53120 ha.

Obszar gminy jest zwarty, o kształcie wielokąta, gdzie maksymalna odległość między najdalszymi punktami wynosi ok. 24 km, a maksymalna szerokość – ok. 15 km. Powierzchnia gminy jest nizinna, na wysokości zawartej pomiędzy 20 – 40 m n.p.m.

Gmina Chojna położona jest w zlewni Odry oraz jej dopływów, w szczególności rzeka Rurzyca. Na jej terenie występują jeziora polodowcowe typu rynnowego. Do największych należą; Mętno, Strzeszowskie, Narost, Jeleńskie i Ostrów.

Gmina Chojna położona jest w następującej odległości od innych ośrodków miejskich (odległości liczone względem Miasta Chojna):

–	ok 14 km od Schwedt
–	ok 60 km od Szczecina
–	ok 60 km od Gorzowa
–	Wielkopolskiego
–	ok 60 km od Stargardu
–	Szczecińskiego
–	ok 100 km od Berlina
–	ok 500 km od
–	Warszawy

Niemal cały teren gminy leży na Pojezierzu Południowobałtyckim, a tylko jej północno - zachodnia część leży w dolinie Odry. Poprzez rzekę Odrę gmina Chojna graniczy z Narodowym Parkiem Doliny Dolnej Odry po stronie niemieckiej. Występuje tu koncentracja obszarów chronionych o znaczeniu ponadregionalnym (Cedyński Park Krajobrazowy, Park Krajobrazowy Doliny Dolnej Odry). Zwarte kompleksy leśne i znaczne areale gleb urodzajnych wyznaczają charakter gminy. Jej rolniczo - leśny charakter wzbogacają zasoby i układ zlewniowy wód powierzchniowych stojących i płynących. W dniu 1 kwietnia 1993 r, na mocy rozporządzenia Wojewody Szczecińskiego utworzono "Cedyński Park Krajobrazowy". Park ustanowiono na obszarze 30850 ha a jego otulina (strefa ochronna) obejmuje 53120 ha. Park wraz z otuliną obejmuje prawie całą powierzchnię gminy Chojna z wyłączeniem niewielkiego obszaru stanowiącego północno - wschodnią część gminy.

Obszar gminy jest bardzo zróżnicowany. Dolina Odry jest stosunkowo płaska a jej ukształtowanie zmienia się od 1,7 m n.p.m. do 10 m n.p.m. Względna różnica wysokości pomiędzy dnem doliny i powierzchnią wysoczyzny wynosi od 30 m do 50 m. Obszar ten poprzecinany jest niewielkimi dolinkami typu erozyjnego. Duża różnorodność form ukształtowania terenu, jego zalesienie oraz malowniczo położone i

czyste jeziora z trudno dostępnymi brzegami decydują o ekoturystycznej atrakcyjności gminy.

Powierzchniowa budowa geologiczna obszaru gminy jest wynikiem zmian zachodzących w okresie zlodowaceń. Dominują tutaj gliny zwałowe, żwir i piaski polodowcowe. Występują także osady mułków jeziornych, kredy jeziornej, namułów i torfów. Na większej głębokości w części zachodniej (około 240 m n.p.m.) i wschodniej (160- 180 m n.p.m.) występują złoża margli i kredy piszącej.

1.3 Aspekty i uwarunkowania historyczne

Historia terenów w aktualnych granicach administracyjnych Gminy Chojna jest wynikiem uwarunkowań historycznych kształtujących obszar zwany Ziemią Chojeńską. Na tym terenie osadnictwo ukształtowało się ok. VII – VIII w., a w IX w. powstała sieć osadnictwa grodowego i otwartego. Mieszkańcami tej ziemi były m. in. plemiona Słowian Pomorskich. Przez ziemię chojeńską wiodły ważne szlaki handlowe:

- przeprawy na Odrze m.in. w Krajniku Dolnym z ziem Wioletów do Wielkopolski,
- szlak łączący tereny wzdłuż Odry od Krajnika aż do jej ujścia z Kostrzyna do Chojny, z Radogoszczy przez Krajnik, Chojnę i Sanik.,

Około 963 r. Mieszko I włączył do państwa polskiego tereny w dorzeczu Warty i Odry. Późniejsze zwycięstwa Mieszka I utrwaliły przyłączenie Pomorza Zachodniego do Polski na około 200 lat. W 1124 r. za panowania Bolesława Krzywoustego, biskup Otton przeprowadził chrystianizację Pomorza. W II połowie XII i na początku XIII w. tereny te znajdowały się w obrębie dzielnicy wielkopolskiej. Podczas następnych wieków tereny te znajdowały się pod wpływami książąt pomorskich, Brandenburgią i Wielkopolską.

Okres ten charakteryzował się intensywnym rozwojem osadnictwa, rolnictwa, rękodzielnictwa i budownictwa. Wówczas powstały liczne wsie i osady klasztorne, gospodarstwa zakonów rycerskich oraz folwarki, a także istniejące do dziś granitowe kościoły.

Okres historii ziemi chojeńskiej był również okresem wojen i burzliwych zmian. Wojny w XVII w. spowodowały spustoszenia i wyludnienia. Pod koniec XVII w. nastąpił intensywny rozwój gospodarki folwarcznej, co przyczyniło się to do utrwalenia własności ziemi w rękach rodów rycerskich. W II połowie XVII w. nastąpiła intensywna eksploatacja lasów. W późniejszym okresie rozwinął się przemysł cegielny i żegluga.

Rolniczy charakter terenów i uboga sieć komunikacyjna przyczyniły się do powolnego rozwoju gospodarczego w XIX wieku. Rozwój infrastruktury komunikacyjnej i zjednoczenie Niemiec w 1870 r. spowodowało ożywienie w gospodarce rolnej ziemi chojeńskiej, która stała się ważnym rolniczym zapleczem wschodniej części Niemiec.

W ostatnich dziesięcioleciach XIX wieku obserwuje się wiele nowych przedsięwzięć wpływających na aktualny stan zagospodarowania gminy. Przebudowaniu uległa większa część średniowiecznych kościołów. Powstała nowa zabudowa folwarków i gospodarstwa chłopskich, a także okazałe rezydencje właścicieli majątków. Rozwinął się przemysł rolno-spożywczy (gorzelnie, płatkarnie, młyny) oraz cegielnie. Powstała

w tym okresie zabudowa decyduje o dzisiejszym krajobrazie miejscowości gminy. Okres pierwszej wojny światowej przyniósł stagnację w gospodarce i spadek liczby ludności. Działania wojenne w końcu II wojny światowej nie spowodowały większych zniszczeń poza miastem Chojna oraz wsią Grabowo. Po II Wojnie Światowej nastąpił okres przemian społeczno-ekonomicznych i politycznych w kraju. Przeobrażenia te określały również ustrój na terenie gminy, kształtowały nowe modele gospodarcze i przyczyniły się do powstania modelu wsi uspołecznionej - typowej dla gospodarki socjalistycznej z Państwowymi Gospodarstwami Rolnymi jako głównych producentów rolnych. Przełom polityczno-gospodarczy w 1989 roku doprowadził do dalszych zmian struktur gospodarczych i społecznych oraz do uruchomienia wolnorynkowych zasad gospodarowania. Nastąpił upadek uspołecznionych gospodarstw rolnych, które przeszły do Agencji Własności Rolnej Skarbu Państwa, poszukującej dzierżawców mogących powstrzymać dekapitalizację majątku. Restrukturyzacja przedsiębiorstw doprowadziła do redukcji zatrudnienia i gwałtownego wzrostu bezrobocia w gminie.

2.2.3 Infrastruktura odprowadzania i oczyszczania ścieków oraz zaopatrzenia w wodę

a) odprowadzanie ścieków sanitarnych

Aktualnie kanalizacją i urządzeniami do oczyszczania ścieków objętych jest niewystarczająca ilość mieszkańców gminy, choć sytuacja jest zróżnicowana w odniesieniu do obszaru miasta i obszaru gminy. Prawidłowo rozwinięta gospodarka ściekowa jest jeszcze słabą stroną w infrastrukturze technicznej gminy.

W roku 1998 opracowano „Program Budowy Systemu Kanalizacji Sanitarnej dla Gminy Chojna. Przewiduje on objęcie siecią kanalizacyjną 13 785 mieszkańców gminy. Generalnie program kierunkowy systemu kanalizacji sanitarnej w gminie Chojna polega na funkcjonowaniu na obszarze gminy czterech oczyszczalni ścieków::

- nowej, centralnej oczyszczalni w Chojnie, oczyszczającej docelowo ścieki komunalne z obszaru miasta Chojny i większej części obszaru gminy,
- grupowej oczyszczalni w Grzybnie, (na bazie oczyszczalni istniejącej) dla Grzybna, Strzelczyna, Kamiennego Jazu i w perspektywie Rurki oraz Żelechowa z sąsiedniej gminy Widuchowa.
- lokalnej oczyszczalni w Czartoryji, (na bazie oczyszczalni istniejącej).

Miejscowości: Chojna, Grzybno, Czartoryja i Krzymów posiadają kanalizację, żadna z wymienionych miejscowości nie jest skanalizowana w całości. Według Programu Ochrony Środowiska gminy Chojna:

- miejscowość Chojna jest skanalizowana w ok. 75 %,
- miejscowość Grzybno jest skanalizowana w ok. 50 %,
- miejscowość Czartoryja jest skanalizowana w ok. 60 %
- miejscowość Krzymów jest skanalizowana w ok. 50 %

Pozostałe miejscowości gminy zwykle są objęte systemem odprowadzania ścieków do zbiorników bezodpływowych (szamb). Obecnie, teren miasta i gminy jest objęty kanalizacją w około 44 %. Długość sieci wynosi ok. 32 km. Miasto Chojna jako jedyne, objęte jest siecią kanalizacji deszczowej o długości ok. 5,0 km.

Na terenie gminy znajduje się 5 oczyszczalni ścieków. Oczyszczalnie znajdują się w miejscowości Chojna, Grzybno, Czartoryja, Krzymów. Brak dostatecznej infrastruktury technicznej uniemożliwia doprowadzenie ścieków do oczyszczalni, również niewłaściwa eksploatacja oczyszczalni (zbyt mała lub zbyt duża ilość ścieków) wpływa niekorzystnie na jakość odprowadzanych ścieków, może obniżyć stopień oczyszczenia ścieków, a tym samym źle wpłynąć na jakość wód odbiornika.

Kanalizacja miejska w Chojnie wymaga pilnego remontu i przebudowy. Prowadzone są sukcesywne remonty i konserwacje wraz z wymianą odcinków wyeksploatowanych. Istniejąca oczyszczalnia ścieków jest sprawna. Podstawowe znaczenie dla rozwiązania problemu gospodarki wodno-ściekowej i oczyszczania ścieków ma realizacja inwestycji "System kanalizacji sanitarnej i oczyszczalni ścieków w mieście i gminie Chojna". Kluczowym elementem tej inwestycji było wybudowanie nowej oczyszczalni ścieków wyposażonej w pełny proces oczyszczania biologicznego

oraz obróbki i zagospodarowania osadów ściekowych do celów rolniczych. Przy obecnym stopniu zaawansowania, istniejące biobloki typu HYDROCENTRUM oczyszczają ok. 1580 m³/dobę docelowo jednak przewiduje się dwukrotne zwiększenie tej przepustowości ze względu na fakt, że obiekt został zaprojektowany jako składający się z dwóch odrębnych ciągów technologicznych. Wykorzystywany jest aktualnie pierwszy ciąg, przy czym w najbliższej perspektywie niezbędne jest uruchomienie drugiego bloku.

W mieście i gminie z sieci kanalizacji sanitarnej korzystało w 2006 r. 7561 osób. Rocznie do sieci odprowadzanych było 297,8 tys m³ ścieków. Ścieki przesyłane są do biologiczno–mechanicznej oczyszczalni ścieków w Chojnie. W gospodarstwach nie przyłączonych do sieci nieczystości płynne gromadzone są w przydomowych zbiornikach bezodpływowych (szambach).

Tabela Nr 2: Dane liczbowe charakteryzujące sieć kanalizacji na terenie Miasta

	J. m.	2004	2005	2006	2007
długość czynnej sieci kanalizacyjnej	km	23,3	23,3	27,2	26,2
połączenia prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania	szt	401	402	546	539
ścieki odprowadzone	dm ³	328,1	328,0	297,8	287,6
ludność korzystająca z sieci kanalizacyjnej w miastach	osoba	5 549	5 585	5 744	5 787
ludność korzystająca z sieci kanalizacyjnej	osoba	7 387	7 408	7 561	7 598

źródło: dane GUS, Bank Danych Regionalnych, raporty październik 2008 r.

W sektorze gospodarki ściekowej, w w formułowanych celach i zadaniach zakresie niezbędnego do uwzględnienia zakresu rzeczowego przewidzieć należy lokalizację oczyszczalni ścieków wraz z przebiegami systemów kanalizacji zgodnie z zakresem przyjętym dla wyznaczenia aglomeracji Chojna (Rozporządzenie Wojewody Zachodniopomorskiego a aglomeracji Chojna. Nr 48, poz. 879 z dnia 7.04.2006 r. 79 /2006. 27 marca 2006 roku. w sprawie wyznaczenia aglomeracji Chojna). Program kierunkowy systemu kanalizacji sanitarnej w gminie Chojna zakłada funkcjonowanie na obszarze gminy czterech oczyszczalni ścieków:

- a) nowej, centralnej oczyszczalni w Chojnie, oczyszczającej docelowo ścieki komunalne z obszaru miasta Chojny i większej części obszaru gminy,
- b) grupowej oczyszczalni w Grzybnie, (na bazie oczyszczalni istniejącej) - dla Grzybna, Strzelczyna, Kamiennego Jazu i w perspektywie Rurki oraz Żelechowa z sąsiedniej gminy Widuchowa,
- c) Lokalnej oczyszczalni w Czartoryji, (na bazie oczyszczalni istniejącej).

2.2.4 Zaopatrzenie w wodę

Gmina Chojna charakteryzuje się znacznym zwodociągowaniem (ponad 90%) oraz sporymi opóźnieniami w zakresie realizacji kanalizacji sanitarnej, kanalizacji deszczowej. Miasto Chojna posiada dwa ujęcia wody:

- ujęcie z okresu 1908-1910 położone przy ul. Barwickiej 1
- ujęcie na terenie byłego lotniska przy ul. Gen. Sikorskiego

Docelowo przewiduje się połączenie tych ujęć w jedną sieć. Braki ilościowe i jakościowe w zakresie zaopatrzenia w wodę nie zostały zanotowane. Wzrost zapotrzebowania na wodę sezonie turystycznym jest niewielki z uwagi na niewielki udział turystyki w gospodarce gminy.

Na terenie gminy długość sieci wodociągowej wynosiła ogółem ok. 38 km. Gmina jest zwodociągowana praktycznie w całości, uzbrajanie istniejących obszarów w sieć wodociągową zostało zakończone, pozostały do wykonania niewielkie uzupełnienia sieci. Zużycie wody kształtuje się na poziomie 460 000 m³ rocznie. Stan zwodociągowania należy uznać za bardzo dobry.

Większość ujęć to ujęcia wód podziemnych czerpiących wodę z piętra trzeciorzędowego, którego utwory są przykryte warstwą glin zwałowych i ilów, co zapewnia im dobrą filtrację i ochronę przed zanieczyszczeniami. Cały obszar miasta posiada sieci przesyłowe i rozdzielcze o wydajności i przepustowości gwarantującej pokrycie w całości aktualnych i przyszłych potrzeb użytkowników. Jakość ujmowanych wód należy uznać za bardzo dobrą, występują wyłącznie zanieczyszczenia pochodzenia naturalnego.

Tabela Nr 3: Dane liczbowe charakteryzujące wodociągi w Mieście

	J. m.	2004	2005	2006	2007
URZĄDZENIA SIECIOWE					
Wodociągi					
długość czynnej sieci rozdzielczej	km	89,7	89,7	89,7	89,5
połączenia prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania	szt	1 567	1 573	1 578	1 581
woda dostarczona gospodarstwom domowym	dam ³	455,8	457,3	460,4	411,9
ludność korzystająca z sieci wodociągowej w miastach	osoba	6 932	6 978	7 060	7 113
ludność korzystająca z sieci wodociągowej	osoba	12 792	12 785	12 850	12 883

źródło: dane GUS, Bank Danych Regionalnych, raporty październik 2008 r.

Stan techniczny sieci wodociągowej należy uznać za zadowalający. Prowadzone są sukcesywne remonty i konserwacje wraz z wymianą odcinków wyeksploatowanych.

Tabela Nr 4: Wykaz ujęć wód na terenie gminy

Białęgi	Wodociągi Zachodniopomorskie Sp. z o.o.
---------	---

Brwice	Wodociągi Zachodniopomorskie Sp. z o.o.
Chojna	„ROLSPED” Sp. z o.o. Elewator zbożowy
Chojna „Lotnisko”	Przedsiębiorstwo Usług Komunalnych Sp. z o.o. w Chojnie
Czartoryja	Spółdzielnia Mieszkaniowa „Basztowa”
Graniczna Rurczyna	Wodociągi Zachodniopomorskie Sp. z o.o.
Grzybno	Jerzy Zagrzejewski AGREKO
Grzybno	Spółdzielnia Mieszkaniowa „Przyszłość”
Kamienny Jaz	Wodociągi Sp. z o.o. w Goleniowie
Krajnik Górny	Wodociągi Zachodniopomorskie Sp. z o.o.
Krzymów	Spółdzielnia Mieszkaniowa „Basztowa”
Lisie Pole	Wodociągi Zachodniopomorskie Sp. z o.o.
Mętno, Mętno Małe	Wodociągi Sp. z o.o. w Goleniowie
Narost	Wodociągi Zachodniopomorskie Sp. z o.o.
Nawodna	Wodociągi Sp. z o.o. w Goleniowie
Stoki	Wodociągi Zachodniopomorskie Sp. z o.o.
Stoki -Ośrodek Wypoczyn. P.SZ.	Politechnika Szczecińska

Źródło: Program Ochrony Środowiska Gminy Chojna

2.2.5 Gazyfikacja i Energetyka

Rozwój gospodarczy gminy wymaga również zwrócenia uwagi na aspekty związane z gazyfikacją. Paliwo gazowe nie jest aktualnie istotnym źródłem energii wykorzystywanej w gminie dla potrzeb socjalno-bytowych i grzewczych dla gospodarstw domowych jak i dla podmiotów gospodarczych. Przyczyną jest tutaj brak sieci gazowej. Dla celów socjalno bytowych wykorzystywany jest gaz w butlach.

Nie do zbagatelizowania są sprawy związane z ochroną powietrza. Brak w mieście centralnej kotłowni powoduje, że obserwowany jest znaczny udział paliw stałych w bilansie energetycznym gminy.

Według opracowanego „Studium programowego możliwości rozwoju sieci gazowej wysokiego ciśnienia dla gmin: Lipiany, Nowogródek Pomorski, Myślibórz, Trzcianko Zdrój, Chojna i Cedynia” możliwe jest zaopatrzenie gminy Chojna w gaz ziemny wysoko-metanowy poprzez wybudowanie gazociągu zasilającego wysokiego ciśnienia Dn 150 mm od istniejącego gazociągu Dn 500 mm relacji Odolanów-Police. Dla celów zaopatrzenia miejscowości gminy winna zostać wybudowana stacja redukcyjno-pomiarowa oraz gazociągi rozdzielcze średniego ciśnienia PE długości ok. 130 km wraz z oprzyrządowaniem i przyłączami domowymi.

Konieczne w związku z tym będzie wykonanie stacji redukcyjno-pomiarowej w mieście Chojna. Docelowo mieszkania w istniejącym i planowanym budownictwie zaopatrzone będą w gaz w 100% (w tym także do celów grzewczych po uzyskaniu zgody od Zakładu Gazowniczego). Sieć rozdzielcza lokalizowana będzie w istniejących i projektowanych ciągach chodników i pasach zieleni oraz wzdłuż istniejących dróg gruntowych. Pobeżna ocena tych zmierzeń wskazuje na konieczność ich weryfikacji, lub przynajmniej etapowania. Zarówno obszar Miasta, jak i wszystkie miejscowości na terenie Gminy są zelektryfikowane.

2.2.6 Stopień wyposażenia gminy w sieci infrastruktury

Tabela Nr 5:

Tabela Nr 6: Zużycie wody, energii elektrycznej oraz gazu w gospodarstwach domowych

Zużycie wody, energii elektrycznej oraz gazu w gospodarstwach domowych	J. m.	2003	2004	2005	2006	2007
woda z wodociągów						
na 1 mieszkańca	m ³	36,7	34,7	36,0	33,9	0
na 1 korzystającego / odbiorcę	m ³	37,6	35,5	36,9	34,7	0
energia elektryczna						
na 1 mieszkańca	kW*h	789,8	766,6	785,6	790,8	0
na 1 korzystającego / odbiorcę	kW*h	2 358,5	2 352,8	2 372,4	2 397,1	0
gaz z sieci						
na 1 mieszkańca	m ³	0,0	0,0	0,0	0,3	0
na 1 korzystającego / odbiorcę	m ³	0,0	0,0	0,0	666,7	0

źródło: opracowanie własne

2.2.7 Powiązania komunikacyjne

Powiązania komunikacyjne gminy Chojna sytuują ją w korzystnych uwarunkowaniach dla rozwoju regionu. Podstawowymi drogami przechodzącymi przez teren gminy są:

- droga krajowa nr 26, relacji granica państwa – Chojna – Rów – Myślibórz, przebiegająca przez teren gminy,
- droga krajowa nr 31 przebiegająca przez teren w relacji Szczecin - Gryfino – Chojna – Mieszkowice.

Na terenie gminy występują drogi należące do różnych właścicieli i kategorii. Poniżej zaprezentowano ich podział:

- krajowe - 39,182 km w tym:
 - droga nr 26 – 22,850 km,
 - droga nr 31 - 16,332 km
- wojewódzkie - 13,782 km
- powiatowe - 117,7 km w tym:
 - drogi zamiejskie - 104,3 km,
 - drogi miejskie - 13,4 km,
 - gminne - 45,2 km
- drogi zamiejskie - 36,4 km
- drogi miejskie - 8,8 km

Analizując sieć drogową gminy należy uznać, że na terenie gminy Chojna sieć dróg jest dobrze rozwinięta. Przebiegająca przez teren gminy sieć dróg o statusie dróg krajowym, wojewódzkim, powiatowym powoduje, iż komunikacja pomiędzy gminą Chojna a pozostałymi gminami powiatu jest sprawna, ponadto należy zauważyć, że gmina posiada również dogodne połączenie z granicą państwa (Krajnik Dolny), gdzie komunikacja przebiega tu bez utrudnień. Szkielet układu drogowego gminy stanowią również liczne drogi gminne i dojazdowe do gruntów rolnych i leśnych. Drogi dojazdowe do pól są istotne dla lokalnego rolnictwa, wymagają nakładów i poprawy stanu technicznego.

2.3 Mieszkalnictwo

Z łącznej liczby 4378 mieszkań w gminie; w mieście położone jest 2423 mieszkań a na wsi 1955 mieszkań. Zasób mieszkaniowy w gminie Chojna w zależności od struktury własnościowej przedstawiony jest w poniższej tabeli.

Tabela Nr 7: Struktura własnościowa mieszkań w gminie Chojna

Właściciel	Ilość mieszkań	Ilość izb	Powierzchnia łączna m ²
Zasoby komunalne	594	1786	27666
Spółdzielnie	339	1122	16336
Zasoby zakładów pracy	47	180	3228
Osoby fizyczne	3390	13.620	257325
TBS	0	0	0
Ogółem	4378	16750	305695

Źródło: GUS 2008

Budownictwo mieszkaniowe przeżywa obecnie okres wzrostu, co jest skutkiem rosnącego potencjału w sferze gospodarczej. Do wzrostu w budownictwie niezbędna jest poprawa sytuacji w całej gospodarce, co widać wyraźnie w ostatnich kilku latach. Obecna i prognozowana kontynuacja wzrostu może przełożyć się na zwiększenie skłonności samorządów do intensyfikacji działań w sektorze budownictwa społecznego.

Na przewidywane zwiększenie ilości mieszkań oddanych do użytku w najbliższych latach wpłynie poprawa koniunktury w budownictwie, która będzie przekładać się na wzrost portfela zamówień na roboty budowlane, wzrost wydawanych pozwoleń na budowę, wzrost liczby rozpoczynanych budów, w tym nowych mieszkań oraz utrzymujący się wysoki popyt na kredyty mieszkaniowe. Dobrą passę w budownictwie odzwierciedlają również wyniki spółek budowlanych i deweloperskich notowanych na Giełdzie Papierów Wartościowych w Warszawie. W okresie: październik 2005 – październik 2006 wartość indeksu WIG – Budownictwo wzrosła ponad 2,5-krotnie, w październiku 2007 r. osiągnęła rekordową wartość ponad 61 tys. punktów.¹

¹

http://www.budnet.pl/Uwarunkowania_rozwoju_branzy_budowlanej_i_mieszkalnictwa_oraz_prognozy,badania_i_raporty,a=1033.html

Na terenie gminy Chojna w zakresie mieszkalnictwa stwierdzono następujące problemy:

- a) znaczna część miasta praktycznie pozbawiona jest nowego budownictwa,
- b) zanotowano niski stan jakości zasobu mieszkaniowego,
- c) występuje problem osiedli z wielkiej płyty,
- d) wymagana jest poprawa w zakresie budownictwa społecznego, w szczególności socjalnego,
- e) należy kontynuować rozpoczęte procesy rewitalizacji budynków w centrum Miasta,
- f) należy utrzymywać politykę planowania przestrzennego nastawioną na przygotowanie terenów pod budownictwo mieszkaniowe.

Przyczyną obecnego stanu struktury własnościowej jest szereg czynników, które swoją genezę mają w decyzjach podejmowanych w przeszłości. Należy do nich zaliczyć całe spektrum spraw związanych z wadliwą gospodarką gruntami – szczególnie niewłaściwie prowadzoną w Mieście w latach 70-tych, a także w początkowych latach działania samorządu. Błędne decyzje skutkowały degradacją części przestrzeni Miasta, hamują jego rozwój, choć nie wymagają obecnie skomplikowanych pod względem formalnym korekt.

Jedną z okoliczności sytuujących substancję mieszkaniową należącą do Miasta, ale także do zarządców prywatnych w grupie budowli o najgorszym standardzie i stanie technicznym jest obowiązująca dotychczas regulacja czynszów w zakresie czynszów prywatnych, jak i stawek określanych przez rady gmin dla gminnych lokali mieszkalnych. Skutki polityki regulacyjnej dotyczą głównie obszarów starego budownictwa, będących w posiadaniu gmin i indywidualnych właścicieli. Sztucznie utrzymywana na niskim poziomie wysokość stawek czynszów pozbawiła w praktyce właścicieli środków finansowych niezbędnych na odtworzenia, remonty, nie wspominając o gruntownej modernizacji budynków.

Kolejnym problemem była postępująca sukcesywnie prywatyzacja mieszkań komunalnych. W przypadku większej ilości właścicieli, na takiej własności tworzone są wspólnoty mieszkaniowe – dla starej substancji mieszkaniowej takie struktury własnościowe uniemożliwiły tworzenie skutecznych montażi finansowych, nie dawały możliwości korzystania z kredytów i występowania o środki finansowe.

Na terenie Miasta mamy do czynienia z istotnym problemem obszaru blokowisk, w którym znajdują się lokale mieszkalne stanowiące własność miasta, spółdzielni mieszkaniowej oraz właścicieli indywidualnych. Należy podkreślić, że mimo najwyższego priorytetu, ale i znacznych kosztów realizacji zadań na terenie spółdzielni mieszkaniowych, obszary takie mają ograniczoną zdolność generowania środków na inwestycje. Problemowe są nawet remonty w podstawowym zakresie.

Gmina posiada zasoby mieszkaniowe, zasoby gruntów gminnych, grunty stanowiące współwłasność z innymi podmiotami, osobami fizycznymi. Jednocześnie zdolność Miasta do zmiany zainwestowania tych obszarów jest z finansowego punktu widzenia bardzo niska. Bezpośrednio nie istnieją narzędzia pozwalające na inwestowanie środków z budżetu pozwalające na odzyskanie choć częściowe kapitału, jaki zostaje zainwestowany. Jedną z możliwości (jednak dyskusyjną) są formy budownictwa społecznego – tzw. TBSy; w takim przypadku wymagane są określone nakłady ze strony sektora publicznego przeznaczone na współfinansowanie inwestycji. Nakłady takie mogą mieć formę aportu rzeczowego (gruntu). Na terenie miasta nie odnotowano tej formy organizacji budownictwa.

Istotną poprawę przyniesie tutaj adaptacja obiektów na terenie Osiedla Lotnisko.

2.3.3 Budynek i budowlę

W strukturze własności gruntów i budynków dominuje własność Gminy i Skarbu Państwa. Taka struktura własności bardzo niekorzystnie wpływa na wiele dziedzin w tym między innymi na gospodarkę (np. poprzez mniejsze wpływy z podatków, stan zagospodarowania gruntów oraz obiektów). W związku z tym od lat 90-tych prowadzona jest systematyczna polityka prywatyzacji mienia komunalnego.

Na terenie Miasta w skład mienia komunalnego wchodzi mieszkania i lokale komunalne. Mieszkania lokatorskie. Ponad 50% mieszkań komunalnych znajduje się w budynkach określanych mianem „stare budownictwo”, charakteryzujących się niskim stopniem wyposażenia w instalacje i urządzenia techniczne, których część znajduje się poza lokalami.

Z roku na rok poprawia się standard mieszkań wskutek inwestycji i remontów lokatorów i właścicieli nieruchomości.

Maleje liczba wypłaconych dodatków mieszkaniowych. Przyczyną tego stanu jest zawężanie katalogu potencjalnych wnioskodawców uprawnionych do uzyskania dodatku, a nie faktyczne zmniejszenie potrzeb w tym zakresie.

Tabela Nr 8: Zasoby mieszkaniowe według form własności na terenie Miasta

ZASOBY MIESZKANIOWE	J.m.	2002	2003	2004	2005	2006
Mieszkania	miesz.	4 320	4 343	4 361	4 378	0
Izby	izba	16 442	16 552	16 654	16 750	0
Powierzchnia użytkowa mieszkań	m2	297 254	300 467	303 272	305 695	0
Zasoby gmin (komunalne)						
Mieszkania	miesz.	673	673	594	594	0
Izby	izba	2 049	2 049	1 786	1 786	0
Powierzchnia użytkowa mieszkań	m2	32 140	32 140	27 966	27 966	0
Zasoby spółdzielni mieszkaniowych						
Mieszkania	miesz.	339	339	339	339	0
Izby	izba	1 122	1 122	1 122	1 122	0
Powierzchnia użytkowa mieszkań	m2	16 336	16 336	16 336	16 336	0
Zasoby zakładów pracy						
Mieszkania	miesz.	242	242	46	47	0
Izby	izba	890	890	176	180	0
Powierzchnia użytkowa mieszkań	m2	14 927	14 927	3 162	3 228	0
Zasoby osób fizycznych						
Mieszkania	miesz.	3 058	3 081	3 374	3 390	0
Izby	izba	12 339	12 449	13 528	13 620	0

Powierzchnia użytkowa mieszkań	m2	233 011	236 224	254 968	257 325	0
Zasoby pozostałych podmiotów						
Mieszkania	miesz.	8	8	8	8	0
Izby	izba	42	42	42	42	0
Powierzchnia użytkowa mieszkań	m2	840	840	840	840	0

źródło: dane GUS, Bank Danych Regionalnych, raporty październik 2008 r.

W latach 2002-2006 w Mieście/gminie przybyło 58 mieszkań, zwiększyła się ich powierzchnia użytkowa. Zanotowano spadek ilości i powierzchni mieszkań należących do zasobu komunalnego i będących własnością zakładów pracy. Proporcjonalnie do tego spadku odnotowano wzrost w grupie własności prywatnych. Systematycznej poprawie z roku na rok ulega stan wyposażenia mieszkań w podstawową infrastrukturę techniczną, co jest skutkiem zarówno starań władz gminnych (budowa wodociągów i rozbudowa sieci kanalizacji sanitarnej), jak i dążenia indywidualnych właścicieli mieszkań do podnoszenia ich standardu. Sytuacja w zakresie standardu i wyposażenia mieszkań jest stabilna ulega poprawie w zakresie wyposażenia w podstawowe media. Poprawie ulegają wskaźniki wyposażenia (łazienka, centralne ogrzewanie) świadczące o jakości życia.

Tabela Nr 9: Standard mieszkań

Ogólna liczba mieszkań wyposażonych w instalacje techniczno-sanitarne	J. m.	2003	2004	2005	2006	2007
wodociąg	miesz.	4 216	4 239	4 257	4 274	0
ustęp splukiwany	miesz.	3 804	3 827	3 845	3 862	0
łazienka	miesz.	3 795	3 818	3 836	3 853	0
centralne ogrzewanie	miesz.	3 035	3 058	3 076	3 093	0
gaz sieciowy	miesz.	0	0	0	0	0

Źródło: dane GUS, Bank Danych Regionalnych, raporty październik 2008 r.

Wyposażenie mieszkań w łazienkę i instalację c.o. ulega poprawie, w 2006 roku zdecydowana większość mieszkań wyposażonych było w łazienkę i w centralne ogrzewanie. Wskaźnik jest niższy niż średnia dla województwa zachodniopomorskiego, co może świadczyć o niższym standardzie lokali w gminie Chojna, niż średnio w województwie. Obserwowana sytuacja jest typowa w skali województwa zachodniopomorskiego.

3 Sfera społeczna

3.2 Uwarunkowania demograficzne

Gminę na koniec 2007 roku zamieszkiwało ogółem 14 179 mieszkańców, w tym 6 949 mężczyzn i 7 230 kobiet. W samym mieście zamieszkiwało 7 246 osób / odpowiednio 3 463 mężczyzn i 3 785 kobiet/. Na obszarze wiejskim: 6 981 osób / odpowiednio 3433 mężczyzn i 3 408 kobiet/. Gęstość zaludnienia wynosi 42 osoby na km². Strukturę demograficzną przedstawia tabela 9.

Tabela Nr 10: Struktura demograficzna ludności gminy Chojna

Wiek	Liczba mieszkańców	w tym kobiet	w tym mężczyzn
Przedprodukcyjny	3 095	1 577	1 518
Produkcyjny	9 806	4 426	4 880
Poprodukcyjny	1 788	1 227	551
Ogółem	14 179	7 230	6 949

Źródło; dane Gminy, Ewidencja Ludności Gminy Chojna

Na terenie gminy występuje stosunkowo wysoki udział ludności w wieku produkcyjnym. Liczba kobiet we wszystkich grupach wiekowych jest w całym analizowanym okresie wyższa, niż liczba mężczyzn, co jest zjawiskiem typowym również dla kraju i regionu woj. zachodniopomorskiego.

3.2.3 Uwarunkowania demograficzne i społeczne

Tabela Nr 11: Ruch naturalny

Ruch naturalny	J. m.	2003	2004	2005	2006	2007
urodzenia żywe	osoba	125	139	141	165	168
zgony	osoba	132	121	129	111	119
przyrost naturalny	osoba	-7	+18	+12	+49	+49

źródło: dane GUS, Bank Danych Regionalnych, raporty październik 2008 r.

Analizując przedstawione powyżej dane związane z ruchem naturalnym mieszkańców gminy wskazuje się, że parametry te są niestabilne. Aczkolwiek w ostatnich latach przyrost naturalny jest dodatni. Zarówno liczba urodzeń, jak i zgonów przekracza 100.

Stosunek różnych grup wiekowych w społeczeństwie jest zachowany prawidłowo, tzn. najliczniejszą grupę stanowią osoby w wieku produkcyjnym. Poza tym więcej jest osób w wieku przedprodukcyjnym niż poprodukcyjnym.

W poniższej tabeli zaprezentowano migracje ludności na terenie gminy. W okresie ostatnich lat odnotować można przewagę ilości zameldowań nad wymeldowaniami, co świadczy o odwróceniu negatywnych tendencji z lat 2003 – 2005 i jest zjawiskiem, które należy ocenić pozytywnie.

Tabela Nr 12: Kierunki migracji ludzkości wg miejsca zameldowania/zamieszkania i płci

Wyszczególnienie		2003	2004	2005	2006	2007
zameldowania ogółem	osoba	366	379	398	480	535
wymeldowania ogółem	osoba	221	207	200	198	179

źródło: dane UM Wydział Spraw Obywatelskich 2008 r.

Notuje się nieznaczną tendencję wzrostową liczby mieszkańców zameldowanych oraz niewielki spadek osób faktycznie mieszkających w gminie Chojna. Może to być

3.3 Edukacja

W gminie działa jedno przedszkole posiadające 6 oddziałów, do którego uczęszcza 165 dzieci. Według stanu na 30 września 2008 roku w gminie funkcjonuje 8 szkół podstawowych prowadzonych przez gminę/ we wszystkich szkołach zorganizowano 68 oddziałów, do których uczęszcza 923 uczniów. Nauka na poziomie gimnazjum realizowana jest przez jedno gimnazjum z 27 oddziałami i 583 uczniami. Na terenie gminy mieści się również Ośrodek Szkolno Wychowawczy, który posiada w swojej strukturze organizacyjnej szkołę podstawową z 4 oddziałami i 22 uczniami oraz gimnazjum z 4 oddziałami i 39 uczniami jak i również szkołę przysposabiającą do pracy jest to szkoła ponadgimnazjalna z 1 oddziałem i 7 uczniami. Na terenie gminy istnieje również Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych Nr, 1 w którym mieści się liceum ogólnokształcące, technikum oraz zasadnicza szkoła zawodowa zorganizowano 43 oddziały z 1 260 uczniami. Ośrodek Szkolno Wychowawczy jak również Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych są prowadzone przez powiat gryfiński.

Tabela Nr 13: Szkoły podstawowe na terenie gminy

Wyszczególnienie	J.m.	2005	2006	2007	2008
Ogółem	Ob.	10	10	9	9
Podporządkowane samorządowi gminnemu	Ob.	8	8	8	8
Podporządkowane organizacjom społecznym i stowarzyszeniom	Ob.	1	1	0	0
Podporządkowane samorządowi powiatowemu	Ob.	1	1	1	1
Pomieszczenia szkolne					
Ogółem	pom.	87	85	108	97
Podporządkowane samorządowi gminnemu	pom.	78	76	104	93
Podporządkowane organizacjom społecznym i stowarzyszeniom	pom.	5	5	0	0
Podporządkowane samorządowi powiatowemu	pom.	4	4	4	4
Oddziały szkolne					

Ogółem	Oddział	77	76	71	72
Podporządkowane samorządowi gminnemu	Oddział	70	69	67	68
Podporządkowane organizacjom społecznym i stowarzyszeniom	Oddział	3	3	0	0
Podporządkowane samorządowi powiatowemu	Oddział	4	4	4	4
Uczniowie					
Ogółem	Osoba	1126	1081	1018	945
Podporządkowane samorządowi gminnemu	Osoba	1093	1047	997	923
Podporządkowane organizacjom społecznym i stowarzyszeniom	Osoba	14	14	0	0
Podporządkowane samorządowi powiatowemu	Osoba	19	20	21	22
Absolwenci					
Ogółem	Osoba	212	208	193	185
Podporządkowane samorządowi gminnemu	Osoba	212	208	193	185
Podporządkowane samorządowi powiatowemu	Osoba	11	12	9	7

Źródło: opracowanie własne, SIO

Tabela Nr 14: Gimnazja dla dzieci, młodzieży i dorosłych

Wyszczególnienie	J.m.	2005	2006	2007	2008
Ogółem	Ob.	2	2	2	2
Podporządkowane samorządowi gminnemu	Ob.	1	1	1	1
Podporządkowane samorządowi powiatowemu	Ob.	1	1	1	1
Pomieszczenia szkolne					
Ogółem	pom.	33	33	39	39
Podporządkowane samorządowi gminnemu	pom.	27	27	33	33
Podporządkowane samorządowi powiatowemu	pom.	6	6	6	6
Oddziały szkolne					
Ogółem	Oddział	33	34	33	31
Podporządkowane samorządowi gminnemu	Oddział	29	30	29	27
Podporządkowane samorządowi powiatowemu	Oddział	4	4	4	4

Uczniowie					
Ogółem	Osoba	687	682	667	622
Podporządkowane samorządowi gminnemu	Osoba	648	645	628	583
Podporządkowane samorządowi powiatowemu	Osoba	39	37	39	39
Absolwenci					
Ogółem	Osoba	196	210	214	220
Podporządkowane samorządowi gminnemu	Osoba	186	201	204	210
Podporządkowane samorządowi powiatowemu	Osoba	10	9	10	10

Źródło: opracowanie własne, SIO

W Ośrodku Szkolno Wychowawczym dodatkowo w roku 2008 zorganizowano ponadgimnazjalną szkołę przysposabiającą do pracy. Poniżej tabela zawiera informacje dotyczące liczby uczniów.

Tabela Nr 15: Dane dotyczące oświaty prowadzonej w ramach Ośrodka Szkolno Wychowawczego

Wyszczególnienie	J.m.	2008
Ogółem	Ob.	1
Podporządkowane samorządowi powiatowemu	Ob.	1
Pomieszczenia szkolne		
Ogółem	pom.	6
Podporządkowane samorządowi powiatowemu	pom.	6
Oddziały szkolne		
Ogółem	Oddział	1
Podporządkowane samorządowi powiatowemu	Oddział	1
Uczniowie		
Ogółem	Osoba	7
Podporządkowane samorządowi powiatowemu	Osoba	7
Absolwenci		
Ogółem	Osoba	---
Podporządkowane samorządowi powiatowemu	Osoba	---

Źródło: opracowanie własne, SIO

W Chojnie funkcjonuje również szkoła ponadgimnazjalna o szerokim spektrum kształcenia ogólnego i zawodowego. Poniżej tabela zawiera informacje dotyczące liczby uczniów.

Tabela Nr 16: Szkoła ponadgimnazjalna - dane statystyczne

Wyszczególnienie	J.m.	2008
Ogółem	Ob.	1
Podporządkowane samorządowi powiatowemu	Ob.	1
Pomieszczenia szkolne		
Ogółem	pom.	50
Podporządkowane samorządowi powiatowemu	pom.	50
Oddziały szkolne		
Ogółem	Oddział	43
Podporządkowane samorządowi powiatowemu	Oddział	43
Uczniowie		
Ogółem	Osoba	1260
Podporządkowane samorządowi powiatowemu	Osoba	1260
Absolwenci		
Ogółem	Osoba	326
Podporządkowane samorządowi powiatowemu	Osoba	326

Źródło: opracowanie własne, SIO

3.4 Kultura, sztuka, zabytki

Zadania z zakresu kultury realizowane są przez Centrum Kultury w Chojnie dysponujące salą widowiskową i pracowniami do zajęć. Integralną częścią Centrum Kultury jest Miejska Biblioteka Publiczna. Biblioteka dysponuje ok. 37 tys. woluminów. Aktualnie zarejestrowanych jest 2250 czytelników, którzy rocznie wypożyczają ok. 58 tys. jednostek (książek i czasopism).

Centrum Kultury w Chojnie prowadzi dla dzieci, młodzieży i dorosłych zajęcia i koła zainteresowań:

- Koło plastyczne INSPIRACJE
- Zespół taneczny ASTRA
- Zespół wokalny –taneczny LUZ (dzieci i młodzież)
- AEROBIK
- KOŁO MODELARSKIE
- Zespół śpiewaczy ZA MIEDZĄ
- Zajęcia indywidualne zespołu AMUZJA 2
- MŁODZIEŻOWA GRUPA TEATRALNO – KABARETOWA
- Prywatne Studio Tańca SATORI
- Zajęcia Prywatnego Ogniska Muzycznego BEL-CANTO (indywidualna nauka gry na instrumentach, zajęcia odpłatne),

Przy Centrum Kultury działają również: Kapela RE-WIR, zespoły instrumentalno – wokalne: OLEJ, RENESANS, KOTŁOWNIA, JEDEN –11, THE VODKA, zespół instrumentalny WEST-COAST.

3.4.3 Zabytki

Zabytki kultury materialnej na terenie gminy:

- Kościół Mariacki (Katedra) (pochodzenie: XIV w., miejscowość: Chojna Stare Miasto)
Kościół Najświętszej Marii Panny z XIV wieku. Jest to potężny kościół gotycki z cegły na podbudowie kamiennej, dzieło Henryka Brunsberga ze Szczecina. Stanowi on perłę wśród tego typu obiektów na Pomorzu Zachodnim oraz jest unikatowym zabytkiem w Europie. Obecnie w odbudowie. Obiekt wpisany do rejestru zabytków pod nr 86
- Ratusz (pochodzenie: XIV w., miejscowość: Chojna Stare Miasto)
Ratusz gotycki z pierwszej połowy XIV wieku. Został on wzniesiony przez mieszczan chojeńskich i stanowił „dom kupca”. Od 1433 r. główna siedziba władz miejskich. Po drugiej wojnie światowej odbudowany w 1986 r. i przeznaczony na Centrum Kultury. Mieści się w nim również Miejska Biblioteka Publiczna. Obiekt wpisany do rejestru zabytków pod nr 31
- Mury Obronne (pochodzenie: XIII-XV, miejscowość: Chojna Stare Miasto)
Mury obronne z XIII – XV w. z basztami i bramami. Brama Barnkowska – zamyka miasto od wschodu, Brama Świecka – zamyka miasto od zachodu. Obiekt wpisany do rejestru zabytków pod nr 229
- Kościół (pochodzenie: XIV w., miejscowość: Chojna Stare Miasto)
Kościół p.w. Świętej Trójcy z XIV w. – zespół klasztorny poaugustiański. Kościół gotycki z cegły jednonawowy. W budynkach poklasztornych zachowane są krużganki i sklepienia. Obiekt wpisany do rejestru zabytków pod nr 233
- Kaplica (pochodzenie: 1490 r, miejscowość: Chojna) - Kaplica św. Gertrudy. Ruiny gotyckiej kaplicy cmentarnej.
- Kościół (pochodzenie: XV w., miejscowość: Chojna Barnkowo)
Kościół w Barnkowie. Jest to stary, niewielki kościół gotycki na podbudowie romańskiej. Pochodzi on z XV w., wieżę dobudowano w XIX w. Obiekt wpisany do rejestru zabytków pod nr 386
- Kościół (pochodzenie: - miejscowość: Krzymów)
Krzymów – kościół z kostki granitowej, z drugiej połowy XIIIw., przebudowany w XIX w. Pałac barokowo – klasyczny z XVII-XIX w. Park przypałacowy, krajobrazowy o pow. 6 ha.
- Kościół (pochodzenie: 1600, miejscowość: Krajnik Górny) - kościół z około 1600 r. z zabytkowym wyposażeniem. Park z cennym i unikatowym drzewostanem, założonym w XVIII w.
- Kościół (pochodzenie: 1711 r., miejscowość: Zatoń Dolna) - kościół barokowy z 1711 r. z sygnaturą z 1820-1830.
- Kaplica (miejscowość: Rurka - romańska kaplica templariuszy położona przy drodze Chojna – Banie)
- Kościoły Granitowe (pochodzenie: XIII w.) - Kościoły granitowe z XIII w. – Brwice, Narost, Białęgi, Godków, Grzybno,
- Grodzisko (pochodzenie: XIII w., miejscowość: Mętno Małe) - Grodzisko wczesnośredniowieczne w Mętnie Małym, XIII-wieczny granitowy kościół w Mętnie,

3.4.4 Sport

Na terenie miasta istnieje stadion i boisko sportowe przy ul. Wojska Polskiego. Na terenie gminy funkcjonują liczne boiska sportowe, przy których działają kluby sportowe:

- KS Sparta (Grodków Osiedle i Nawodna)
- KS Hetman (Grzybno)
- KS Kłos (Kamienny Jaz)
- KS Grom (Krajnik Dolny)
- KS Klon (Krzymów)

Obok ww. infrastruktury funkcjonują tereny do gry w piłkę nożną (Czartoryja, Jelenin, Strzelczyn, Łaziszcze). Szkolne boiska sportowe funkcjonują w miejscowościach Brwice, Grodków Wieś, Grzybno, Krajnik Górny, Lisie Pole, Strzelczyn).

Występuje niedostatek obiektów krytych, brakuje m. in. hali sportowej i basenu.

3.5 Zdrowie

Opieka zdrowotna realizowana jest przez 4 zakłady opieki zdrowotnej / w tym 3 niepubliczne/, jednostkę organizacyjną medycyny pracy oraz 4 apteki.

Na terenie gminy funkcjonują:-

-Przychodnia Kolejowa Nr 9 w Chojnie,

-Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „SALUS” (obejmuje opieką zdrowotną 10 593 osoby, zatrudnia 5 lekarzy i 4 pielęgniarki świadczące podstawową opiekę zdrowotną).

-Wojewódzki Ośrodek Medycyny Pracy,

-Zachodniopomorskie Centrum Leczenia i Profilaktyki.

W ramach państwowej służby zdrowia funkcjonuje również poradnia ginekologiczna, chirurgiczna i neurologiczna. Działają 2 gabinety stomatologiczne, co nie pokrywa w pełni zapotrzebowania na usługi stomatologiczne. Inni specjaliści przyjmują prywatnie, co stwarza ograniczenie dostępności do tych usług ludzi ubogich. W Chojnie działa filia pogotowia ratunkowego w Gryfinie, która świadczy pomoc w wypadkach nagłych.

3.6 Bezpieczeństwo publiczne

Nad bezpieczeństwem mieszkańców gminy czuwają funkcjonariusze policji, Straży Granicznej i strażacy. W mieście Chojna siedzibę ma komisariat Policji podległy pod Komendę Powiatową w Gryfinie, a także siedziba Straży Pożarnej Komendy Rejonowej Państwowej Straży Pożarnej. Zadania z zakresu bezpieczeństwa i porządku na terenie gminy realizuje również Straż Miejska w Chojnie.

3.7 Pomoc i opieka społeczna

Pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa, mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężenie trudnych sytuacji życiowych,

których nie są one w stanie pokonać przy wykorzystaniu własnych uprawnień, zasobów i możliwości. Pomoc społeczna wspiera osoby i rodziny w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwia im życie w warunkach odpowiadających godności człowieka. Zadaniem pomocy społecznej jest zapobieganie trudnym sytuacjom życiowym przez podejmowanie działań zmierzających do życiowego usamodzielnienia osób i rodzin oraz ich integracji ze środowiskiem. Osoby i ich rodziny są zobowiązane współdziałać w rozwiązywaniu ich trudnej sytuacji życiowej.

Pomoc społeczna polega w szczególności na:

1. przyznawaniu i wypłacaniu przewidzianych ustawą świadczeń;
2. pracy socjalnej;
3. prowadzeniu i rozwoju niezbędnej infrastruktury socjalnej;
4. analizie i ocenie zjawisk rodzących zapotrzebowanie na świadczenia z pomocy społecznej;
5. realizacji zadań wynikających z rozeznaczonych potrzeb społecznych;
6. rozwijaniu nowych form pomocy społecznej i samopomocy w ramach zidentyfikowanych potrzeb.

Zgodnie z dotychczasowymi kierunkami działań w zakresie polityki społecznej, ich celem jest zapewnienie mieszkańcom jak najlepszych warunków życia, ze szczególnym uwzględnieniem osób zagrożonych wykluczeniem społecznym. Polityka społeczna wdrażana będzie w ramach zadań własnych gminy oraz zadań zleconych z zakresu pomocy społecznej. Uzupełnieniem tej polityki i nadaniu jej określonych kierunków służy propozycja zestawu działań w sferze społeczno-gospodarczej przedstawiona w dalszej części opracowania.

3.7.3 Zadania ustawowe i działalność Ośrodka Pomocy Społecznej

Ośrodek Pomocy Społecznej w Chojnie odrywa ważną rolę w realizowaniu polityki społecznej gminy i jest współrealizatorem Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych.

Ośrodek wypełnia zadania wynikające z obowiązujących przepisów: Ustawy o pomocy społecznej, Ustawy o świadczeniach rodzinnych, Ustawy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów, Ustawy o dodatkach mieszkaniowych, Ustawy o rehabilitacji społecznej i zawodowej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych, Ustawy o ochronie zdrowia psychicznego. Głównym zadaniem Ośrodka Pomocy Społecznej w Chojnie jest wspieranie osób i rodzin w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb, umożliwienie im życia w warunkach odpowiadających godności człowieka. Ośrodek realizuje zadania własne gminy (świadczenia pokrywane ze środków administracji samorządowej) i zadania zlecone (świadczenia pokrywane ze środków administracji rządowej). Ośrodek udziela różnorodnych form pomocy pieniężnej (np. zasiłki okresowe, celowe, celowe specjalne, zasiłki stałe, zasiłki rodzinne, opłata posiłków, opłata składek zdrowotnych) oraz świadczeń niepieniężnych takich jak: praca socjalna, poradnictwo prawne, psychologiczne, rodzinne, usługi opiekuńcze, udzielanie schronienia, dożywianie, pomoc w sprawach mieszkaniowych oraz w znalezieniu pracy. Adresatami pomocy są osoby i rodziny w trudnej sytuacji życiowej, dotknięte długotrwałym bezrobociem, rodziny wielodzietne, niepełne, dotknięte problemem przemocy. Beneficjentami pomocy społecznej są również osoby przewlekle chore, niedostosowane społecznie, niepełnosprawne oraz ludzie starsi i samotni.

W skład Ośrodka Pomocy Społecznej w Chojnie wchodzi:

- dział pracy socjalnej
- dział usług opiekuńczych,
- dział świadczeń rodzinnych i świadczeń z Funduszu Alimentacyjnego (od 1 października 2008r.)
- dział dodatków mieszkaniowych (od 1 września 2007r.)
- Środowiskowy Dom Samopomocy

Tabela Nr 17: Powody przyznawania pomocy

Powód trudnej sytuacji życiowej	Liczba rodzin		Liczba osób w rodzinach
	Ogółem	w tym: na wsi	
UBÓSTWO	389	203	1412
SIEROCTWO	0	0	0
BEZDOMNOŚĆ	5	5	5
POTRZEBA OCHRONY MACIERZYŃSTWA	4	0	15
w tym: wielodzietność	1	0	6
BEZROBOCIE	343	193	1165
NIEPEŁNOSPRAWNOŚĆ	170	93	459
DŁUGOTRWAŁA LUB CIĘŻKA CHOROBA	62	36	111
BEZRADNOŚĆ	29	11	128
<i>Rodziny niepełne</i>	12	2	28
<i>Rodziny wielodzietne</i>	12	6	88
PRZEMOC W RODZINIE	16	8	66
ALKOHOLIZM	38	17	124
NARKOMANIA	0	0	0
TRUDNOŚCI W PRZYSTOSOWANIU DO ŻYCIA PO OPUSZCZENIU ZAKŁADU KARNEGO	3	1	3
BRAK UMIEJĘTNOŚCI W PRZYSTOSOWANIU DO ŻYCIA MŁODZIEŻY OPUSZCZAJĄCEJ PLACÓWKI OPIEKUŃCZO-WYCHOWAWCZE	0	0	0
TRUDNOŚCI W INTEGRACJI OSÓB, KTÓRE OTRZYMAŁY STATUS UCHODźCY	0	0	0
ZDARZENIE LOSOWE	2	1	7
SYTUACJA KRYZYSOWA	2	2	13
KŁĘSKA ŻYWIŁOWA LUB EKOLOGICZNA	0	0	0

Źródło: GOPS

Tabela Nr 18: Pomoc udzielana przez OPS

	Wyszczególnienie	Wydatki w zł
1.	Zasiłki rodzinne	1 405 500
2.	Dodatki do zasiłków rodzinnych w tym:	1 172 053
2.1.	Dodatek z tyt. urodzenia dziecka	111 000
2.2.	Dodatek z tyt. opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego	198 430
2.3.	Dodatek z tyt. samotnego wychowywania dziecka i utraty prawa do zasiłku dla bezrobotnych na skutek wpływu ustawowego okresu jego pobierania	2413

2.4.	Dodatek z tyt. samotnego wychowywania dziecka	143 950
2.5.	Dodatek z tyt. kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego	107 820
2.6.	Dodatek z tyt. rozpoczęcia roku szkolnego	139 400
2.7.	Dodatek z tyt. podjęcia przez dziecko nauki w szkole poza miejscem zamieszkania (dojazdy + internaty)	142 720
2.8	Dodatek z tyt. wychowania dziecka w rodzinie wielodzietnej	326 320
3.	Zasiłki rodzinne z dodatkami	2 577 553
4.	Zasiłki pielęgnacyjne	585 837
5.	Świadczenia pielęgnacyjne	153 104
6.	Jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia dziecka	157 000
7.	Zaliczka alimentacyjna	294 520
8.	Razem	3 768 014

Tabela Nr 19: Wykonanie zadań zleconych za 2007 rok.

Wykonanie zadań zleconych za 2007 rok.	Liczba osób korzystających z pomocy	Liczba udzielonych świadczeń	Kwota świadczeń w zł
Zasiłki stałe	70	704	212.898
Specjalistyczne usługi opiekuńcze	9	4.032	67.000
Oplata składek na ubezpieczenie zdrowotne	52	504	15.240
Środowiskowy Dom Samopomocy	25	-	228.000
		RAZEM :	523.138

Źródło: GOPS

Tabela Nr 20: Wykonanie zadań własnych za 2007 rok.

Lp.	Wyszczególnienie	Liczba rodzin korzystających z pomocy	Liczba osób którym przyznano świadczenia	Liczba udzielonych świadczeń	Kwota świadczeń w zł.
1.	Zasiłki celowe (żywność, odzież, opał, leki, oplata za energię, wodę, czynsz, itd.).	180	180	630	91.572
2.	Zasiłki celowe specjalne	32	32	65	11.555
3.	Posiłki dla dzieci i młodzieży - środki własne	178	354	12.868	49302
4.	Zasiłki „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” - środki własne	196	196	208	30.698
5.	Zasiłki celowe na pokrycie wydatków powstałych w wyniku zdarzenia losowego	2	2	5	8.700

6.	Usługi opiekuńcze	43	43	21.160	278.560
7.	Zasiłki okresowe	259	259	1.578	263.771
				RAZEM:	734.158

Źródło: dane GOPS

W roku 2007 ogółem z pomocy społecznej skorzystało 457 rodzin, w tym z terenu wsi 255 rodzin. Liczba osób, którym przyznano świadczenia mocą decyzji administracyjnej wynosiła 798 osób. Z pomocy udzielanej w postaci pracy socjalnej skorzystało 113 rodzin. Dla potrzeb własnych Ośrodka w przeprowadzono 1187 wywiadów środowiskowych. Ośrodek Pomocy Społecznej w Chojnie przeprowadza również wywiady środowiskowe dla potrzeb innych instytucji.

W roku 2007 ośrodek pomocy finansował dożywianie (w formie śniadań lub obiadów) 354 dzieci. W 2008 roku dzieci we wszystkich szkołach w gminie będą objęte dożywianiem w formie obiadów.

Ośrodek Pomocy Społecznej prowadzi prace społecznie użyteczne i nadzoruje wszystkie jednostki Gminy, które biorą udział w realizacji tych prac. W 2007 r. w ramach prac społecznie użytecznych podjęły pracę 52 osoby. Wykonywały one prace porządkowe na terenie miasta Chojny, porządkowały i odnawiały wyposażenie placów zabaw, pielęgnowały tereny zieleni miejskiej oraz świadczyły usługi opiekuńcze na terenie gminy Chojna. Z 52 osób biorących udział w pracach społecznie użytecznych 4 zostały zatrudnione na umowę o pracę .

Z inicjatywy Ośrodka Pomocy Społecznej został złożony przez Urząd Miejski wniosek do Powiatowego Urzędu Pracy o organizację prac publicznych. W ramach prac publicznych zatrudniono na okres 6 miesięcy 6 osób (100% kosztów zatrudnienia zrefundował Powiatowy Urząd Pracy). Po zakończeniu prac publicznych 2 osoby zostały zatrudnione na umowę o pracę .

3.7.4 Środowiskowy Dom Samopomocy w Chojnie

Środowiskowy Dom Samopomocy w Chojnie to dzienny ośrodek wsparcia dla 30 osób dorosłych z orzeczoną niepełnosprawnością z terenu miasta i gminy. Uczestnikami są osoby z zaburzeniami psychicznymi: osoby przewlekłe chore psychicznie, osoby upośledzone umysłowo lub osoby wykazujące inne zaburzenia czynności psychicznych. Nadrzędnym celem działalności ŚDS jest zapewnienie wsparcia osobom niepełnosprawnym w zaspakajaniu potrzeb życiowych, samodzielnym funkcjonowaniu i pełnieniu ról społecznych. Cel ten realizowany jest przez zorganizowaną wielokierunkową rehabilitację, prowadzoną przez zespół wspierająco - aktywizujący (3 terapeutów zajęciowych, fizjoterapeutkę, kierownika zespołu, psychologa).

Zajęcia w placówce odbywają się w grupach oraz indywidualnie. Rodzaje i zakres zajęć dla każdego uczestnika realizowane są zgodnie z indywidualnym planem wspierania, aktywizacji, rehabilitacji i integracji społecznej. Plany dostosowane są do potrzeb i możliwości psychofizycznych uczestnika i obejmują: trening umiejętności samoobsługi, zaradności życiowej i funkcjonowania w codziennym życiu; trening umiejętności społecznych i interpersonalnych; trening umiejętności spędzania czasu wolnego; różne formy terapii zajęciowej ; psychoterapię oraz poradnictwo dla osób niepełnosprawnych, ich rodzin i opiekunów . Zajęcia odbywają w pracowniach: plastycznej, robótek ręcznych, stolarskiej, poligraficznej, gospodarstwa domowego,

w sali relaksacyjnej, sali muzykoterapii i rekreacji oraz w sali rehabilitacyjnej Uczestnicy w czasie pobytu w ŚDS mają zapewniony posiłek przygotowywany w ramach terapii kulinarnej w pracowni gospodarstwa domowego.

Dla osób, które nie mogą systematycznie uczestniczyć w zajęciach w związku z trudnościami z dojazdem, problemami zdrowotnymi oraz trudną sytuacją osobistą i rodzinną, prowadzone są zajęcia klubowe. Ważnym celem działalności ŚDS jest również zapewnienie integracji społecznej osób niepełnosprawnych intelektualnie, zapobieganie wykluczeniu społecznemu oraz kształtowanie właściwych postaw społecznych wobec osób z zaburzeniami psychicznymi

Środowiskowy Dom Samopomocy realizuje swoje zadania ściśle współpracując z licznymi instytucjami i organizacjami społecznymi :Urzędem Miejskim, Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie, placówkami opieki zdrowotnej, Centrum Kultury, stowarzyszeniami działającymi na rzecz osób niepełnosprawnych, szczególnie ze Stowarzyszeniem na Rzecz Osób Niepełnosprawnych „Jesteśmy” w Chojnie, placówkami oświatowymi, świetlicami środowiskowymi, Klubem Wolontariackim ŁOSIE z ZSP Nr 1, lokalną prasą, Związkiem Emerytów Rencistów i Inwalidów, Kościołem. W Środowiskowym Domu Samopomocy odbywają praktyki studenci i słuchacze szkół wyższych.

Środowiskowy Dom Samopomocy był organizatorem wielu integracyjnych imprez rekreacyjnych, kulturalnych i sportowych:

- Obchody Dnia Godności Osób z Niepełnosprawnością Intelektualną,
- Przegląd Twórczości Artystycznej Osób Niepełnosprawnych,
- Poszukiwacze Skarbów - impreza integracyjna z młodzieżą ZSP Nr 2,
- II Plener Plastyczny Osób Niepełnosprawnych „Chojna wiosną malowana" (z udziałem dzieci ze świetlic środowiskowych i ŚDS z Kostrzyna),
- Spotkania Teatralne (dla dorosłych i dzieci niepełnosprawnych oraz dzieci z Domu Dziecka),
- Sportowe Igraszki (impreza zorganizowana ze Stowarzyszeniem na Rzecz Osób Niepełnosprawnych „Jesteśmy")
- Święto Pieczonego Ziemniaka z udziałem ŚDS z Myśliborza,
- kiermasze prac rękodzielniczych,
- wystawy prac uczestników w Ośrodku Pomocy Społecznej

Uczestnicy Domu Środowiskowego brali udział w licznych imprezach kulturalnych , sportowych, turnusie rehabilitacyjnym, wycieczkach i przeglądach twórczości np. :

- Przeglądzie Piosenki Żeglarskiej w Domu Pomocy Społecznej w Moryniu,
- Powiatowym Przeglądzie Twórczości Osób Niepełnosprawnych i Dzieci z Domów Dziecka w Gryfinie,.
- Mityngu Lekkoatletycznym w Dębnie,
- Warsztatach plastyczno- muzycznych „Szlakiem Krzywego Lasu",
- Zabawie Andrzejkowej w Myśliborzu,

- Obchodach Dni Chojny oraz Dni Integracji Przyjaźni i Tolerancji. Spotkaniu Integracyjnym Religia Kultura Sport,
- Turnusie rehabilitacyjny w Niechorzu,
- Wycieczkach do Świerkocina, do Gross Pinow,
- Pikniku nad jeziorem.

3.7.5 Określenie grup społecznych wymagających wsparcia

W sferze społecznej należy zwrócić szczególną uwagę na niżej wymienione grupy mieszkańców wymagające szczególnych działań. Ukierunkowanie takie oraz zaproponowane w strategii wyselekcjonowanie grup społecznych zostało potwierdzone w trakcie prac nad opracowaniem Strategii. We wskazanych grupach problemy podlegają wielorakim i złożonym powiązaniom między sobą powodując powstawanie zjawisk niepożądanych i patologicznych prowadzących w efekcie do wykluczenia społecznego tych grup ludności.

Rodziny dotknięte ubóstwem z powodu bezrobocia oraz rodziny wielodzietne i niepełne.

Problem bezrobocia w rodzinie powoduje wystąpienie zjawiska ubóstwa, co w szczególności jest dotkliwym problemem dla rodzin wielodzietnych i niepełnych. Brak możliwości zaspokojenia potrzeb bytowych rodziny prowadzić może do osłabienia jej funkcji opiekuńczo-wychowawczej. W rodzinach dotkniętych bezrobociem często pojawiają się okoliczności sprzyjające nasileniu się zjawisk patologicznych, a szczególnie alkoholizmu, który jeszcze bardziej pogłębia ubóstwo i utrudnia znalezienie pracy oraz jest częstą przyczyną przemocy w rodzinie.

Długotrwałe bezrobocie powoduje spadek aktywności i przyzwyczajenie się do pozostawania bez pracy jako sposobu na życie, co w efekcie prowadzi do „dziedziczenia” bezrobocia i jego skutków. Bezrobocie i ubóstwo stanowią jedną z głównych przyczyn wykluczenia społecznego.

Osoby starsze i niepełnosprawne

Występujące nie tylko w Gminie, ale w skali całego kraju procesy demograficzne od lat już wskazują na postępujący proces starzenia się społeczeństwa. W tej grupie nie należy wymieniać wyłącznie osób starszych, lecz także rodziny, w których żyją osoby starsze. Rodziny te borykają się często z wieloma trudnościami dotyczącymi konieczności zapewnienia seniorom właściwej opieki. Problemy pojawiają się wówczas, gdy wystąpi nierównowaga między indywidualnymi potrzebami w codziennym życiu człowieka starszego, a realnymi możliwościami rodziny w udzielaniu mu pomocy w zaspokajaniu tych potrzeb.

Osoby niepełnosprawne stanowią w Polsce bardzo liczną społeczność, która liczy około 4,5 mln osób (ponad 14% ogółu ludności), a prognoza GUS przewiduje, że w 2010 roku liczba ta wzrośnie do 6 mln. Odnosząc te statystyki do Gminy uzyskuje się liczbę niepełnosprawnych na poziomie ok.1500 osób. To poważny odsetek populacji. W codziennym życiu osoby niepełnosprawne napotykają liczne bariery (zdrowotne,

społeczne, architektoniczne) uniemożliwiające im uczestnictwo w życiu społecznym oraz integrację ze społecznością lokalną.

Osoby(rodziny) dotknięte problemem uzależnienia od alkoholu i środków psychoaktywnych

Alkoholizm i narkomania są poważnymi problemami społecznymi, rzutującym na pozostałe strefy życia i generującymi wiele pochodnych problemów społecznych. Nadużywanie alkoholu i narkotyków prowadzi do wzrostu przestępczości (kradzieże, włamania, przemoc), pogłębia ubóstwo rodzin oraz zaburza ich funkcjonowanie. Używanie alkoholu i narkotyków coraz częściej występuje wśród młodzieży szkolnej, w tym gimnazjalnej, coraz więcej notuje się przypadków zażywania tych substancji przez dzieci ze szkół podstawowych. Zwalczaniu zjawisk alkoholizmu i narkomanii służyć winny nie tylko programy dla osób uzależnionych, ale również działania profilaktyczne zapobiegające uzależnieniom.

Dzieci i młodzież na etapie edukacji szkolnej i akademickiej

Problemy społeczne, które dotyczą dzieci wynikają przede wszystkim z czynników rodzinnych oraz wychowania w rodzinach dysfunkcyjnych. Dzieci bywają niedożywione i zaniedbane, doświadczają przemocy ze strony dorosłych, Często warunki finansowe rodzin w dużym stopniu decydują o szansach rozwojowych i edukacyjnych najmłodszego pokolenia.

Dzieci z rodzin ubogich nie mają dostępu do szkolnictwa na wyższych szczeblach z powodu np. kosztu dojazdów, zakwaterowania, itp. Brak dostępu do odpowiednich instytucji pozwalających na wyposażenie w kapitał życiowy, sprawia w przyszłości trudności w znalezieniu zatrudnienia, radzeniu sobie z codziennymi problemami. Dzieci z rodzin dysfunkcyjnych w dorosłym życiu powielają negatywny wzorzec rodziców.

4.2 Bezrobocie i rynek pracy

Długookresowe bezrobocie wpływa bezpośrednio na ekonomiczną i psychospołeczną sferę życia człowieka bezrobotnego oraz na jego rodzinę. Jednym z pierwszych skutków utraty pracy jest obniżenie standardu życia rodziny, także wtedy, gdy otrzymywane są świadczenia kompensujące płacę. Sytuacja materialna osób dotkniętych bezrobociem zależy od ich standardu życia w czasie trwania zatrudnienia, a zwłaszcza od posiadanych dóbr trwałego użytku, oszczędności i długów. Duże znaczenie ma poziom, od którego zaczyna się proces degradacji ekonomicznej i społecznej. Trudności finansowe w takich rodzinach prowadzą do drastycznych ograniczeń wydatków nawet na podstawowe potrzeby bytowe.

Tabela Nr 21: Pracujący wg płci

Pracujący wg płci	J. m.	2003	2004	2005	2006	2007
Ogółem	osoba	1 709	1 662	1 716	1 627	1 789
Mężczyźni	osoba	858	874	881	811	927
Kobiety	osoba	851	788	835	816	862

źródło: dane GUS, Bank Danych Regionalnych, raporty październik 2008 r.

Na terenie miasta i gminy w 2007r. zatrudnionych na etacie było 1 792 mieszkańców (porównywalna ilość mężczyzn w stosunku do kobiet). Jest to wynik większy znacznie lepszy niż w roku 2006, w całym okresie również wystąpił wzrost ilości pracujących.

Na terenie gminy, jak i całego powiatu gryfińskiego w 2007 roku notowano wysoką skalę bezrobocia przekraczającą w skali powiatu 20% (stan na grudzień 2007 roku). W porównaniu z rokiem 2006 nastąpił spadek bezrobocia o ok. 5%.

Dane statystyczne dot. bezrobocia, a także jego struktura na terenie gminy Chojna zbliżona jest do charakterystyki powiatu. Staranne dane gromadzi Powiatowy urząd Pracy w Gryfinie.

Tabela Nr 22: Bezrobotni wg płci

Bezrobotni zarejestrowani wg płci		2003	2004	2005	2006	2007
ogółem	osoba	2 202	2 002	1 888	1 456	1 109
mężczyźni	osoba	1 075	917	830	573	394
kobiety	osoba	1 127	1 085	1 058	883	715

źródło: dane GUS, Bank Danych Regionalnych, raporty październik 2008 r.

Dane przedstawione w powyższej tabeli wskazują, że poziom bezrobocia systematycznie maleje, a na terenie gminy liczba osób posiadających status osoby

bezrobotnej zależy wyraźnie od płci (394 mężczyzn i 715 kobiet w 2007r.) było bez pracy.

Kobiety, choć lepiej wykształcone mają problemy ze znalezieniem pracy głównie ze względu na sytuację rodzinną, z powodu obowiązków domowych. Wśród osób bezrobotnych występuje znaczący odsetek osób długotrwale bezrobotnych zarejestrowanych powyżej 12 miesięcy.

Tabela Nr 23: Bezrobocie w powiecie gryfińskim

Lp	Wykształcenie	Liczebność	Lata
1	Podstawowe i gimnazjalne	2083	39,2
2	Zawodowe	1485	28,0
3	Średnie ogólnie	568	10,7
4	Policealne i średnie	934	17,6
5	Wyższe	241	4,5

Lp	Bezrobocie	18-34	35-54	55-64
1	W grupach wiekowych	2 584	2 312	415

Bezrobocie dotyczy głównie osób o niskich kwalifikacjach zawodowych. Niestety, mimo wielu dostępnych ofert, warunki pracy nie są korzystne – dotyczy to głównie oferowanych płac. Występuje silna konkurencja ze strony Szczecina, odczuwalny jest także wpływ wykwalifikowanych kadr spowodowany emigracją zarobkową. Bezrobotny, zarejestrowany w Powiatowym Urzędzie Pracy ma jednak szansę na znalezienie korzystnej pracy, ale również na podniesienie swoich kwalifikacji. Organizowane są specjalne darmowe kursy, m.in. językowe i zawodowe. Po takich kursach możliwość zatrudnienia na lepiej opłacanym stanowisku staje się większa. Zadania w zakresie poprawy kwalifikacji nastawione na rozwój zasobów ludzkich zostały uwzględnione w Strategii.

Tabela Nr 24: Pracujący wg sektorów ekonomicznych i płci

Pracujący wg sektorów ekonomicznych i płci	J. m.	2003	2004	2005	2006	2007
ogółem						
ogółem	osoba	1 709	-	-	-	-
mężczyźni	osoba	858	-	-	-	-
kobiety	osoba	851	-	-	-	-
sektor rolniczy						
ogółem	osoba	100	-	-	-	-
mężczyźni	osoba	78	-	-	-	-
kobiety	osoba	22	-	-	-	-

sektor przemysłowy						
ogółem	osoba	482	-	-	-	-
mężczyźni	osoba	389	-	-	-	-
kobiety	osoba	93	-	-	-	-
sektor usługowy razem						
ogółem	osoba	1 127	-	-	-	-
mężczyźni	osoba	391	-	-	-	-
kobiety	osoba	736	-	-	-	-
sektor usługowy - usługi rynkowe						
ogółem	osoba	508	-	-	-	-
mężczyźni	osoba	203	-	-	-	-
kobiety	osoba	305	-	-	-	-
sektor usługowy - usługi nierynkowe						
ogółem	osoba	619	-	-	-	-
Mężczyźni	osoba	188	-	-	-	-
Kobiety	osoba	431	-	-	-	-

źródło: dane GUS, Bank Danych Regionalnych, raporty październik 2008 r.

Najwięcej osób zatrudnionych jest w sektorach: usługowym i przemysłowym. W sektorze przemysłowym zatrudnia się głównie mężczyzn, natomiast kobiety w usługowym, ale głównie w usługach nierynkowych. Z prezentowanych danych wynika, że na terenie gminy najbardziej rozwija się sektor przemysłowy, a z kolei w sektorze rolniczym obserwowana jest powolna regresja.

Tabela Nr 25: Pracujący wg sektorów własności

Pracujący wg sektorów własności i płci	J. m.	2003	2004	2005	2006	2007
ogółem	osoba	1 709	-	-	-	-
sektor publiczny	osoba	858	-	-	-	-
sektor prywatny	osoba	851	-	-	-	-

źródło: dane GUS, Bank Danych Regionalnych, raporty październik 2008 r.

Stopniowo wzrasta liczba osób zatrudnionych zarówno w sektorze publicznym, jak i prywatnym. Większość mieszkańców pracuje w sektorze prywatnym. Sytuacja ta jest odzwierciedleniem tendencji na ogólnokrajowym rynku pracy.

Położenie powiatu średzkiego sprzyja jego ogólnemu rozwojowi gospodarczemu; niestety kosztem rolnictwa. Sytuacja ta znajduje również odzwierciedlenie w mieście. Dlatego należy znaleźć metody i środki na podniesienie jakości pracy w tym sektorze gospodarki.

4.3 Administracja

Dla rozwoju gospodarczego istotne jest posiadane sprawnej administracji jako dziedziny warunkującej działanie sektora gospodarczego.

W mieście siedzibę ma zamiejscowy Wydział Grodzki Sądu Rejonowego w Gryfinie, Oddział Wydziału Komunikacji i Transportu Starostwa Powiatowego w Gryfinie a także filia Powiatowego Urzędu Pracy w Gryfinie. Podstawową obsługę mieszkańcom zapewnia Urząd Pocztowy.

W mieście Chojna obsługę bankową zapewniają 3 banki: Bank Spółdzielczy w Chojnie, Pomorski Bank Kredytowy S.A. Bank Polska Kasa Opieki Spółka Akcyjna, PKO Bank Polski S.A..

Działalność komunalną w zakresie usług komunalnych realizuje na terenie gminy Przedsiębiorstwo Usług Komunalnych i Zakład Gospodarki Mieszkaniowej w Chojnie.

Ważniejsze instytucje na terenie miasta i gminy Chojna:

- Straż Miejska,
- Ośrodek Pomocy Społecznej
- Polski Czerwony Krzyż
- Komisariat Policji
-
- Delegatura Sądu Rejonowego w Gryfinie,
- Zachodniopomorski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Barzkowicach
- Placówka Terenowa Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego
- Nadleśnictwo w Chojnie

W ostatnich latach likwidacji uległy m. in:

- Delegatura Zachodniopomorskiego Kuratorium Oświaty
- Oddział Straży Granicznej
- Urząd Celny w Krajniku Dolnym

Dane teleadresowe kluczowych instytucji zamieszczono w poniższej tabeli

Tabela Nr 26: Dane dotyczące ważniejszych instytucji na terenie gminy

Nazwa	Adres
Bank Spółdzielczy	ul. Wilsona 2 74-500 Chojna
Pomorski Bank Kredytowy S.A.	Ul. Mieszka I 11a 74-500 Chojna
Powszechna Kasa Opieki Spółka Akcyjna	Ul. Mieszka I,74-500 Chojna
PKO Bank Polski S.A.	Oddział I w Chojnie
Centrum Kultury w Chojnie	Plac Konstytucji 3-go Maja 74-500 Chojna
Biblioteka Miejska w Chojnie	Plac Konstytucji 3-go Maja 74-500 Chojna
Przedsiębiorstwo Usług Komunalnych	Ul. Słowiańska 74-500 Chojna

Powiatowy Urząd Pracy w Gryfinie Filia w Chojnie	ul. Dworcowa 3
Sąd Rejonowy w Gryfinie, Zamiejscowy Wydział Grodzki Chojna	ul. Dworcowa 1 74-500 Chojna
Starostwo Powiatowe Gryfino Wydział Komunikacji i Transportu Oddział w Chojnie	ul. Dworcowa 1 74-500 Chojna
Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej "Salus"	Ul. Kościuszki 5 74-500 Chojna
Policja. Komenda Powiatowa Gryfino. Komisariat w Chojnie	ul. Roosevelta 1 74-500 Chojna
Pogotowie ratunkowe. Stacja Wojewódzka. Filia	ul. Polna 74-500 Chojna
Pomorski Oddział Straży Granicznej w Szczecinie Strażnica Straży Granicznej w Chojnie	ul. Kościuszki 74-500 Chojna
Straż Pożarna. Komenda Rejonowa Państwowej Straży Pożarnej	ul. Jagiellońska 2 74-500 Chojna
Urząd Pocztowy	Ul. Roosevelta 2 74-500 Chojna ul. Narciarska 57
Zakład Gospodarki Mieszkaniowej	ul. Jagiellońska 12 74-500 Chojna

Źródło : materiały internetowe gminy

4.4 Działalność gospodarcza

Według danych statystycznych na koniec 2007 roku na terenie gminy Chojna działalność gospodarczą prowadzi 1 238 podmiotów gospodarczych, w tym 32 jednostki sektora Gospodarki Narodowej. Pozostałe 1 206 jednostek sektora prywatnego to:

- 997 osób fizycznych;
- 69 spółek handlowych;
- 48 spółek handlowych z udziałem kapitału zagranicznego;
- 8 spółdzielni;
- 1 fundacja;
- 27 stowarzyszeń i organizacji społecznych.

W gminie Chojna dominują podmioty sfery handlu i usług, w dalszej kolejności przetwórstwo rolno-spożywcze, usługi transportowe i budowlane.

Na terenie gminy działają łącznie 2 targowiska o łącznej powierzchni 55 tys. m², na których funkcjonuje 556 punktów handlowych, z czego 241 całorocznych. Roczna opłata targowa wyniosła na koniec 2006 roku 552,5 tys. zł.

4.4.3 Struktura gospodarki i zatrudnienie

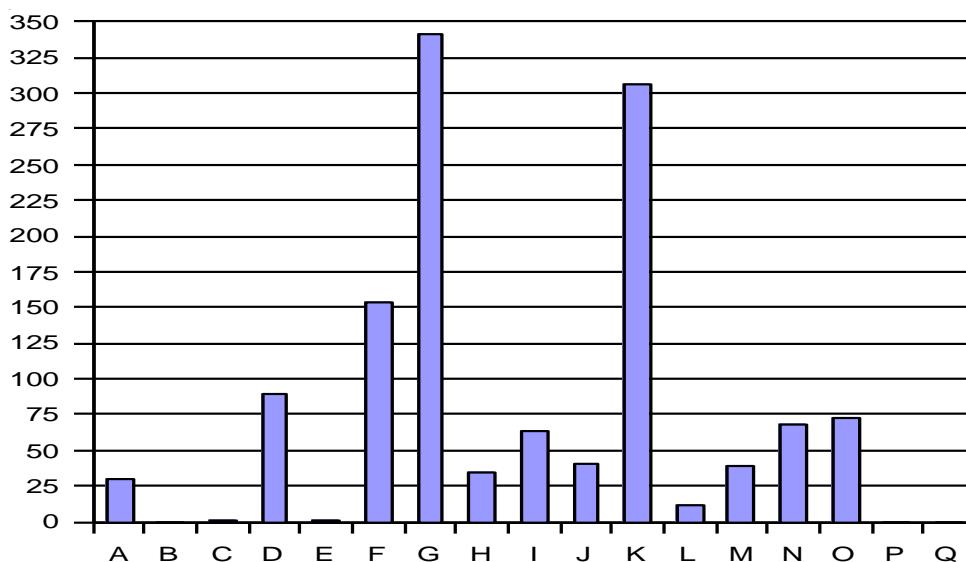
Liczba podmiotów gospodarczych na terenie miasta ulegała w latach 2000-2007 wzrostowi. Analiza ich struktury wskazuje na przeważającą formę prowadzenia działalności przez osoby fizyczne na własne nazwisko. Badanie tendencji na rynku pracy pozwala na postawienie wniosku o utrzymującej się dłuższy czas stagnacji i

braku zjawiska podejmowania aktywności przez mieszkańców. W przypadku rozwoju miasta rośnie liczba podmiotów gospodarczych w skali gminy.

Legenda:

- A: ROLNICTWO, ŁOWIECTWO I LEŚNICTWO
- B: RYBACTWO
- C: GÓRNICTWO
- D: PRZETWÓRSTWO PRZEMYSŁOWE
- E: WYTWARZANIE I ZAOPATRYWANIE W ENERGIĘ ELEKTRYCZNĄ, GAZ, WODĘ
- F: BUDOWNICTWO
- G: HANDEL, NAPRAWA POJAZDÓW ORAZ ARTYKUŁÓW UŻYTKU OSOBISTEGO I DOMOWEGO
- H: HOTELE I RESTAURACJE
- I: TRANSPORT, GOSPODARKA MAGAZYNOWA I ŁĄCZNOŚĆ
- J: POŚREDNICTWO FINANSOWE
- K: OBSŁUGA NIERUCHOMOŚCI, USŁUGI ZWIĄZANE Z DZIAŁALNOŚCIĄ GOSPODARCZĄ
- L: ADMINISTRACJA PUBLICZNA, OBOWIĄZKOWE UBEZPIECZENIA SPOŁECZNE I ZDROWOTNE
- M: EDUKACJA
- N: OCHRONA ZDROWIA I POMOC SPOŁECZNA
- O: DZIAŁALNOŚĆ USŁUGOWA KOMUNALNA, SPOŁECZNA I INDYWIDUALNA, POZOSTAŁA
- P: GOSPODARSTWA DOMOWE ZATRUDNIAJĄCE PRACOWNIKÓW
- Q: ORGANIZACJE I ZESPOŁY EKSTERYTORIALNE

Rysunek: Graficzna prezentacja struktury podmiotów gospodarczych

źródło: opracowanie własne

4.5 Turystyka

Gmina posiada szereg atrakcyjnych miejsc zaskakujących turystów pod względem krajobrazowym lub niezwykłości zjawisk przyrodniczych. Niebywałym atutem turystycznym Gminy jest szereg znajdujących się na jej terenie zabytków. Niektóre z nich to prawdziwe perełki architektury, inne z kolei zaskakują swoimi walorami i wiekiem. Do najważniejszych i najbardziej znanych zaliczyć można przede wszystkim:

- 1) Kościół Mariacki z XIV w. budowany według architektury gotyckiej w Chojnie,
- 2) Ratusz gotycki z pierwszej poł. XIV w. w Chojnie
- 3) Kaplica Św. Gertrudy z 1490 r. w Chojnie
- 4) Kościół barokowy z 1711 r. w Zatonii Dolnej
- 5) Kościoły granitowe z XIII w. – Brwice, Narost, Białęgi, Godków, Grzybno,
- 6) Kaplicę Templariuszy w Rurce,

Atrakcje turystyczne gminy:

1. Kopiec z głazem i napisem ku czci króla szwedzkiego Gustawa Adolfa, zlokalizowany przy drodze Chojna – Krajnik Dolny przed stacją paliw po prawej stronie drogi
2. Dolina Miłości – pięknie ukształtowany teren, ze stawami, posagiem Adama i Ewy, wysoko położonym punktem widokowym, ciekawą niespotykaną roślinnością (Lokalizacja: Zatoń Dolna)
3. Stare Miasto – Chojna. Przede wszystkim piękne i ciekawe zabytki : Klasztor, Katedra, Bramy wjazdowe do miasta, mury obronne, baszta prochowa
4. Jezioro Ostrów – charakteryzujące się czystą wodą I kat., pole biwakowe, piaszczysta plaża, ośrodek wypoczynkowy Politechniki Szczecińskiej. Jezioro z wyspą otoczone lasami. Raj dla wędkarzy, myśliwych, nurków, osób uprawiających sporty wodne (Lokalizacja: Ok. 2 km od miejscowości Stoki)
5. Jezioro Jelenin. Czysta woda II kat., pole biwakowe, plaża. Raj dla wędkarzy, myśliwych, nurków, osób uprawiających sporty wodne (Lokalizacja: Ok. 1 km od miejscowości Jelenin)
6. Jezioro Narost. Czysta woda, pole biwakowe, plaża, raj dla wędkarzy, myśliwych, nurków, osób uprawiających sporty wodne (Lokalizacja: Miejscowość Narost)
7. "Dolina Miłości" –pięknie ukształtowany teren, ze stawami, posagiem Adama i Ewy, wysoko położonym punktem widokowym, ciekawą niespotykaną roślinnością. Park w Zatonii Dolnej został utworzony na terenie należącym do rodziny von Humbert. W 1829 r zbudowano tam pałac, przy którym utworzono rozległy park z licznymi drzewami ozdobnymi. W latach 60-tych XIX wieku, do istniejącego założenia Anna von Humbert dołączyła stary bukowy las o powierzchni ok. 60 ha oraz rozległą dolinę usytuowaną w części południowo-zachodniej lasu, którą nazwała "Dolina Miłości" Po urządzeniu park uodostępniłono turystom, którymi byli zazwyczaj mieszkańcy pobliskich niemieckich miasteczek: Schwedt, Makleburgii i Brandenburgii, a nawet Berlina. W 1929 r. posiadłość należała do Rene von Humberta. Po II wojnie światowej dobra zostały upaństwowione, a zabudowania i park włączone do Państwowego Gospodarstwa Rolnego. Od 1960 roku park przejęło Nadleśnictwo Chojna. Obecnie ślady historii na terenie parku są coraz mniej

widoczne w związku z czym podjęto starania mające na celu odbudowę i renowację.

8. Krajobraz parku leśnego - zróżnicowana rzeźba terenu Cedyńskiego Parku Krajobrazowego jest efektem działania sił natury po okresie ostatniego zlodowacenia, tj. wpływem wód z topniejących lodowców i nawiewaniem piasku, powstałego w wyniku kruszenia materiału skalnego pchanego przez lodowiec. Charakterystycznymi cechami tego krajobrazu są wzgórza morenowe i pradolina Odry. Na zboczach wzgórz i w dolinach znaleźć można wiele gatunków drzew, krzewów oraz pozostałych roślin. Dotyczy to również świata zwierzęcego.

Na terenie gminy rozwijana jest infrastruktura turystyczna. Zrealizowano projekt pod nazwą „Trasa rowerowa Szlakiem Chojeńskich Jezior”, współfinansowany przez Unię Europejską w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego i Budżetu Państwa w ramach ZPORR. Wzbogacono zagospodarowanie terenu poprzez wykonanie drewnianych ławostolów z zadaszeniem usytuowanych nad jeziorami gminy Chojna oraz przy trasie turystycznej, tj.: jezioro Jeleńskie, jezioro Ostrów, jezioro Narost, jezioro Barnkowskie. Przy jeziorze Jeleńskim i jeziorze Ostrów występują place zabaw.

W przygotowaniu jest kolejna ścieka rowerowa tym razem „Szlakiem Budowli Kamiennych i Cmentarzy Zapomnianych Gminy Chojna”. Podstawowym celem projektu jest promocja i ożywienie ruchu turystycznego wokół ponad 550 kilometrowego szlaku, który biegnie przez najpiękniejsze tereny Polski.

Stwierdzono brak, lub niewielką ilość gospodarstw agroturystycznych na terenie gminy. Niewykorzystana jest także pod względem turystycznym i gospodarczym rzeka Odra. Pewne możliwości rozwojowe w tym zakresie stwarzają połączenia wodne Berlina poprzez Odrę z Bałtykiem.

W paśmie Odry jako istotne bariery i zagrożenia należy przyjąć brak infrastruktury turystycznej, głównie bazy noclegowej i informacji turystycznej:

- baza noclegowa, poziom bazy noclegowo-gastronomicznej, urządzeń rekreacyjnych i infrastruktury turystycznej na obszarach wypoczynkowych jest często niedostosowany do standardów europejskich;
- brak internetowego spójnego systemu informacji turystycznej, jak również tradycyjnego systemu informacji;
- słaby system informacyjny jest barierą w rozwoju turystyki i rekreacji w obszarze opracowania;
- niewystarczający system pieszych szlaków turystycznych oraz ścieżek rowerowych w paśmie Odry;
- braki w przygotowaniu profesjonalnej kadry turystycznej do obsługi turystów;
- zły stan techniczny dróg obniżający bezpieczeństwo podróżowania;
- niski poziom estetyki otoczenia na terenach mieszkaniowych;
- brak punktów informacji turystycznej;
- brak katalogów i folderów promujących miasto i gminę;
- brak miejsc kempingowych i parkingów strzeżonych.

Tabela Nr 27: Obiekty zbiorowego zakwaterowania (ogółem)

	J. m.	2003	2004	2005	2006	2007
OBIEKTY ZBIOROWEGO ZAKWATEROWANIA						
Obiekty ogółem wg miesięcy						
obiekty ogółem VII	ob.	3	2	2	2	2
obiekty całoroczne VII	ob.	2	1	1	1	1
miejsca noclegowe ogółem VII	miejsce	99	86	86	86	86
miejsca noclegowe całoroczne VII	miejsce	60	50	50	50	50
korzystający z noclegów ogółem I-XII	osoba	6 440	4 598	1 858	4 450	4 701
korzystający z noclegów turyści zagraniczni I-XII	osoba	56	105	23	0	0
wynajęte pokoje w hotelach, motelach, pensjonatach ogółem I-XII	pok.	0	1 377	291	3 754	3 902
wynajęte pokoje w hotelach, motelach, pensjonatach turystom zagranicznym I-XII	pok.	0	88	18	0	0
udzielone noclegi ogółem I-XII	nocleg	15 810	8 674	4 564	6 564	6 767
udzielone noclegi turystom zagranicznym I-XII	nocleg	1 197	132	28	0	0

Źródło : dane GUS, Bank Danych Regionalnych, raporty październik 2008 r.

W 2002 roku zewidencjonowano zaledwie 86 miejsc noclegowych (wszystkie funkcjonują jako całoroczne). Z pewnością taka pojemność bazy noclegowej jest niewystarczająca. Spodziewać się można stałego wzrostu turystów odwiedzających gminę. Z pewnością ilość miejsc noclegowych będzie rosła w obiektach wszystkich kategorii. Dla mieszkańców istotna jest możliwość zaoferowania noclegów w formie kwater prywatnych, a tym samym wsparcie domowych budżetów w trakcie sezonu letniego. W 2007 roku udzielono 6 767 noclegów 4 701 turystom, z czego nie zewidencjonowano turystów zagranicznych. W zakresie zadań związanych ze Strategią istotne jest podniesienie standardów już istniejących miejsc noclegowych oraz stworzenie nowych punktów, połączone z usprawnieniem informacji turystycznej. Ponadto należy uzupełnić dane statystyczne, która są nieaktualne i niekompletne, co utrudnia diagnozę.

Na terenie gminy występują ponadto liczne obszary chronione, stanowiące znakomite walory i podstawę dla rozwoju turystyki. Obszary te zostały scharakteryzowane w rozdziale 5: Przestrzeń i Środowisko.

5.2 Grunty

Zadania Gminy w zakresie zaspokajania potrzeb mieszkaniowych wspólnoty samorządowej obejmują w szczególności:

- zapewnienie terenów pod budownictwo mieszkaniowe w planie ogólnym zagospodarowania przestrzennego;
- wyznaczenie działek budowlanych pod budownictwo jednorodzinne i wielorodzinne;
- stworzenie dogodnych warunków nabywania gruntów budowlanych;
- zamiany gruntów z przeznaczeniem pod budownictwo mieszkaniowe, prowadzenie prac w zakresie realizacji infrastruktury technicznej przy udziale środków Gminy.

Na terenie Gminy występują użytki rolne o łącznej powierzchni ... ha, w tym grunty orne 811 ha. Użytki rolne stanowią niewielki odsetek powierzchni Miasta. Zanotowano bardzo niski udział lasów w powierzchni gruntów na terenie Miasta.

Tabela Nr 28: Użytki rolne

	J. m.	2003	2004	2005	2006	2007
UŻYTKI ROLNE						
Powierzchnia użytków rolnych						
powierzchnia użytków rolnych						
ogółem	ha	16 877	16 952	16 824	-	-
grunty orne						
ogółem	ha	14 484	14 570	14 599	-	-
sady						
ogółem	ha	173	163	158	-	-
łąki						
ogółem	ha	1 690	1 676	1 575	-	-
pastwiska						
ogółem	ha	530	543	492	-	-
LASY						
Lasy i grunty leśne						
ogółem	ha	12 748	12 797	12 816	-	-
POZOSTAŁE GRUNTY I NIEUŻYTKI						
Pozostałe grunty i nieużytki						
ogółem	ha	3 664	3 540	3 649	-	-

źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Z analizy struktury własności gruntów wynika, że na terenie Gminy ubywa nieruchomości stanowiących własność samorządu w wyniku sprzedaży nieruchomości osobom fizycznym i przedsiębiorstwom. Gmina uzyskuje z tego tytułu

dochody ujmowane w corocznych budżetach, a z chwilą sprzedaży nowy nabywca staje się płatnikiem podatku od nieruchomości zasilającego gminny budżet. W zakresie planu rewitalizacji i zaproponowanych działań wspierania gospodarki rozważyć należy ulgi podatkowe dla wybranych sektorów i związane z tym ograniczenia dynamiki wzrostu dochodów z tytułu podatków i opłat lokalnych w budżecie Gminy, o ile nie zostaną one zrekompensowane w inny sposób.

5.2.3 Rolnictwo i leśnictwo

Rolnictwo odgrywa ważną rolę w rozwoju gospodarczym gminy. Na podstawie danych Spisu Rolnego 2002 w gminie Chojna wykazano 1218 gospodarstw rolnych, z czego 685 o powierzchni do 1 ha i 533 gospodarstwa o powierzchni powyżej 1 ha. Podział gospodarstw wg rodzaju i grup obszarowych przedstawia tabela 4.

Tabela Nr 29: Podział gospodarstw pod względem obszarowym w gminie Chojna

Gospodarstwo rolne	Ilość gospodarstw
Ogółem	1218
do 1 ha włącznie	685
powyżej 1 ha do mniej niż 2 ha	138
od 2 ha do mniej niż 5 ha	146
od 5 ha do mniej niż 7 ha	41
od 7 ha do mniej niż 10 ha	55
od 10 ha do mniej niż 15 ha	55
od 15 ha do mniej niż 20 ha	19
od 20 ha do mniej niż 50 ha	46
od 50 ha do mniej niż 100 ha	14
od 100 ha i więcej	19

Źródło: GUS spis rolny 2002

W gminie istnieją dogodne warunki do rozwoju rolnictwa. Przeważają gleby średniej i niskiej jakości. Gleby niższych klas powinny być wyłączone z produkcji rolnej i przeznaczane pod zalesienia. Największy obszar użytków rolnych znajduje się w dyspozycji Agencji Rolnej Skarbu Państwa, która z kolei dzierżawi je innym podmiotom gospodarczym.

Istotne znaczenie dla rozwoju gospodarczego gminy ma leśnictwo. Zdecydowana większość lasów pełni funkcje gospodarcze.

5.3 Uwarunkowania ochrony środowiska

Stan i ochrona środowiska są ściśle związane z rozwojem infrastruktury. W wielu dziedzinach na terenie gminy nastąpiła poprawa stanu środowiska w wyniku budowy i/lub modernizacji infrastruktury ochrony środowiska, głównie w sektorze wodno-ściekowym. Dla gminy, podobnie dla całego obszaru województwa zachodniopomorskiego, problem gospodarki wodno-ściekowej jest sprawą priorytetową w aspekcie zarówno dla samego środowiska, jak i w wymiarze gospodarczym - w zakresie możliwości bezpiecznego lokowania inwestycji w regionie.

Gmina posiada znaczny udział powierzchni o typowo rolniczym zagospodarowaniu z niskim procentem użytków zielonych. Stosunkowo nieduży procent powierzchni gminy stanowią tereny zurbanizowane, jak i przemysłowe, w przeciwieństwie do samego obszaru miasta. Pod względem klimatycznym obszar gminy znajduje się na

pograniczu charakterystycznych dla strefy umiarkowanej klimatów: oceanicznego i kontynentalnego.

5.3.3 Zanieczyszczenie atmosfery

Zanieczyszczenie atmosfery w Mieście pochodzi z punktowych i powierzchniowych źródeł emisji. Źródła powierzchniowe to przede wszystkim układ komunikacyjny, źródła punktowe to głównie zakłady produkcyjne, kotłownie, indywidualne ogrzewanie mieszkań.

Emisje z kotłowni i zakładów są przedmiotem kontroli ze strony odpowiednich służb ochrony środowiska. Właściciele i użytkownicy źródeł emisji, w tym instytucje i spółdzielnie mieszkaniowe mające znaczący udział w bilansie emisji, w miarę swoich środków finansowych przeprowadzają systematycznie modernizację kotłowni na bardziej ekologiczne, głównie z pieców opalanych paliwem stałym na piece gazowe lub opalane olejem opałowym.

Należy podkreślić niski stopień gazyfikacji gminy i wynikające z tego zanieczyszczenie powietrza i negatywne skutki dla środowiska.

Dane dotyczące zanieczyszczeń wprowadzanych do powietrza z zakładów produkcyjnych z terenu województwa z podziałem na powiaty (powiat jest w zasadzie najmniejszą jednostką administracyjną, dla której określa się takie dane) pochodzą z informacji przekazywanych do Urzędu Statystycznego. Emisja na terenie powiatu za wyjątkiem pyłu i tlenku węgla jest na niskim poziomie. Na obszarze gminy nie zlokalizowano stałego punktu pomiarowego.

Analizując wyniki pomiarów stanu sanitarnego powietrza atmosferycznego nie stwierdza się przekroczeń norm badanych zanieczyszczeń. W okresie zimowym następuje wzrost stężeń podstawowych zanieczyszczeń powietrza jak tlenek azotu, dwutlenek siarki i pył zawieszony. Jakość powietrza na obszarze Gminy nie budzi zastrzeżeń. Na stan sanitarny powietrza atmosferycznego na terenie Gminy wpływa emisja z zakładów przemysłowych, kotłowni miejskich i osiedlowych zlokalizowanych w gminie oraz emisje komunikacyjne.

5.3.4

Zagrożenia hałasem:

W Mieście rozróżniono dwa podstawowe źródła hałasu:

- hałas komunikacyjny,
- hałas przemysłowy.

Do najbardziej uciążliwego źródła hałasu zaliczono na terenie gminy hałas komunikacyjny. Na obszarze miasta i gminy do najbardziej uciążliwych źródeł hałasu wpływającym na klimat akustyczny należy ruch drogowy. Uciążliwość ta wiąże się z powszechnością jego występowania oraz czasem oddziaływania. Wzrost ruchu na drogach powoduje, że ulega pogorszeniu klimat akustyczny. Uciążliwość tras komunikacyjnych zależy od: natężenia ruchu, struktury rodzajowej potoku pojazdów, stanu nawierzchni i pojazdów, prędkości jazdy oraz odległości linii zabudowy od jezdni. Przez Miasto przebiega droga krajowa nr 31, co wpływa na klimat akustyczny Miasta. Hałas przemysłowy mogący występować punktowo, na terenie Gminy nie powoduje zagrożenia z racji małej ilości zakładów produkcyjno-usługowych mogących emitować dźwięki. Według danych WIOŚ na terenie Gminy nie ma zakładów emitujących ponadnormatywny hałas do środowiska.

Poziomy dźwięku środków komunikacji drogowej są wysokie i wynoszą nawet 75-90 dB, przy dopuszczalnych natężeniach hałasu w środowisku, w otoczeniu budynków mieszkalnych do 50 dB w porze nocnej i do 60 dB w porze dziennej.

5.3.5

Złóża surowców mineralnych

Na terenie gminy występują dwa złoża kruszywa naturalnego w rejonie Łaziszcza.

- Łaziszcze I: kat. C2 - 1542 tys. M³
- Łaziszcze II: kat. C1+B - 900 tys. m³ (możliwość podjęcia eksploatacji)

Oba złoża znajdują się w otulinie Cedyńskiego Parku Krajobrazowego i obecnie nie są eksploatowane. Odnotowuje się dziką eksploatację lokalne występujących zasobów piasków i żwirów. Eksploatacja tzw. dzika jak i koncesjonowana może prowadzić o erozji i zmian stosunków wodnych stanowiąc zagrożenie dla istniejących ekosystemów.

5.3.6

Złoża torfów

Na terenie gminy zewidencjonowano następujące złoża torfów:

- Złoże doliny Rurzyca - 5808 tys. m³ (eksploatowane do celów nawozowych),
- Złoże Chojna - 6000 tys. M³,
- Złoże Rurka - 800 tys. M³,
- Złoże Lisie Pole - 180 tys. m³

W wielu odwiertach stwierdzono także występowanie warstw węgla brunatnego. W rejonie Rynicy jego złoża zalegają na głębokości 75 m p.p.t. i mają miąższość do 3,2 m. Przydatność gospodarcza węgla jest jednak ograniczona ze względu na jego zasarczenie i parametry energetyczne. Eksploatacja torfu w istotny sposób może zakłócić istniejące stosunki wodne a jego eksploatacja powinna być podporządkowana nadrzędnym celom wynikającym ze studium uwarunkowań i polityki powiatu oraz władz województwa.

5.3.7

Wody powierzchniowe

Gmina Chojna położona jest na terenie zlewni rzeki Odry oraz zlewni mniejszych rzek: Rurzyca, Tywy, Słubii i Kurzyca. Występują ponadto jeziora polodowcowe typu rynnowego: Jeleńskie, Ostrów, Mętno, Narost, Kamienny Jaz, Leśne i Strzeszowskie. Występuje także wiele tzw. "oczek" polodowcowych. Jeziora położone w obrębie gminy Chojna mają charakter polodowcowy i związany z ich pochodzeniem charakterystyczny rynnowy kształt. Największe walory rekreacyjne posiadają jeziora: Narost, Jeleńskie, Leśne, Grzybno i Stoki. W jeziorach można spotkać wszystkie gatunki ryb łącznie z sielawą i sieją.

Zlokalizowane są tutaj tylko niewielkie ośrodki wypoczynkowe. Obserwuje się rosnące zainteresowanie działkami rekreacyjnymi z bezpośrednim dostępem do brzegu jeziora. Jest to zjawisko bardzo niekorzystne ze względu na brak systemów odprowadzania ścieków na całym obszarze gminy i postępującą eutrofizację jezior.

Atrakcyjność turystyczna jezior obniża stan czystości ich wód. Pomimo nieznacznej poprawy wody powierzchniowe są przeważnie pozaklasowe.

Tabela Nr 30: Wykaz i charakterystyka jezior na terenie gminy

lp.	Nazwa jeziora	Pow. w ha	Długość max. w m	Szerokość max. w m	Dług. linii brzeg. w m	Objętość (V) tyś. m ³	Dorzecze
1	Narost	107,9	2525	625	6600	6827,0	Słubia-Odra
2	Strzeszowskie	127,2	1900	1150	5750	9499,0	Tywa-Odra
3	Mętno	141,0	2550	800	5800	3262,8	rz. Rurzyca
4	Ostrów (Stoki)	80,2	1550	800	3900	3528,8	rz. Rurzyca
5	Jeleńskie	104,3	2500	1400	7375	9142,4	Kalica-Rurzyca
6	Leśne	2,7	1500	330	3600	bd	rz. Rurzyca
7	Białęgi	22	890	320	2300	bd	Słubia-Odra
8	Krzywe	9	700	230	3000	bd	rz. Tywa
9	Rynica	3,2	330	140	80	bd	rz. Rurzyca
10	Czarne	3,5	300	120	750	bd	rz. Rurzyca

Źródło: dane Gminy

5.3.8 Gleby

Na obszarze gminy Chojna przeważają gleby średnie i słabe. Gleby dobrej jakości zaliczane do klasy II, IIIa i IIIb zajmują niewielkie powierzchnie i nie tworzą zwartych kompleksów. Przewaga gleb średniej i niskiej jakości stwarza trudność tworzenia gospodarstw wielkoobszarowych o uprawach monokulturowych. Należy przewidywać specjalizację produkcji rolnej w gospodarstwach średniej wielkości tworzących grupy producenckie. Gleby niższych klas bonitacyjnych (V i VI) należy wyłączyć z produkcji i przeznaczyć pod zalesienia lub inne cele gospodarcze. W perspektywie najbliższych 10 do 20 lat rolnictwo pomimo wzrostu produktywności straci swoją dotychczasową pozycję w gminie. Występujące w gminie użytki zielone mają niewielką przydatność gospodarczą. Zaliczane są do grupy średnich i słabych a ich lokalizacja utrudnia intensywne wykorzystanie.

W centralnej, północnej i południowej części gminy dominuje bór mieszany świeży. Tworzy on zwarte kompleksy. Tylko w północno - wschodniej części gminy występuje w układzie mozaikowym z innymi siedliskami. Ważnym elementem środowiska przyrodniczego są parki wiejskie związane z dworami i pałacami. Wszystkie parki są zaniedbane i "zagłuszone" przez samosiewy drzew i krzewów. Parki wraz z zabudowaniami mogą tworzyć bardzo ważny element w ofercie turystycznej regionu tym bardziej, że powierzchnia parków wynosi od 4 do 15 ha i w większości mają one

atrakcyjną lokalizację. Opis bardzo bogatej flory i fauny w gminie Chojna zamieszczony został w specjalistycznych opracowaniach związanych ze studium uwarunkowań. Materiały te wskazują na wyjątkową wartość terenów objętych ochroną. Rozwój gminy Chojna nie może być planowany z pominięciem tych elementów.

5.4 Formy ochrony przyrody na terenie

Na podstawie ustawy o ochronie przyrody (Dz. U. Nr 92 z 16 kwietnia 2004 r., poz. 880), za tereny chronione należy uznać parki narodowe, rezerваты i parki krajobrazowe wraz z ich otulinami oraz obszary chronionego krajobrazu. Formę ochronną mogą mieć również niektóre pomniki przyrody, użytki ekologiczne, a zwłaszcza zespoły przyrodniczo-krajobrazowe. Na terenie gminy Chojna znajdują się następujące prawne formy ochrony przyrody i krajobrazu:

5.4.3 Cedyński Park Krajobrazowy (na tle Parków Dolnej Odry)

Park krajobrazowy jest obszarem chronionym ze względu na wartości przyrodnicze, historyczne i kulturowe, a celem jego utworzenia jest zachowanie, popularyzacja i upowszechnienie tych wartości w warunkach zrównoważonego rozwoju. Znajdujące się w granicach parku grunty rolne, leśne i inne nieruchomości pozostawia się w gospodarczym wykorzystaniu.

Nazwa parku krajobrazowego, obszar parku i otuliny oraz zakazy wynikające z potrzeb ochrony przyrody określone są przez rozporządzenie wojewody. Wchodzi w skład Zespołu Parków Krajobrazowych Doliny Dolnej Odry. Na przeważającym obszarze gminy Chojna znajduje się Cedyński Park Krajobrazowy, pozostała część gminy znajduje się w jego otulinie.

Cedyński Park Krajobrazowy utworzony został na podstawie rozporządzenia Wojewody Szczecińskiego z dnia 1 kwietnia 1993 roku. W granicach Parku Krajobrazowego znajduje się Puszcza Piaskowa, Polder Cedyński oraz zachodnia część Lasów Mieszkowickich. Park obejmuje teren o powierzchni 308,5 km², znajdujący się na obszarze gmin Chojna, Cedynia, Mieszkowice, i Moryń. Otulina Parku, licząca 531,2 km² oprócz wymienionych już gmin, obejmuje także teren gmin Widuchowa i Trzcińsko Zdrój. Nadzór nad funkcjonowaniem Parku dotychczas sprawowały następujące jednostki organizacyjne:

- 01.04.1993 - 31.05.1994 - Zarząd Zespołu Parków Krajobrazowych z siedzibą w Ustowie
- 01.06.1994 - 30.09.2000 - Dyrekcja Parku Krajobrazowego Doliny Dolnej Odry i Cedyńskiego Parku Krajobrazowego z siedzibą w Gryfinie
- 01.10.2000 – 29.01.2006 - Dyrekcja Parków Krajobrazowych Doliny Dolnej Odry z siedzibą w Gryfinie
- od 01.02.2006 -Zespół Parków Krajobrazowych Doliny Dolnej Odry z siedzibą w Gryfinie

Aktualnie Dyrekcja Parków Krajobrazowych Doliny Dolnej Odry i Cedyńskiego Parku Krajobrazowego z siedzibą w Gryfinie powstała 1 czerwca 1994. Powołany na mocy zarządzenia Wojewody Szczecińskiego z dnia 09 maja 1994r. W związku z Zarządzeniem Wojewody Zachodniopomorskiego na dnia 28 kwietnia 2000 roku w

sprawie likwidacji Dyrekcji Ińskiego i Szczecińskiego Parku Krajobrazowego oraz z zapisami Wspólnej Deklaracji w prawie utworzenia obszaru chronionego w Dolinie Dolnej Odry, podpisanej 7 maja 1992 roku w Bonn, z dniem 1 października 2000 zmienia się nazwa Dyrekcji Parków Krajobrazowych Doliny Dolnej Odry i Cedyńskiego Parku Krajobrazowego na Dyrekcje Parków Krajobrazowych Doliny Dolnej Odry. Z dniem 30 stycznia 2006 weszło w życie zarządzenie Wojewody Zachodniopomorskiego traktujące o zmianie nazwy Dyrekcji Parków Krajobrazowych Doliny Dolnej Odry na Zespół Parków Krajobrazowych Doliny Dolnej Odry. Nazwa ta obowiązuje do dnia dzisiejszego.

Obszarem działalności ZPKDDO są tereny i obiekty położone na obszarze Doliny Dolnej Odry, Kotliny Freinwaldzkiej, Pojezierza Myśliborskiego, Równiny Gorzowskiej, Wzgórz Bukowych, Równiny Weltyńskiej, w tym następujące parki krajobrazowe z ich otulinami oraz obszary Natura 2000:

1. PK Doliny Dolnej Odry,
2. Szczeciński PK "Puszcza Bukowa",
3. Cedyński PK,
4. PK Ujście Warty (część leżąca w województwie zachodniopomorskim).
5. Obszary Natura 2000
6. Obszary specjalnej ochrony ptaków Natura 2000
7. Dolina Dolnej Odry (kod obszaru: PLB3200003)
8. Jezioro Weltyńskie (kod obszaru: PLB3200004)
9. Jezioro Miedwie i Okolice (kod obszaru: PLB3200005)
10. Ostoja Cedyńska (kod obszary: PLB320017)
11. Obszary specjalnej ochrony siedlisk Natura 2000
12. Wzgórza bukowe (kod obszaru: PLH320020)
13. Dolina Płoni i jezioro Miedwie (kod obszaru PLH320006)
14. Dolina Dolnej Odry (kod obszaru: PLH320003)

5.4.4 Rezerваты przyrody:

"Dąbrowa Krzymowska" - o powierzchni 30,44 ha, utworzony w celu zachowania rzadkiego w skali kraju, starego (250 - 400 lat) dębu bezszypułkowego z domieszką starych sosen.

"Olszyny Ostrowskie" - o powierzchni 9,5 ha, utworzony w celu zachowania rzadkiego olsu i roślin chronionych.

Projektowane jest utworzenie pięciu nowych rezerwatów. Na terenie Parku znajdują się drzewa i aleje - pomniki przyrody w liczbie 30. Lista pomników przyrody jest na bieżąco uzupełniana o nowe okazy, zasługujące na zaliczenie ich do tej kategorii. Najcenniejszym użytkiem ekologicznym CPK jest "Kostrzyneckie Rozlewisko" o powierzchni 746,23 ha, utworzonym w celu ochrony obszarów zalewowych Odry jako

miejsca rozrodu i stałego przebywania ptaków, płazów, gadów i ssaków. Najbardziej liczną grupę stanowią ptaki, w tym 109 gatunków lęgowych i ok. 50 przelotnych i zimujących.

Jedną z form ochrony przyrody stanowią pomniki przyrody objęte ochroną pomnikową, mogą to być elementy przyrody ożywionej (drzewa) jak również elementy przyrody nieożywionej (np. głazy). Na obszarze gminy Chojna występują liczne grupy, aleje oraz pojedyncze okazałe drzewa. Wiele z nich to pomniki przyrody. Do pomników przyrody prawnie chronionych należy 22 obiektów obejmujących pojedyncze drzewa lub grupy drzew oraz 2 aleje uznanych orzeczeniami opublikowanymi w Dz. Urz. WRN w Szczecinie lub Dz. Urz. Województwa Szczecińskiego. Na terenie gminy opisano ponadto wiele cennych starych drzew.

5.4.5 Ochrona gatunkowa

Ochrona gatunkowa roślin i zwierząt ma na celu zabezpieczenie dziko występujących roślin lub zwierząt i ich siedlisk w szczególności gatunków rzadko występujących, endemicznych, podatnych na zagrożenia i zagrożonych wyginięciem oraz objętych ochroną na podstawie umów międzynarodowych, a także zachowanie bioróżnorodności. Minister środowiska publikuje okresowo w formie rozporządzeń listy gatunków roślin i zwierząt, które objęte są ochroną gatunkową (lista roślin i grzybów - rozporządzenie z dnia 11.09.2001 r., t.j. Dz. U. nr 106 z 2001 r., poz. 1167; lista zwierząt - rozporządzenie z dnia 26.09.2001 r., t.j. Dz. U. nr 130 z 2001 r., poz. 1456).

Na terenie gminy ustanowiono następujące gatunki roślin prawnie chronionych:

- barwinek pospolity,
- bluszcz pospolity,
- buławnik wielokwiatowy,
- centuria pospolita,
- cis pospolity,
- goryczka krzyżowa,
- goździk piaskowy,
- goździk pyszny,
- gółka długostrogowa,
- grązel żółty,
- grzybienie białe,
- kalina koralowa,
- kocanki piaskowe,
- konwalia majowa,
- kopytnik pospolity,
- ostnica jana,
- ostnica powabna,
- ostnica włosowata,
- ostrołódka kosmata,
- ożota zwyczajna,
- pajęcznica liliowata,
- paprotka zwyczajna,
- pełnik europejski,
- pierwiosnka lekarska,
- podkolan biały,

- porzeczka czarna,
- rosiczka okrągłolistna,
- sasanka łąkowa,
- storczyk kukawka,
- śniedek baldaszkowaty,
- kruszczyk szerokolistny,
- kruszyna pospolita,
- kukułka szerokolistna,
- listera jajowata,
- marzanka barwierska,
- marzanka pagórkowa,
- marzanka wonna,
- turzyca piaskowa,
- wężymord stepowy,
- wiciokrzew pomorski,
- widlak goździsty,
- wilżyna ciernista,
- zawilec wielkokwiatowy

Spośród drzew będących pomnikami przyrody, oprócz licznie występujących lip i dębów na szczególną uwagę zasługuje mamutowiec olbrzymi znajdujący się w Brwicach oraz platan w mieście Chojna

5.4.6 Obszary sieci Natura 2000na terenie gminy

a) PLB320003 Obszar Sieci Natura 2000: Dolina Dolnej Odry

Powierzchnia : 54447.9 ha

Kod obszaru : PLB320003

Forma ochrony w ramach sieci Natura 2000: obszar specjalnej ochrony ptaków (Dyrektywa Ptasia)

Status obszaru : obszar wyznaczony Rozporządzeniem Ministra Środowiska

Obszar o powierzchni 54 447,9 ha, leżący na wysokości od 0 do 50 m npm. Obejmuje dolinę Odry, pomiędzy Kostrzynem a Zalewem Szczecińskim, wraz z Jeziorem Dąbie. Rozciąga się na długości około 150 km. Wody śródlądowe (stojące i płynące) zajmują 14% obszaru, torfowiska, bagna, siedliska łąkowe i zaroślowe i roślinność przybrzeżna - 35%, a siedliska leśne 31 %. Obszar jest wykorzystywany rolniczo, a także podlega działaniom z zakresu ochrony przeciwpowodziowej. W części ujściowej Odra dzieli się na dwa główne rozgałęzienia - Odrę Wschodnią i Regalicę. Międzyodrzie, czyli obszar pomiędzy głównymi odnogami (kanałami), jest płaską równiną z licznymi jeziorkami i mniejszymi ciekami. Jest on okresowo zalewany. Jezioro Dąbie jest rozległym, płytkim zbiornikiem (5600 ha, o głębokości maksymalnej 4 m) zasilanym przez wody opadowe i rzeczne oraz przez wody morskie (zjawisko cofki). Jezioro od nurtu Odry oddzielają wyspy: Czapli Ostrów, Sadlińskie Łąki, Mienia, Wielka Kępa, Radolin, Czarnołęka, Dębina, Kacza i Mewia. W Jeziorze Dąbie występuje bogata roślinność wodna, a wzdłuż brzegu duże powierzchnie zajmują szuwały (głównie trzciny i oczerety), łąki i mokradła, łągi i zarośla wierzbowe. Na wyspach rosną olsy i łągi jesionowo-olszynowymi. Obszar charakteryzuje bogata flora roślin naczyniowych z licznymi gatunkami zagrożonymi i prawnie chronionymi oraz

zróżnicowane zbiorowiska roślinne. Cały obszar jest ostoją ptaków o randze europejskiej. Teren szczególnie ważny dla ptaków wodno-błotnych (zarówno w okresie lęgowym, wędrownym i zimowiskowym), które występują tu w olbrzymich koncentracjach, np. na jesiennym zlotowisku zbiera się do 9000 żurawi. Występują tu co najmniej 34 gatunki ptaków z Załącznika I Dyrektywy Ptasiej. Szczególne znaczenie mają populacje takich gatunków jak: podróżniczek, czapla siwa, bielik, kania czarna, kania ruda, krakwa, rybitwa białoczelna i rybitwa czarna batalion, bąk, błotniak łąkowy, błotniak stawowy, błotniak zbożowy, gąsiorek, kropiatka, puchacz, rybołów, sowa błotna, trzmielojad, derkacz, jarzębatka, wodniczka i zielonka, zimorodek i żuraw. Występuje tu również bogata fauna innych zwierząt kręgowych (w tym łosie i bobry).

Ważne dla Europy gatunki zwierząt (z Zał. II Dyr. siedliskowej i z Zał. I Dyr. Ptasiej, w tym gatunki priorytetowe):

- batalion [ptak]
- bączek [ptak]
- bąk [ptak]
- bielik [ptak]
- błotniak łąkowy [ptak]
- błotniak stawowy [ptak]
- błotniak zbożowy [ptak]
- bocian biały [ptak]
- bocian czarny [ptak]
- czapla biała [ptak]
- derkacz [ptak]
- gąsiorek [ptak]
- kania czarna [ptak]
- kania ruda [ptak]
- kropiatka [ptak]
- lelek [ptak]
- łabędź czarnodzioby (mały) [ptak]
- łabędź krzykliwy [ptak]
- muchówka mała [ptak]
- orlik krzykliwy [ptak]
- podróżniczek [ptak]
- pokrzewka jarzębata (jarzębiatka) [ptak]
- puchacz [ptak]
- rybitwa białoczelna [ptak]
- rybitwa czarna [ptak]
- rybitwa zwyczajna (rzeczna) [ptak]
- rybołów [ptak]
- sowa błotna [ptak]
- trzmielojad [ptak]
- wodniczka [ptak]
- zielonka [ptak]
- zimorodek [ptak]
- żuraw [ptak]

b) PLB320015 Obszar Sieci Natura 2000: Ostoja Witnicko-Dębniańska

Powierzchnia : 46993,07

Kod obszaru : PLB320015

Forma ochrony w ramach sieci Natura 2000: obszar specjalnej ochrony ptaków (Dyrektywa Ptasia)

Status obszaru : obszar wyznaczony Rozporządzeniem Ministra Środowiska

Obszar o powierzchni 46993 ha, leżący na wysokości od 0 do 50 m npm. Fragment lasów położonych na północ od doliny Warty, zlokalizowanych w strefie krawędziowej doliny i na obszarze do niej przyległym oraz kompleks leśny ciągnący się po Dębno i dolinę Myśli. Obszar wyróżnia się dużą lesistością. Zasadniczą część kompleksu leśnego stanowią lasy gospodarcze, w których znajdują się liczne torfowiska mszarne. zachodnią część obszaru rozcinają ekosystemy rzeki Myśli i jej dopływu Kosy. na obrzeżach rzek o silnie meandrujących korytach znajdują się niewielkie starorzecza o różnym stopniu ładowienia i procesów torfoworczych, a także rozległe enklawy zbiorowisk wodno-bagiennych, szuwarowych i leśnych. na całym obszarze występują różnej wielkości zbiorniki wodne. Są to zarówno jeziora dystroficzne, jak i duże zbiorniki eutroficzne.

Charakterystycznym elementem krajobrazu są torfowiska. Teren jest w małym stopniu zurbanizowany i przekształcony antropogenicznie.

Występują tutaj co najmniej 24 gatunki ptaków z Załącznika I Dyrektywy Ptasiej, 4 gatunki z Polskiej Czerwonej Księgi (PCK). W okresie lęgowym obszar zasiedla co najmniej 1% populacji krajowej (C3 i C6) następujących gatunków ptaków: bielik (PCK), kania czarna (PCK), kania ruda (PCK), puchacz (PCK), gęgawa; w stosunkowo wysokim zagęszczeniu występuje: dzięcioł czarny, dzięcioł średni i żuraw. Bardzo ciekawy teren pod względem florystycznym. W południowej części terenu występują grądy, ciepłolubne dąbrowy, a także płaty buczyn i torfowiska mszarne. Północna część to obszar występowania różnych chronionych, rzadkich lub zagrożonych gatunków roślin. Miejsce występowania bardzo rzadkiego w Polsce żółwia błotnego. Gatunki wymienione w p. 3.3. z motywacją D to gatunki prawnie chronione w Polsce.

- A021 *Botaurus stellaris* (bąk) 12-15m C B C B
- A022 *Ixobrychus minutus* (bączek) 0-2p C B C C
- A030 *Ciconia nigra* (bocian czarny) 7-10p C B C B
- A031 *Ciconia ciconia* (bocian biały) 46-50p D
- A038 *Cygnus cygnus* (łabędź krzykliwy) 14i D
- A072 *Pernis apivorus* (trzmiełojad) 8-10p C B C C
- A073 *Milvus migrans* (kania czarna) 4-6p C B C C
- A074 *Milvus milvus* (kania ruda) 8-17p C B C B
- A075 *Haliaeetus albicilla* (bielik) 8-18p C B C C
- A081 *Circus aeruginosus* (błotniak stawowy) 14-30p C B C B
- A084 *Circus pygargus* (błotniak łąkowy) 1-2p D
- A089 *Aquila pomarina* (orlik krzykliwy) 1-10p D
- A094 *Pandion haliaetus* (rybołów) 0-1p D
- A119 *Porzana porzana* (kropiatka) 3-5p C B C C
- A122 *Crex crex* (derkacz) 34-45m C B C C
- A127 *Grus grus* (żuraw) 110-125p C B C B
- A140 *Pluvialis apricaria* (siewka złota) 150i D
- A166 *Tringa glareola* (łęczak) 136i D

- A193 Sterna hirundo (rybitwa rzeczna) 12p C B C C
- A197 Chlidonias niger (rybitwa czarna) 14-19p C B C C
- A215 Bubo bubo (puchacz) 4-6p B B C B
- A224 Caprimulgus europaeus (lelek) 0-4p D
- A229 Alcedo atthis (zamorodek) 14-18p C B C B
- A236 Dryocopus martius (dzięcioł czarny) 30-50p C C C C
- A238 Dendrocopos medius (dzięcioł średni) 10-20p C B C C
- A246 Lullula arborea (lerka) P D
- A272 Luscinia svecica (podróżniczek) 0-1p D
- A307 Sylvia nisoria (jarzębatka) 6-12p D
- A320 Ficedula parva (mucholówka mała) 5-10p D
- A338 Lanius collurio (gąsiorek) 32-40p D
- A466 Calidris alpina schinzii (biegus zmienny (schinzii))
- 1355 Lutra lutra (wydra) 10-20r C B C B 1145 Misgurnus fossilis (piskorz) P D
- **1149** Cobitis taenia (koza) P D
-

c) PLB320017 Obszar Sieci Natura 2000: Ostoja Cedyńska

Powierzchnia : 20871,24

Kod obszaru : PLB320017

Forma ochrony w ramach sieci Natura 2000: obszar specjalnej ochrony ptaków (Dyrektywa Ptasia)

Status obszaru : obszar wyznaczony Rozporządzeniem Ministra Środowiska

Obszar obejmuje kompleks leśny na terenach sandrowych i morenowych na północ od Cedyni. W lasach (około 50% powierzchni obszaru) dominują siedliska kwaśnych dąbrów i buczyn; płaty o dobrze zachowanym naturalnym charakterze są chronione w rezerwach przyrody (np. mezotroficzne dąbrowy). Wiele siedlisk pierwotnie zajętych przez dąbrowy porastają obecnie nasadzenia sosnowe.

Występują duże płaty kwaśnych buczyn, z fragmentami z ponad 100-letnimi drzewostanami. Poza leśne tereny stanowią w przewadze grunty rolne wokół osad wiejskich oraz wody - mniejsze i większe jeziora, ciek wodny i torfowiska. Największe jeziora to: jezioro Moryńskie, Mętno i Ostrów. Obszar charakteryzuje silne mikro zróżnicowanie topograficzne, liczne bagienka i wymoki śródleśne, liczne źródła

Występują co najmniej 23 gatunki ptaków z Załącznika I Dyrektywy Ptasiej, 4 gatunki z Polskiej Czerwonej Księgi (PCK). Bardzo ważna ostoja dla lęgowych ptaków drapieżnych, zimujących łabędzi krzykliwych i jako zlotowisko żurawi w okresie wędrówki jesiennej (do 12000 ! ptaków – C5). W okresie lęgowym obszar zasiedla co najmniej 1% populacji krajowej (C3 i C6) następujących gatunków ptaków: bielik (PCK), kania czarna (PCK), kania ruda (PCK), rybołów (PCK) i krakwa; w stosunkowo wysokim zagęszczeniu (C7) występuje trzmielojad.

W okresie zimy występuje co najmniej 1% populacji szlaku wędrówkowego (C3) następujących gatunków ptaków: gęgawa i gęś zbożowa. Teren jest bardzo zróżnicowany florystycznie - różnorodność ta osiąga jedne z najwyższych wartości w Polsce. Występują bardzo liczne stare dęby rozproszone w kompleksach leśnych. Na obszarze zachowały się najlepiej w kraju płaty mezotroficznych dąbrów.

Gatunki roślin wymienione w p. 3.3. z motywacją D to gatunki prawnie chronione w Polsce.

Wzgórza Krzymowskie

Powierzchnia : 1284.8 ha

Kod obszaru : pltmp092

Forma ochrony w ramach sieci Natura 2000: specjalny obszar ochrony siedlisk (Dyrektywa Siedliskowa)

Status obszaru : obszar proponowany przez organizacje pozarządowe w ramach Shadow List

Obszar stanowi centralną część Puszczy Piaskowej – formacje leśne porastające Wzgórza Krzymowskie o morenowej, urozmaiconej rzeźbie.

Siedliska występujące w załączniku I Dyrektywy Siedliskowej zajmują w sumie ponad 85% obszaru, największą powierzchnię (prawie 70%) zajmują dąbrowy acidofilne o doskonałej reprezentatywności i stanie zachowania (najlepiej zachowane na Pomorzu Zachodnim, stare drzewostany chronione w rezerwacie Dąbrowa Krzymowska). Doskonałą reprezentatywnością cechują się ponadto kwaśne buczyny (10% obszaru) i lasy łęgowe i nadrzeczne zarośla wierzbowe (4% powierzchni). Pozostałe siedliska wymienione w Dyrektywie to: torfowiska wysokie z roślinnością torfotwórczą (żywe) (0,5%), torfowiska przejściowe i trzęsawiska (2%), łąki subatlantycki (2%).

Spośród zwierząt wymienionych w załączniku II Dyrektywy Siedliskowej występują tu pachnica dębowa i kozioróg dębosz, gatunki związane z rozkładającym się drewnem dębów. Te stanowiska są szczególnie cenne, gdyż są izolowane od głównego zasięgu występowania tych gatunków.

Obszar jest własnością Skarbu Państwa w zarządzie Lasów Państwowych (Nadleśnictwo Chojna).

Część II

Diagnoza oraz identyfikacja problemów

6.2 Identyfikacja słabych i silnych stron w rozwoju gospodarczym

Dynamiczny rozwój, jaki rozpoczął się od 1989r. oraz działanie w warunkach gospodarki rynkowej, przyczyniły się na terenie województwa zachodniopomorskiego i samej gminy Chojna do nadrobienia dystansu w rozwoju gospodarczym w stosunku do rozwiniętych ośrodków o podobnej wielkości w innych częściach województwa, czy Polski.

Sytuacja gospodarcza jest w znacznej mierze uwarunkowana historycznie, sytuację obecnie kształtują głównie:

- dogodne położenie i dobra dostępność komunikacyjna gminy,
- wyższy niż przeciętny w skali kraju poziom bezrobocia, któremu towarzyszy wysoki poziom przedsiębiorczości,
- korzystna gęstość zaludnienia i dogodnie rozwinięta sieć osadnicza Gminy,
- wysoki poziom uprzemysłowienia regionu,
- wyższe od przeciętnej dochody mieszkańców.

W zewnętrznych elementach otoczenia gminy niezbędnych do wzięcia pod uwagę w definiowaniu silnych i słabych stron gminy, należy uwzględnić ogólne uwarunkowania wynikające z rozwoju regionu – województwa zachodniopomorskiego. Produkt krajowy brutto na jednego mieszkańca województwa zachodniopomorskiego jest niższy niż średnio w Polsce i plasuje województwo na 6. w kraju, jednak w dalszym ciągu obserwować można podstawowe trudności rozwoju gospodarczego regionu.

6.3 Słabe strony i czynniki zagrażające rozwojowi :

Z uwzględnieniem uwarunkowań zewnętrznych, dla gminy Chojna należy wymienić następujące ograniczenia rozwoju:

- ograniczone finansowe możliwości gminy na cele inwestycyjne,
- ograniczoną ilość przygotowanych terenów inwestycyjnych,
- trudności ekonomiczne wielu zakładów pracy w ostatnich kilkunastu latach skutkujące wzrostem bezrobocia,
- niski napływ kapitału z zewnątrz,
- brak branży charakterystycznej, która promowałaby gminę.
- brak systemu zachęt gospodarczych do zwiększenia zatrudnienia w istniejących zakładach,
- zbyt mały poziom inwestycji tworzących nowe miejsca pracy,
- dominacja małych (1, 2-osobowych) firm, głównie handlowych i usługowych.
- zanieczyszczenie powietrza (tzw. niskie emisje) z palenisk domowych;
- zanieczyszczenie wód powierzchniowych;
- słabo wykorzystane możliwości promocji gminy jako terenów dla wypoczynku i rekreacji;

- niewielki stopień wykorzystania walorów turystycznych;
- nie wystarczająca oferta rynku pracy;
- słabo rozwijający się sektor MSP, a zwłaszcza mikroprzesiębiorstw;
- zły stan techniczny dróg i inne niedostatki komunikacyjne;
- brak dobrego przygotowania planistycznego dla terenów rozwojowych o znaczeniu ponad lokalnym, w tym pod budownictwo społeczne i komunalne.

Przeprowadzona diagnoza wskazuje na konieczność ukierunkowania działań dla wspierania rozwoju sektora turystycznego w kierunku usług o wysokiej jakości. Podkreślić należy silną korelację między sferą gospodarczą, a sferą przestrzeni publicznej.

6.4 Silne strony i czynniki sprzyjające rozwojowi:

Wśród czynników sprzyjających rozwojowi gminy należy wymienić:

- czyste środowisko
- przejścia graniczne na terenie gminy i w okolicy
- wysoką aktywność gospodarczą regionu
- sprzyjające warunki dla rozwoju rolnictwa na terenie gminy
- członkostwo w UE,
- położenie w regionie transgranicznym
- transport i logistyka, w tym gospodarka morska stanowią ważny sektor gospodarki w otoczeniu projektu
- istniejący potencjał tworzenia usług i produktów turystycznych
- dostępne i możliwe do przygotowania tereny inwestycyjne i zasoby naturalne
- nadmorskie i przygraniczne położenie województwa zachodniopomorskiego

Analiza SWOT opracowana została na podstawie przeprowadzonych badań własnych oraz analizy zgromadzonych dokumentów udostępnionych przez Urząd Miejski. Identyfikuje i formułuje podstawowe problemy i zagadnienia w kwestiach strategicznych. Metoda identyfikuje słabe i silne strony Gminy Chojna oraz przedstawia szanse i zagrożenia jakie stoją przed gminą. Zakres analizy obejmuje uwarunkowania naturalne oraz antropologiczne, czyli związane z działaniami człowieka. Analizie podlegają w szczególności:

- stan środowiska - w odniesieniu do otoczenia gospodarczego i jego wykorzystania w procesach gospodarczych,
- zasoby ludzkie, w tym zjawiska i prognozy demograficzne, sytuacja zawodowa i ekonomiczna, stan bezrobocia,
- warunki i jakość życia mieszkańców, czynniki społeczne je determinujące,
- gospodarka, jej perspektywy rozwojowe i ograniczenia,
- zagospodarowanie przestrzenne gminy, czynniki lokalizacyjne.

GOSPODARKA	
MOCNE STRONY	SZANSE
<ul style="list-style-type: none"> • możliwość rozwoju turystyki, jako gałęzi gospodarki • atrakcyjna lokalizacja • znaczne możliwości rozwojowe gminy • potencjalnie atrakcyjne tereny inwestycyjne • łatwo dostępny niemiecki rynek zbytu • dobrze rozwinięty sektor nowoczesnego rolnictwa • brak uciążliwego przemysłu • potencjał zatrudnienia na runku pracy 	<ul style="list-style-type: none"> • wzrost znaczenia aglomeracji szczecińskiej • rozwój istniejących zakładów usługowych, sektora turystyki i innych branż gospodarki • rozwój inwestycji o charakterze przemysłowo-składowym, • modernizacja dróg gminnych • rewitalizacja miasta • możliwość uzyskania ulg inwestycyjnych, w tym zwolnienia z podatku od nieruchomości, w przypadku rozpoczęcia działalności gospodarczej w gminie i tworzenia stałych miejsc pracy • rozwój infrastruktury ochrony środowiska i infrastruktury komunikacyjnej
SŁABE STRONY	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> • wysokie bezrobocie, • niska świadomość gospodarcza i mała aktywność mieszkańców • usługi turystyczne na niskim poziomie, lub w niedostatecznej ilości • słabo rozwinięta baza usług związanych z obsługą podmiotów gospodarczych • niedostateczna liczba punktów gastronomicznych • niedostateczna ilość miejsc noclegowych w obiektach wszystkich kategorii • słabo rozwijająca się drobna przedsiębiorczość w powiązaniu z zawężonym rynkiem zbytu • sezonowość i krótki sezon letni 	<ul style="list-style-type: none"> • zbyt mała promocja potencjalnie atrakcyjnej gospodarczo gminy • dominacja okolicznych miast • bliskość aglomeracji Szczecina powoduje odpływ wykwalifikowanych zasobów ludzkich • niskie kwalifikacje osób bezrobotnych

ŚRODOWISKO	
MOCNE STRONY	SZANSE
<ul style="list-style-type: none"> • dostatecznie czyste środowisko naturalne • dysponowanie wartościowymi kompleksami terenów leśnych • dysponowanie wartościowymi kompleksami terenów przyrodniczo-cennych • występowanie jezior na terenie gminy • niska gęstość zaludnienia na terenie gminy • licznie występujące tereny chronione na obszarze Gminy, w tym obszary Natura 2000 i Cedyński Park Krajobrazowy 	<ul style="list-style-type: none"> • dbałość o środowisko naturalne • rozwój infrastruktury ochrony środowiska • promocja gminy jako miejsca ekologicznego i czystego • dbałość o czystość oraz budowanie zorganizowanego systemu odbioru odpadów • rozbudowa infrastruktury wodno-ściekowej
SŁABE STRONY	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> • podatność środowiska na zanieczyszczenie • niska świadomość ekologiczna • zanieczyszczenie powietrza (tzw. Niskie emisje) spalenisk domowych • zanieczyszczenia wód powierzchniowych • niski stopień kanalizacji • słabe wykorzystanie terenów zielonych dla wypoczynku i rekreacji • brak należytej infrastruktury ochrony środowiska w zakresie gospodarki ściekowej • brak należytej infrastruktury ochrony środowiska w zakresie gospodarki odpadami 	<ul style="list-style-type: none"> • zanieczyszczenie środowiska pochodzące z ruchu drogowego • występowanie „dzikich” wysypisk śmieci • nieuregulowanie w szybkim czasie podstawowych problemów ochrony środowiska • zanieczyszczenie zbiorników wodnych i gruntów ściekami

PRZESTRZEŃ I INFRASTRUKTURA	
WEWNĘTRZNE	ZEWNĘTRZNE
MOCNE STRONY	SZANSE
<ul style="list-style-type: none"> • atrakcyjne położenie gminy • zachowana zabytkowa forma architektoniczna miasta Chojna z placem centralnym • niski stopień degradacji przestrzeni • posiadanie wartościowego śródmieścia • liczne obiekty wpisane do rejestru zabytków 	<ul style="list-style-type: none"> ● położenie przy ważnych szlakach komunikacji • niski stopień degradacji przestrzeni • rewitalizacja centrum Miasta, • rozwój zorganizowanej infrastruktury turystycznej o odpowiednim standardzie wokół jezior • rozwój usług internetowych • dostęp do infrastruktury teleinformatycznej, szczególnie na obszarach wiejskich • modernizacja i rozbudowa obiektów oświatowych • rozwój funkcji rekreacyjno-sportowych na terenie gminy • możliwość zagospodarowania obiektu lotniska wojsk poradzieckich na obiekty z przeznaczeniem mieszkaniowym, usługowym i przemysłowym
SŁABE STRONY	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> • niska estetyka fragmentów miasta i części obszarów miejscowości gminy • niewykorzystane tereny na obszarze gminy, w tym pod usługi • niedostateczna ilość małej architektury na terenie miasta i gminy • brak dbałości o detal w przestrzeni, stan techniczny budynków, • problemy komunikacyjne, dróg, ulic, organizacja ruchu tranzytowego przez centrum miasta • niezadowolający stan obiektów o charakterze zabytkowym • brak miejsc przyjaznych dla integracji społecznej np. urządzone tereny zielone, place zabaw dla dzieci • brak długofalowej polityki przestrzennej, w tym brak planów zagospodarowania przestrzennego gminy 	<ul style="list-style-type: none"> • brak właściwego oznakowania turystycznego • słabe zagospodarowanie turystyczne przestrzeni • ruch samochodów ciężarowych przez centrum miasta • brak kanalizacji na obszarach wiejskich • brak właściwego oznakowania turystycznego w regionie • niedostateczna infrastruktura turystyczna • brak parkingów • niezagospodarowanie części obszarów, w tym terenów po byłym lotnisku wojsk radzieckich • niekontrolowany rozwój budownictwa mieszkaniowego • postępująca degradacja obiektów budowlanych

SPOŁECZNOŚĆ	
MOCNE STRONY	SZANSE
<ul style="list-style-type: none"> • zrozumienie ze strony władz potrzeb działania strategicznego • podejmowanie przez gminę właściwych działań zmierzających do pozytywnych zmian w sferze społecznej • zaangażowanie i zainteresowanie mieszkańców rozwojem miasta • silne oczekiwanie i gotowość zaangażowania w proces zmian • dobra baza szkolnictwa średniego • bliskość szczecińskiego ośrodka akademickiego • rozwijająca się sieć organizacji ekologicznych 	<ul style="list-style-type: none"> • wdrożenie programów działań społecznych • rozwój polityki prospołecznej i pomocy państwa • rozwój organizacji pozarządowych • wykorzystanie etapu wdrażania strategii dla poprawy sytuacji społecznej mieszkańców, w szczególności grup zagrożonych wykluczeniem społecznym • wykorzystanie znacznych możliwości aktywizacji gospodarczej regionu • wykorzystanie atrakcyjnych, pozytywnych tendencji rozwojowych województwa • położenie przy transeuropejskim szlaku komunikacyjnym • rosnący poziom cywilizacyjny kraju i wzrost poziomu życia jego mieszkańców
SŁABE STRONY	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> • bezrobocie • duża liczba osób długotrwale bezrobotnych • struktura społeczna (patologie) • dekapitalizacja infrastruktury i substancji mieszkaniowej • niskie wykształcenie mieszkańców • słaby dostęp do infrastruktury społecznej na obszarach wiejskich 	<ul style="list-style-type: none"> • migracje, w tym emigracja • brak mechanizmów, które zatrzymywałyby młodych ludzi w mieście • brak oferty dla specjalistów / osób o wysokich kwalifikacjach na terenie gminy • zubożenie mieszkańców, w szczególności wybranych grup, rosnące ubóstwo • • brak świadomości mieszkańców odnośnie możliwości wykorzystania lokalnych warunków dla poprawy własnego dobrobytu • spadek ilości mieszkańców gminy

Analiza SWOT zawiera określenie czterech grup czynników:

- „**mocnych stron**” – uwarunkowań wewnętrznych, które stanowią silne strony
- w rozwoju gminy, które należy wykorzystać sprzyjać będą jej rozwojowi (powinno się utrzymać je jako mocne i oprzeć na nich przyszły rozwój gminy);

- „**słabych stron**” – uwarunkowań wewnętrznych, które stanowią słabe strony w rozwoju gminy i które nie wyeliminowane utrudniają będą jego rozwój (ich oddziaływanie należy minimalizować);
- „**szans**” - uwarunkowań zewnętrznych, które nie są bezpośrednio zależne od zachowania społeczności gminy, ale które mogą być traktowane jako szanse, i przy odpowiednio podjętych przez nią działaniach, wykorzystane jako czynniki sprzyjające rozwojowi ;
- „**zagrożeń**” - uwarunkowań zewnętrznych, które także nie są bezpośrednio zależne od zachowania społeczności gminy, ale które mogą stanowić zagrożenie dla jej rozwoju (należy unikać ich negatywnego oddziaływania na rozwój gminy).

6.5

Scenariusze dla strategii

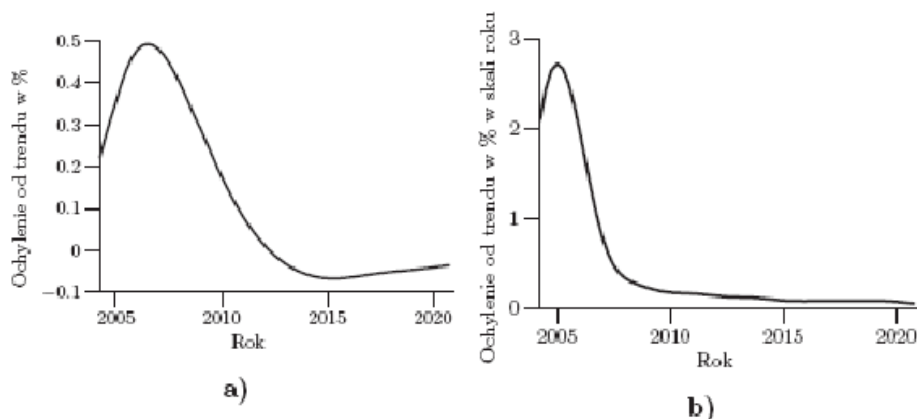
Scenariusze przyjęto zgodnie z Prognozą Makroekonomiczną dla Polski na lata 2005-2020. Przyjęto w strategii 2 rodzaje odchyleń – in plus i in minus w stosunku do scenariusza przyjętego w Prognozie.

Dokument prezentuje wyniki prognozy makroekonomicznej obejmującej okres 2005-2020. W przypadku lat 2005-2007 wykorzystano prognozę zawartą w Programie Konwergencji na lata 2004-2007 przygotowaną przez Departament Polityki Finansowej i Statystyki Ministerstwa Finansów. Prognoza na lata 2008-2020 została sporządzona z wykorzystaniem modelu gospodarki polskiej opracowanego w Departamencie Analiz i Prognoz Ekonomicznych Ministerstwa Gospodarki i Pracy.

Założenia odnośnie zmian w polityce (zgodnie z PmdP) makroekonomicznej:

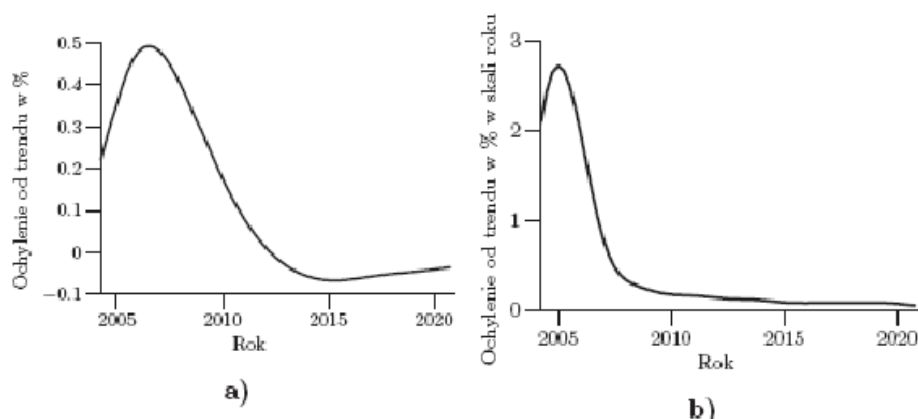
1. Nastąpi realizacja programu zmniejszenia wydatków sektora publicznego w relacji do PKB, którego rezultatem będzie redukcja deficytu sektora instytucji rządowych i samorządowych poniżej 3,3% PKB oraz utrzymanie długu publicznego na poziomie ok. 50% PKB.
2. Nie nastąpi istotna zmiana struktury dochodów podatkowych budżetu państwa.
3. Wzrost wiarygodności kredytowej Polski w związku z przystąpieniem do Unii Europejskiej
4. Polska włączy się do mechanizmu ERM2., a także włączy się do strefy euro.
5. Nastąpi istotny napływ transferów unijnych do Polski.

Rysunek II-2. a) Zatrudnienie, b) Inflacja

6. Nie nastąpi zmiana polityki monetarnej.
7. Nastąpi wzrost tempa wzrostu produktu w krajach Unii Europejskiej do poziomu 2,5% w długim okresie w związku z zakończeniem fazy spadkowej europejskiego cyklu koniunkturalnego.

Rysunek II-2. a) Zatrudnienie, b) Inflacja

Tempo konwergencji produktu utrzyma się na poziomie 2,2% - 2,7% implikuje długoterminowe tempo wzrostu PKB rządu 5,0% w horyzoncie prognozy. Tempo wzrostu PKB w kraju powinno zrównać się docelowo z tempem wzrostu w krajach UE. Wzrost tempa wzrostu z poziomu 4,3% - przeciętnego tempa wzrostu w latach 1995-2003 - ma trzy podstawowe źródła. Średnie tempo wzrostu PKB per capita w krajach UE-15 w latach 1995-2003 wynosiło 2,1%. Poziom ten jest jednak zaniżony w związku z recesją w krajach UE-15 w ostatnim okresie. Zakładamy, że w długim okresie kraje UE-15 będą się rozwijać w przeciętnym tempie 2,5% rocznie.

W stanie ustalonym tempo wzrostu konsumpcji prywatnej i publicznej, inwestycji, eksportu i importu powinno być równe z tempem wzrostu produktu krajowego brutto. Tempo wzrostu eksportu i importu będzie szybsze w związku z trendem wzrostowym relacji eksportu i importu do PKB.

Spełnienie negatywnego scenariusza rozwoju makroekonomicznego spowoduje ograniczenie zaawansowania realizacji zadań przewidzianych w Strategii. Strategię sporządzono z uznaniem za najbardziej realny przeciętnego scenariusza rozwoju gospodarczego.

7.2 Identyfikacja problemów sfery

W sferze społecznej przeprowadzono szeroką diagnozę problemów. Diagnoza taka dokonana została na podstawie własnych badań i obserwacji, lecz przede wszystkim na podstawie analizy istniejących dokumentów i dostępnych danych statystycznych. Własne diagnozy autorów uzupełniono o informacje pochodzące z kluczowych strategii i studiów obowiązujących na terenie gminy.

W trakcie prac zidentyfikowano następujące problemy sfery społecznej:

- liczna grupa mieszkańców wykluczona ze społeczeństwa,
- znacząca grupa mieszkańców żyjących poniżej poziomu ubóstwa,
- znacząca grupa bezrobotnym o bardzo niskim poziomie wykształcenia,
- poziom dochodów mieszkańców niższy niż w sąsiadujących większych miastach,
- zwiększająca się ilość osób potrzebujących pomocy zewnętrznej (pomocy społecznej),
- zwiększające się zróżnicowanie socjalne mieszkańców.
- starzejące się społeczeństwo,
- wysokie bezrobocie i brak miejsc pracy,
- mała liczba mieszkań, często złe warunki mieszkaniowe,
- występowanie patologii społecznych, w tym alkoholizmu.

Problemy społeczne podlegają wielorakim i złożonym powiązaniom pomiędzy sobą. Zaistnienie jednego z nich może wywołać w przyszłości kolejne, powodując w dodatku efekt tzw. sprzężenia zwrotnego. Problem bezrobocia w krótkim czasie może prowadzić do wystąpienia zjawiska ubóstwa. Ten z kolei, w powiązaniu z wyżej wspomnianym bezrobociem, rodzi poczucie frustracji i braku perspektyw. Taki stan rzeczy sprzyja wystąpieniu zjawiska alkoholizmu, który jeszcze bardziej pogłębia ubóstwo i utrudnia znalezienie pracy. Alkoholizm może również prowadzić do przemocy w rodzinie. Patologiczna rodzina nie jest w stanie przekazać pozytywnych wzorców, co w konsekwencji prowadzi do pojawienia się następnych pokoleń podatnych na patologie. Najważniejsza w polityce społecznej powinna być profilaktyka zagrożeń, ponieważ siły i środki na nią skierowane procentują pozytywnymi efektami w przyszłości. Z dokonanej analizy wynika również, że problemy społeczne i obszary działań powiązane są ze sobą wieloma zależnościami i przenikają się nawzajem. Wyprecyzowano następujące grupy osób i obszary interwencji:

- rodziny dotknięte ubóstwem z powodu bezrobocia oraz rodziny wielodzietne i niepełne,
- środowiska osób niepełnosprawnych,
- osoby starsze,
- dzieci i młodzież szkolna z rodzin ubogich i zagrożonych wykluczeniem społecznym,
- grupy społeczne zagrożone chorobą alkoholową i narkomanią.

7.2.3 Rodziny dotknięte ubóstwem z powodu bezrobocia oraz rodziny wielodzietne i niepełne.

- Cele działań: wsparcie rodzin w prawidłowym wypełnianiu roli opiekuńczej i wychowawczej, zapobieganie zjawisku dziedziczenia biedy i bezrobocia, podnoszenie jakości życia rodzin. Szczególnie ważne jest wspieranie osób długotrwale bezrobotnych w zakresie aktywnego poszukiwania pracy, podnoszenia kwalifikacji zawodowych. Należy nie tylko kontynuować działania zmierzające do zabezpieczenia potrzeb socjalnych rodzin, ale również wspierać inicjatywy na rzecz umacniania życia rodzinnego oraz zapobiegania patologiom (przemoc, alkoholizm).

7.2.4 Osoby starsze i niepełnosprawni

- Cele działań: utrzymanie zdolności osób starszych do samoegzystencji w swoim naturalnym środowisku, dbanie o warunki dla aktywności osób starszych, zapewnienie wsparcia ze strony rodziny i opieki społecznej osobom starszym oraz niepełnosprawnym niezdolnym do samodzielnej egzystencji w środowisku domowym. Ważnym zagadnieniem jest likwidacja barier architektonicznych w przestrzeni publicznej i obiektach publicznych, a także ułatwienie dostępu do informacji, w tym internetu, w powiązaniu z aktywizacją zawodową niepełnosprawnych i wsparciem polityki zatrudnienia niepełnosprawnych.

7.2.5 Osoby (rodziny) dotknięte problemem uzależnienia od alkoholu i środków psychoaktywnych

- Cele działań: zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej dla osób uzależnionych i ich rodzin, zapobieganie i polityka edukacyjna, zapewnienie pomocy i ochrony przed przemocą w rodzinie. Konieczna jest kontynuacja i rozwijanie prowadzonej działalności w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych w Gminie, oraz w zakresie przeciwdziałania narkomanii, w szczególności wśród dzieci i młodzieży.

7.2.6 Osoby na etapie edukacji szkolnej i akademickiej

- Cele działań: wsparcie dla edukacji i zapewnienie jej rozwoju na właściwym poziomie, wyrównanie szans rozwoju wszystkich dzieci, kształtowanie pożądaných postaw wśród dzieci i młodzieży. Wykorzystać należy wdrażanie wśród dzieci i młodzieży idei wolontariatu, wspierać organizacyjnie i finansowo grupy przejawiające inicjatywy społeczne. Wskazane jest dalsze rozszerzanie oferty zagospodarowania czasu wolnego dzieci i młodzieży. Niezwykle istotne są działania dla zatrudnienia absolwentów i ściślejszego powiązanie oferty rynku pracy z ofertą edukacyjną, gdyż młodzi ludzie często mają wrażenie, że lokalny rynek pracy nie zapewnia satysfakcjonującego zatrudnienia.

Według danych statystycznych ok. 14% populacji to osoby niepełnosprawne. W strategii przewidzieć więc należy stosowne działania nie tylko z zakresu ingerencji w infrastrukturę, lecz także uzupełniające działania aktywizujące tę grupę społeczną i umożliwiające jej zaistnienie na rynku pracy. Blisko 90% niepełnosprawnych to osoby, które nie podejmują aktywności zawodowej. Kolejną grupą, o której należy tu wspomnieć są osoby z problemami alkoholowymi. Jest to dość znaczna grupa (około 500 osób), która korzysta z bieżącej pomocy Ośrodka Pomocy Społecznej.

7.3

Identyfikacja problemów sfery

Problemy w tej grupie dotyczą dwóch istotnych grup elementów: gospodarki komunalnej w rozumieniu spełniania podstawowych funkcji gminy i realizacji jej zadań własnych, a także życia gospodarczego gminy w odniesieniu do aktywności gospodarczej podejmowanej przez mieszkańców.

Elementem wspólnym jest tutaj podstawowa infrastruktura warunkująca rozwój gminy. Inwentaryzacja stanu obecnego prowadzi do wniosku, że na terenie gminy Chojna wymagana jest duża aktywność inwestycyjna związana z podstawową infrastrukturą (rozbudowa systemów wodociągowych, kanalizacyjnych, sieci gazowej i dróg).

Aktywności i uwagi wymaga również tworzenie warunków infrastrukturalnych do rozwoju przedsiębiorczości (przygotowanie terenów inwestycyjnych).

Działania Gminy nastawione na budowę infrastruktury wodno-ściekowej kontynuowane są od wielu lat. Dotychczas staraniem samorządu niemałym trudem udało się rozwijać system wodociągowy i kanalizacyjny na terenie gminy. Tempo rozwoju sieci wodociągowych i budowa nowych sieci kanalizacji nie nadążają za aktualnymi potrzebami.

Podstawowym problemem gminy, poza niedostatecznie rozwiniętą infrastrukturą drogową i kanalizacyjną jest strukturalne bezrobocie, spowodowane znacznym zmniejszeniem zatrudnienia w początkowych latach transformacji gospodarczej oraz tym, że rolnictwo nie może wygenerować wystarczającej ilości miejsc pracy. Duża część bezrobotnych straciła prawa do zasiłku i korzysta jedynie ze skromnych świadczeń socjalnych. Ponieważ w strukturze gospodarstw dominują gospodarstwa do 5 ha, w nadchodzącym procesie restrukturyzacji rolnictwa należy spodziewać się dalszego pogłębienia tego problemu. Gmina, posiadająca znakomitą lokalizację, dążąc do pozyskania inwestorów powinna podjąć jak najszybsze kroki w celu uzbrojenia terenów inwestycyjnych i turystycznych w niezbędne media. Przy obecnej konkurencji panującej wśród gmin ubiegających się o inwestorów, brak takiego zaplecza dyskwalifikuje gminę już we wstępnych działaniach. Do priorytetowych działań, przed jakimi stoi gmina należy dokończenie inwestycji w infrastrukturę wodociągową i sanitarno-kanalizacyjną. Nowoczesna Gmina, wyrażająca aspiracje do bycia Gminą rozwiniętą gospodarczo, koniecznie musi zapewnić swoim gościom i mieszkańcom dogodny dojazd i odpowiednie warunki sanitarne. Również zainteresowanie potencjalnych inwestorów jest w znacznym stopniu uzależnione od stanu infrastruktury w Gminie. Nie bez znaczenia jest również fakt, i realizacja projektu odczuwalnie wpłynie na jakość życia jej mieszkańców.

Problemy jakie dotyczą sfery gospodarczej to przede wszystkim:

- skutki społeczne i regionalne związane z ograniczeniem dotychczasowej aktywności,
- brak alternatywnych miejsc pracy,
- brak uzbrojonych terenów inwestycyjnych,
- brak warunków rozwoju MiSP oraz tworzenia pod budownictwo mieszkaniowe miejsc pracy,
- brak dostatecznie rozwiniętej sieci kanalizacyjnej i wodociągowej,
- występujące problemy z odbiorem ścieków w części obszaru gminy,
- występujące problemy z odbiorem odpadów na całym obszarze gminy,
- zanieczyszczenie środowiska, szczególnie gruntowo – wodnego,

- występują niedostatki w zakresie zaopatrzenia w wodę dla celów bytowo-gospodarczych,
- problem dostępności nowych terenów inwestycyjnych jest jednym z elementów niezbędnych dla tworzenia nowej infrastruktury dla nowych terenów,
- problem nowych i alternatywnych miejsc pracy – zadanie umożliwi wprowadzenie nowych Przedsiębiorców na nowe tereny inwestycyjne, poprawi warunki działania obecnych firm.

Z punktu widzenia samorządu lokalnego istotne są problemy, jakie dotyczą gminę, do których należy między innymi brak możliwości zapewnienia należytego stanu ochrony środowiska i dostaw wody odpowiedniej jakości, a tym samym niemożność pokonania istotnych barier lokalnego rozwoju. Problemy zostały zidentyfikowane na podstawie:

- analizy danych statystycznych dotyczących ilości mieszkańców korzystających na terenie gminy z infrastruktury wodno-kanalizacyjnej,
- analizy kluczowych czynników rozwoju gospodarczego gminy,
- analizy danych demograficznych, stopy bezrobocia, dochodów mieszkańców i budżetu.

Na terenie Województwa zachodniopomorskiego, a także w gminie obserwować można średnie i niskie wskaźniki wzrostu gospodarczego. Produkt Krajowy Brutto *per capita* lokuje województwo w grupie województw o średnim i niskim poziomie tego wskaźnika (6. miejsce w kraju - z poziomem 40 533 zł/osobę). Do negatywnych zjawisk zaliczyć niższe niż średnie w kraju tempo wzrostu gospodarczego województwa lubuskiego w latach 2000-2002. Jeszcze niższe wartości wskaźników gospodarczych na mieszkańca odnoszą się do samej gminy Chojna. Jednym z głównych celów strategii jest poprawa warunków życia i prowadzenia działalności gospodarczej, a w konsekwencji rozwój terenu gminy. Jednym z kluczowych elementów niezbędnych do rozwoju jest jednak odpowiednia infrastruktura. Zanieczyszczenie lokalne gleb i wód należy – mimo braku prowadzonych badań – uznać za istotne. Bliskość Niemiec stwarza doskonałe warunki dla rozwoju turystyki, jednak nie należy spodziewać się dynamicznego rozwoju sektora bez wodociągów i kanalizacji.

Rozwiązania wymagają również sprawy z zakresu zagospodarowania odpadów stałych, należy tutaj zwrócić uwagę na fakt, że gmina nie jest w stanie rozwiązać problemów występujących w gospodarce odpadami samodzielnie bez współpracy z sąsiednimi gminami. W zakresie odpadów komunalnych celowe jest tworzenie nowej infrastruktury (składowiska, zakłady unieszkodliwiania odpadów) wymagana jest odpowiednia wielkość instalacji i obsługiwanej populacji (ok. 150 000 mieszkańców). Z pewnością na terenie gminy potrzebna jest intensyfikacja działań związanych z selektywną zbiórką odpadów, w tym odpadów ulegających biodegradacji. Należy rozwijać i udoskonalać istniejący system gromadzenia odpadów.

W zakresie infrastruktury warunkującej rozwój gospodarczy, ale także spełniającej zupełnie podstawowe funkcje należy uwzględnić w celach strategicznych rozwój sieci drogowej. Z zadaniami z zakresu drogownictwa powiązane zadanie należące do sfery bezpieczeństwa publicznego polegające na wykonaniu monitoringu, ale również uzupełnienie oświetlenia ulicznego służące eliminowaniu miejsc niebezpiecznych, niedoświetlonych, gdzie często występują naruszenia porządku publicznego.

Realizacja zadań strategicznych na polu infrastruktury przyczynia się nie tylko do spełnienia podstawowych potrzeb mieszkańców, ale stwarza warunki do rozwoju podmiotów gospodarczych.

7.4 Identyfikacja zagrożeń w otoczeniu

Na realizację celów strategii wpływ będą miały nie tylko działania, jakie podejmie gmina i lokalni aktorzy działający w wielu sektorach na jej terenie. Znaczna grupa czynników stanowiących o sukcesie dowolnej strategii rozwoju ma miejsce poza działaniami będącymi pod kontrolą gminy.

Uwarunkowania zewnętrzne są tutaj bardzo istotne, dokonano więc identyfikacji najistotniejszych zagrożeń w bliższym i dalszym otoczeniu gminy Chojna:

- Zmiany społeczno-gospodarcze wywołane postępem technologicznym.
- Konkurencja ze strony celów nierozwojowych w polityce krajowej i regionalnej.
- Brak reformy rolnej i zbyt powolne tempo spadku zatrudnienia w rolnictwie.
- Niedostatecznie rozwinięta infrastruktura transportowa, szczególnie drogowa.
- Starzenie się społeczeństwa
- Niekorzystne czynniki makroekonomiczne, np. wzrost inflacji

Część III

Projektowanie i formułowanie strategii

Misja rozwoju wyraża w sposób syntetyczny deklarację w zakresie ustalenia strategicznych kierunków przyszłego rozwoju gminy. Misja określa przyszłościowy obraz gminy (pożądany do osiągnięcia) oraz informuje o podstawach i głównych kierunkach podejmowania działań. Misja i jej dookreślenie ma istotną wartość zarówno dla celów samej strategii, jak i podmiotów uczestniczących w jej realizacji, a także mieszkańców gminy, podmiotów gospodarczych.

Bez określenia celów możliwych do osiągnięcia w zakładanym horyzoncie czasu w oparciu o posiadane zasoby i uwarunkowania trudno definiować, a tym samym osiągać strategiczne kierunki.

W toku prac nad Strategią zdefiniowano Misję gminy Chojna. Misją gminy Chojna jest:

Osiągnięcie wysokiego standardu życia i prowadzenia działalności gospodarczej na terenie Gminy w oparciu o dogodne położenie gminy poprzez rozwój infrastruktury i promocję walorów gminy.

Określono również założenia dla wizji rozwoju gminy.

Wizja – główne założenia:

1. **Wykorzystanie rosnącego potencjału rozwoju wynikającego z położenia i bliskości aglomeracji Szczecińskiej.**
2. **Otwarcie na turystykę i rekreację jako istotny kierunek w rozwoju gospodarczym gminy Chojna**
3. **Uzyskanie zwiększenia wymiany gospodarczej w oparciu o transgraniczne położenie gminy**
4. **Intensyfikacja działań społecznych w powiązaniu z działaniami infrastrukturalnymi w gminie Chojna**

Poniższe punkty charakteryzują Wizję rozwoju gminy Chojna

- 1) Obniży się liczba ludności gminy, znaczny będzie odsetek ludzi młodych, dobrze wykształconych i aktywnych, przy czym wzrośnie również ilość mieszkańców w najstarszych grupach wiekowych
- 2) Stan środowiska naturalnego winien ulegać dalszej poprawie, co nie jest możliwe bez odpowiedniej infrastruktury w tym zakresie – w szczególności w odniesieniu do gospodarki ściekowej, której brak ogranicza możliwości wykorzystania turystycznego terenu gminy
- 3) Udział i znaczenie rolnictwa będzie spadać, tereny rolnicze przeznaczone mogą zostać pod zabudowę mieszkaniową i działalność gospodarczą, w szczególności związaną z rozwojem usług w turystyce.

- 4) Sytuacja w kraju i wzrost zamożności społeczeństwa winna przyczynić się do poprawy regionalnego dobrobytu.
- 5) Nastąpi zmniejszenie liczby części problemów społecznych, przy czym jednocześnie rosnąć będzie nowa grupa wykluczonych
- 6) Mieszkańcy znajdą źródło dodatkowych dochodów w turystyce, po części z sektora małych i średnich przedsiębiorstw, również rolnictwa, które będzie obecne i dość silne na terenie gminy.
- 7) Wyeliminowane zostaną główne trudności w sferze infrastruktury komunalnej, poprawie ulegnie jakość usług komunalnych

Strategia rozwoju gminy jest jednym z podstawowych dokumentów określających kierunki rozwoju, lecz również wyznaczających cele operacyjne w bieżącym zarządzaniu gminą. Wyznaczając kierunki strategiczne wskazujące określone pola działań strategicznych na terenie gminy Chojna, zdefiniowano główne cele działań strategicznych.

Strategia winna być również narzędziem użytecznym w zarządzaniu gminą, co oznacza, że wszelkie kierunki działania, a także narzędzia realizacyjne strategii winny z nią współgrać, wyznaczając określony kierunek strategiczny, wizję rozwoju. Strategia jest dokumentem wskazującym cele, poszczególne ogólnie zaproponowane w ramach przedstawionych celów zadania, precyzowane były w dokumentach takich jak roczne plany realizacji zadań, Wieloletnim Planie Inwestycyjnym, czy innych dokumentach.

Do celów roboczych wyznaczonych w trakcie prac nad strategią (nie mylić z samymi celami operacyjnymi i szczegółowymi wyznaczonymi w Strategii) należą:

- zdefiniowanie misji i wizji dla gminy
- ustalenie pól działań strategicznych
- określenie celów strategicznych i operacyjnych
- wskazanie możliwych działań do realizacji – w stopniu ogólnym wraz z określeniem budżetu, harmonogramu, wskazanie działań wspólnych
- wytyczne dla innych dokumentów niezbędnych do przygotowania realizacji zadań
- określenie sposobu wdrażania i monitoringu efektów

Zachowując ww. cele pracy dokonano wyboru kierunków kształtowania celów strategicznych, zaproponowanych na podstawie analizy stanu obecnego.

Praca nad strategią była zajęciem wieloetapowym, przy czym kolejne etapy pracy prowadzone były z udziałem społeczeństwa, jak i osób zainteresowanych tematem formułowania strategii rozwoju – bądź z racji zainteresowań, bądź z powodów zawodowych. W wyniku ww. prac sformułowano Strategię rozwoju gminy Chojna, określono kierunki rozwoju gminy, cele strategiczne i operacyjne, a także zaproponowano zadania niezbędne do realizacji w ramach poszczególnych celów.

Strategia jest opracowaniem, które powstało w wyniku pracy zespołu konsultantów przy aktywnym udziale pracowników Urzędu Miasta i Gminy w Chojnie. Koordynator dla opracowania Strategii z ramienia Burmistrza Gminy pełnił nadzór merytoryczny w trakcie tworzenia strategii. Opracowanie diagnozy stanu aktualnego powstało na podstawie istniejących dokumentów i informacji uzyskanych od beneficjenta, lub zgromadzonych przy jego pomocy, wzbogaconych o dane statystyczne.

Proces tworzenia strategii zainicjowany został z aktywnym udziałem mieszkańców. Rozpoczął się planowaniem i zainicjowaniem działań związanych między innymi z przygotowaniem do pozyskania środków pozabudżetowych i wyznaczenia nowych celów w nowym okresie programowania. Działania te związane były z przygotowaniem do realizacji strategii. Udział społeczeństwa rozpoczął się spotkaniem konsultacyjnym, na które zaproszono gości reprezentujących niemal

wszystkie środowiska gminy. Przybliżano cele pracy nad Strategią i rolę dokumentu w życiu gminy, jako spinacza integrującego działania poszczególnych uczestników na wielu polach lokalnej działalności.

Uznano, że Strategia winna być dokumentem o charakterze ogólnym, odnoszącym się do horyzontu czasowego zgodnego z aktualnym okresem programowania. Ze względu na okres jej przygotowania ustalono, że będzie ona dotyczyć lat 2009-2015.

Dokument strategii składa się z kilku elementów, między innymi ogólnej charakterystyki i diagnozy gminy zaprezentowanej przy użyciu aktualnych danych statystycznych. Kolejnym elementem jest diagnoza strategiczna, w tym analiza SWOT (określenie mocnych i słabych stron, a także szans i zagrożeń).

W dalszej części opracowania dokonano zdefiniowania misji i wizji strategicznej gminy, a także określono strategiczne kierunki (cele) działań, oraz cele szczegółowe.

Choć stopień ogólności dokumentu wykluczać może szczegółowe przewidywania finansowe oraz precyzyjne przypisanie im źródeł finansowania, dokonano ogólnej oceny struktury finansowania kosztów realizacji kluczowych działań w ramach wyznaczonych celów strategicznych.

Po przeprowadzeniu diagnozy stanu obecnego, która została wykonana z uwzględnieniem informacji pochodzących z:

- badań ankietowych
- dostępnych źródeł internetowych
- publikacji i czasopism gminnych
- danych statystycznych
- ankiet wypełnianych przez mieszkańców i pracowników chojeńskich instytucji

wyodrębniono kluczowe problemy w rozwoju gminy, a następnie zdefiniowano wizję i misję rozwoju strategicznego gminy. Dla jej wdrożenia niezbędne jest określenie celów i narzędzi roboczych, dzięki którym wizja i misja będą mogły zostać zrealizowane. Do narzędzi tych należy realizacja określonych zadań. Zadania te zostały zaproponowane w ramach 3 grup (pól) działań strategicznych:

1. sfery turystyki, sportu, rekreacji i promocji i kultury
2. sfery przestrzenno - gospodarczej.
3. sfery rozwoju społecznego.

W ramach każdego z celów ogólnych wytypowano kluczowe cele szczegółowe (przeważnie 2-3 cele), w ramach których zaproponowano po kilka zadań operacyjnych. Dopelnieniem strategii jest więc ogólna propozycja zadań do realizacji wraz z określeniem budżetu i możliwego źródła finansowania, a także przewidywanego harmonogramu realizacji.

10.2

Konstrukcja strategii

Misja/wizja => cele operacyjne => cele szczegółowe =>(programy) => zadania

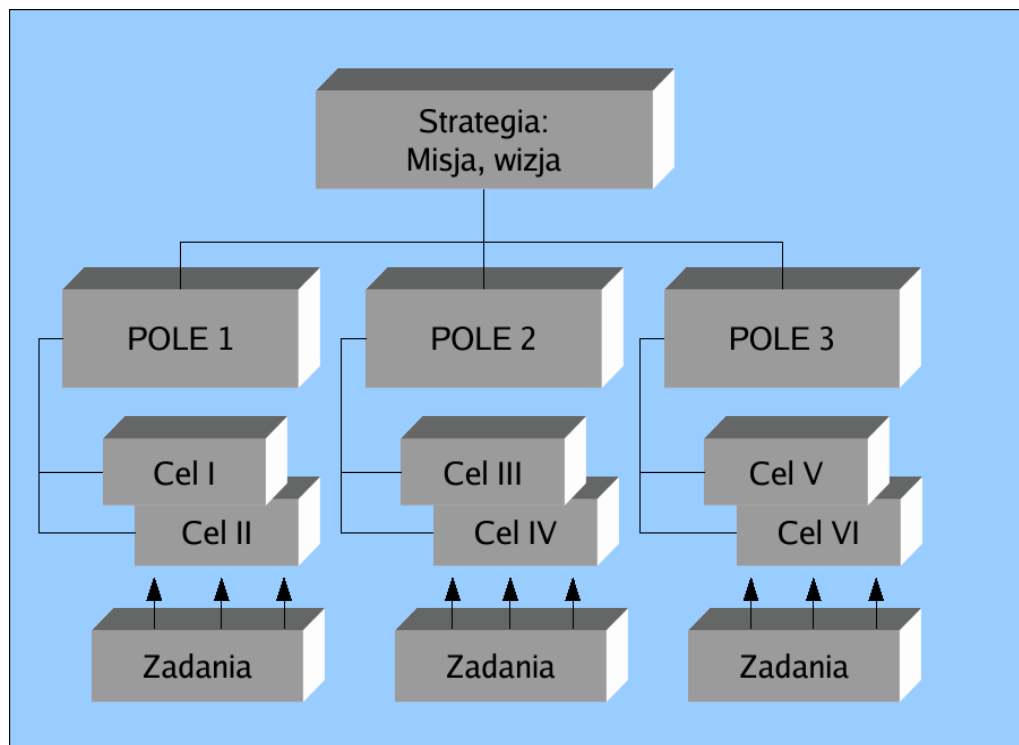
W trakcie prac nad Strategią – po analizie stanu obecnego określono kluczowe problemy w funkcjonowaniu bieżącym i perspektywnym gminy Chojna. Podsumowanie problemów istotnych w ramach zdefiniowanych w strategii celów miało miejsce w poprzedniej części opracowania.

Po analizie stanu obecnego, uzupełnionej o prowadzone lokalnie badania ankietowe i wywiady sporządzono drzewo celów strategicznych.

Wyodrębnione strategiczne i operacyjne (szczełgólwe) cele niezbędne są do osiągnięcia, aby można było mówić o sukcesie w osiągnięciu stabilnego i zrównoważonego rozwoju gminy. Poszczególnym celom strategicznym przyporządkowano listy zadań kluczowych do realizacji na terenie gminy.

Zadania te będą mogły zostać sprecyzowane w ramach zalecanych do sporządzenia roboczych programów działań w ramach Wieloletnich Planów Inwestycyjnych. Programy te dotyczyć mogą okresów dwuletnich. Zadania zostały wytypowane w wyniku szerokiej konsultacji z Urzędem Gminy. Katalog zadań nie jest zamknięty i umożliwia uwzględnienie – np. w strategiach realizacyjnych (budżetach rocznych, Wieloletnich Planach Inwestycyjnych) zgłaszanych, dojrzałych inicjatyw zgodnych z celami, mieszczących się w definicji i budżecie zaproponowanych zadań.

Poniższy rysunek przedstawia logiczną konstrukcję układu celów i zadań składających się na strategię.

Źródło: opracowanie własne

Na etapie wdrażania strategii zaproponować można opracowanie szczegółowych programów działań.

Tabela Nr 31: Programy działań - propozycja

	Programy działań - propozycja	Nr programu
1	Program działań infrastruktura ochrony środowiska	1
2	Program działań infrastruktura sfery przestrzeni i gospodarki komunalnej	2
3	Zintegrowany program działań w turystyce i promocji	3
4	Zintegrowany plan działań w sporcie i rekreacji	4
5	Zintegrowany plan działań społecznych	5

Źródło: opracowanie własne

Wszystkie zadania podzielone zostały według 3 głównych grup (pól), jednak dla nadania spójności poszczególnym działaniom w ramach strategicznych pól należy połączyć je, czy przedstawić w formie programów działań. Programy są zadaniowe, nastawione na korelację z budżetem gminy oraz Wieloletnim planem Inwestycyjnym i integrują działania przedstawione w niniejszej strategii w różnych polach strategicznych.

Programy działań (zarysy) są elementem niniejszej strategii, można je precyzować.

10.3

Zbiór celów i zadań strategii:

Po wytypowaniu pól działań strategicznych, celem precyzyjnego przedstawienia celów i zadań zachowano podział na 3 wyodrębnione grupy (pola) działań strategicznych.

SFERA TURYSTYKI, SPORTU, REKREACJI I KULTURY.

Cel I: "Tworzenie i promocja nowej jakości na polu oferty turystycznej gminy"

Cele szczegółowe

1. Rozwój agroturystyki (I.1)
2. Wsparcie dla turystyki (I.2)
3. Tworzenie produktów turystycznych (I.3)
4. Promocja turystyczna gminy (I.4)
5. Tworzenie infrastruktury dostępu do atrakcji turystycznych (I.5)

Cel II: "Tworzenie oferty sportowej i rekreacyjnej"

Cele szczegółowe

1. Rozwój infrastruktury sportowej – kluczowe obiekty zamknięte (II.1)
2. Rozwój infrastruktury sportowej – otwartej (II.2)
3. Tworzenie szlaków aktywnego wypoczynku i kompleksowa oferta sportów ekstremalnych (II.3)

Cel III: "Kultura i zabytki"

Cele szczegółowe

1. Rewitalizacja i poprawa przestrzeni historycznej miasta, w tym poprawa stanu zabytków (III.1)
2. Rozwój Centrum Kultury w Chojnie (III.2)
3. Poprawa zagospodarowania turystyczno-kulturalnego (III.3)

SFERA PRZESTRZENNO-GOSPODARCZA

Cel IV: "Gospodarka komunalna i ochrona środowiska"

Cele szczegółowe

1. Rozbudowa i modernizacja infrastruktury wodno-ściekowej (IV.1)
2. Rozbudowa infrastruktury unieszkodliwiania odpadów (IV.2)
3. Poprawa jakości usług sektora gospodarki komunalnej (IV.3)
4. Poprawa jakości powietrza poprzez budowę sieci gazowej na terenie miasta i gminy (działania na rzecz pozyskania inwestora) (IV.4)
5. Modernizacja dróg i placów gminnych wraz z infrastrukturą towarzyszącą (IV.5)

6. Współdziałanie z sąsiednimi gminami na rzecz rozwiązywania kluczowych problemów infrastrukturalnych (IV.6)

Cel V: "Przedsiębiorczość i gospodarka lokalna"
przewidziane do realizacji w ramach strategii.

Cele szczegółowe

1. Rozwój infrastruktury noclegowej i obiektów towarzyszących (V.1)
2. Rozwój infrastruktury niezbędnej do rozwoju działalności gospodarczej: handlu usług i rzemiosła (V.2)
3. Wypromowanie gminy jako miejsca dogodnej lokalizacji działalności gospodarczej (V.3)
4. Wspieranie konkurencyjności podmiotów gospodarczych (V.4)

SFERA SPOŁECZNA.

Zadania w ramach celu VI: "Poprawa sfery edukacji"
przewidziane do realizacji w ramach strategii.

Cele szczegółowe

1. Rozwój i usprawnienie bazy placówek edukacyjnych (VI.1)
2. Poprawa dostępu do edukacji przedszkolnej (VI.2)
3. Wsparcie dla programu edukacyjnego ukierunkowanego na potrzeby rynku pracy (VI.3)

Cel VII: "Poprawa warunków społecznych i bezpieczeństwa publicznego i zdrowia"

Cele szczegółowe

1. Wspieranie różnych form budownictwa i przygotowanie terenów pod zabudowę mieszkaniową (VII.1)
2. Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu (VII.2)
3. Przeciwdziałanie patologiom społecznym i wspieranie rodzin wymagających pomocy społecznej (VII.3)
4. Poprawa dostępności i jakości usług zdrowotnych (VII.4)
5. Poprawa stanu bezpieczeństwa w gminie (VII.5)

10.3.3 Uzasadnienie dla działań

Ad. 1: Budowa i promocja oferty turystycznej

Realizacja zamierzeń na polu turystyki i rekreacji jest powiązana z zamierzeniami sprzyjającymi również rozwojowi turystyki. W sposób przyjazny dla środowiska naturalnego należy tworzyć nowe produkty turystyczne, które zbudowane na podstawie określonych walorów kreować powinny markę regionu i spowodują impulsy dla gospodarczego wzrostu regionu, również eliminowanie bezrobocia.

Turystyka w obrębie działań miękkich i promocyjnych winna być umiejscowiona w strategii. Działania związane z rozwojem turystyki winny być skorelowane z programem działań na rzecz rozwoju infrastruktury turystycznej, a także działań w

dziedzinie ochrony środowiska, celem utrzymania równowagi między aktywnością człowieka, a aspektami ochrony środowiska i zachowania bioróżnorodności. To niesłychanie istotne zagadnienie, ruch turystyczny należy tutaj w pewien sposób kanalizować, chroniąc przyrodę i bioróżnorodność obszaru.

Turystyka jako odrębna grupa zadań jest tutaj szczególnie istotna, a obszar gminy pod tym względem niezwykle interesujący. Wymaga również jednoczesnej ochrony zasobów środowiska naturalnego. Wskazując zadania z zakresu turystyki i promocji analizowano potencjalne zagrożenia, jakie ruch turystyczny przynosi obszarom o dużej wrażliwości. Uwzględniono zadania dotyczące lepszego współdziałania, także promocji nowych produktów, wspólnej promocji regionu. Szerokie możliwości finansowania występują na polu inicjatyw "miękkich", w tym o charakterze transgranicznym, wspólnych przedsięwzięć promocyjnych, edukacyjnych, czy kulturalnych.

Na obszarach gminy należy istniejące walory przyrodnicze dla zbudowania nowych produktów turystycznych. Powinno się to odbywać z poszanowaniem praw przyrody i ochrony cennych gatunków roślin i zwierząt na tym obszarze. Jest to jednym z głównych celów realizacji opisanych tutaj celów z zakresu turystyki. Za najsilniejszy atut analizowanego obszaru uważa się turystykę, jednocześnie brak jest na tym obszarze silnych marek turystycznych.

Marką produktu należy nazwać zestaw działań, który dla potencjalnego turysty (klienta) gwarantuje otrzymanie właściwej jakości – adekwatnej do zapłaconej ceny. Dobra marka ułatwia także ugruntowanie wizerunku, oraz utrwala ofertę turystyczną w świadomości klientów i zwiększa udział klientów powracających. Marka turystyczna powinna identyfikować i wyróżniać.

Produktem turystycznym nazwać można wszystko to, co jest oferowane na lokalnym rynku turystycznym: transport, zakwaterowanie, wyżywienie, elementy towarzyszące. Produkt turystyczny stanowi w rozumieniu strategii zestawienie, kompozycję potencjalnej aktywności turystów (formy wypoczynku, z których mogą korzystać) oraz walorów i infrastruktury turystycznej oferowanej na bazie usług. W uproszczeniu rozważań założyć należy, że na produkt turystyczny składają się:

- walory turystyczne,
- infrastruktura turystyczna,
- usługi turystyczne.

Niezbędna jest poprawa korelacji między poszczególnymi elementami. Na analizowanym obszarze występują już liczne niezagospodarowane walory turystyczne, jednak bez zaistnienia odpowiedniej infrastruktury, walory pozostają niewykorzystane. Do infrastruktury takiej należy zaliczyć elementy, które umożliwiają:

- dostęp do walorów turystycznych,
- umożliwienie pobytu w rejonie ich występowania,
- korzystanie z walorów w zgodzie z zagadnieniami ochrony przyrody,
- rozwijanie form wypoczynku zgodnie z oczekiwaniami turystów.

Istotne jest również pobudzanie lokalnej społeczności do tworzenia i rozwoju infrastruktury turystycznej w zgodzie z ideą zrównoważonego rozwoju i ekologii, z wykorzystaniem:

- turystyki wodnej (kajaki, łodzie wiosłowe, jachtu, tratwy),

- turystyki powietrznej (paralotnie, szybowce, lotnie),
- turystyki rowerowej (wypożyczalnie rowerów, tandemów),
- turystyki pieszej (oznakowania, ścieżki, miejsca widokowe, postojowe),
- turystyki konnej (konie siodłane, bryczki),
- turystyki integrującej wszystkie powyższe formy w poznawaniu Atrakcji przyrodniczych regionu.
- turystyki opartej na sportach ekstremalnych – opis poniżej

Zadania podejmowane w ramach strategii winny zwrócić uwagę na konieczność odpowiedniego **kształcenia turystycznego** kadr pracujących w turystyce i dla turystyki, również zorganizowanie kursów doszkalających dla podstawowej kadry zawodowej (kucharze, kelnerzy, animatorzy, przewodników, pilotów wycieczek). Warto w ramach strategii szczegółowych, lub planowania produktów i marek turystycznych wykonać szczegółowe badania marketingowe, których wyniki dostarczać będą użytecznych informacji dla osób podejmujących decyzje związane z prowadzeniem działalności w tym sektorze. W turystyce mamy do czynienia z brakiem rozpoznania podstawowych parametrów określających ruch turystyczny. Brakuje danych liczbowych oraz prognoz, na podstawie których budować byłoby można długoterminowe strategie rozwoju. Nie ma odpowiedzi na pytanie:

- jaka jest ilość miejsc noclegowych dostępnych na obszarze gminy,
- jaka jest łączna wartość rynku tego sektora,
- jakie są główne szlaki ruchu turystycznego na obszarze gminy i jaka jest skłonność turystów do wyboru określonych miejsc,
- badanie podstawowych korelacji i rozkładów warunkowych zjawisk z zakresu skłonności dokonywania przez turystów określonych wyborów.

Badania takie będą szczególnie istotne dla gmin ze względu na dostarczenie rzetelnego materiału także dla innych celów. W gospodarce lokalnej ruch turystyczny charakteryzuje się dużą sezonowością. Należy stworzyć przynajmniej przybliżony obraz wielkości rynku i poszczególnych jego elementów.

Do infrastruktury turystycznej można zaliczyć następujące grupy obiektów (elementów)

1. infrastruktura hotelowa i gastronomiczna,
2. publiczna infrastruktura rekreacyjna i sportowa,
3. atrakcje turystyczne i krajobrazowe – głównie elementy naturalne,
4. infrastruktura dostępu do atrakcji turystycznych (drogi, ścieżki, oznakowanie).

Ad 1.: Nie jest celem autorów strategii precyzyjne wskazywanie kierunków rozwoju infrastruktury turystycznej takiej jak obiekty hotelowe, czy gastronomia. Ich sieć oraz liczba łóżek jakie oferują uwzględnia obecne uwarunkowania, zagadnienia związane z rozbudową, czy budową nowych elementów z tej grupy pozostają w strefie decyzji podejmowanych przez ich właścicieli (są to cele i zadania sektora gospodarczego). Decyzje w tym zakresie podejmują ich właściciele, sama strategia nie stwarza dla nich możliwości pomocy w tworzeniu tej infrastruktury, nie występują bowiem mechanizmy służące wsparciu takich inicjatyw, których komercyjny charakter nie ułatwia zdobycia taniego finansowania obcego. Niemniej jednak infrastruktura ta jest kluczowa dla pozostałych działań – bez niej nie ma możliwości budowania jakiegokolwiek oferty. Dla właścicieli bazy hotelowej i gastronomicznej z pewnością przedmiotem zainteresowania będzie optymalizacja jej wykorzystania. Chyba każdy przedstawiciel tej grupy dąży do zwiększenia obłożenia swoich obiektów szczególnie

w okresie poza sezonem letnim, a tutaj inicjatywy promocyjne podejmowane przez gminę i uczestników mogą okazać się szczególnie atrakcyjna dla tej grupy osób, założono aktywny udział i inicjowanie działań związanych z turystyką, promocją istniejącej bazy hotelowej oraz budowania w sposób bardziej kompleksowy oferty turystycznej.

Ad.2: Publiczna infrastruktura rekreacyjna i sportowa: ze względu na charakter takich inwestycji (przeważnie, istnieje w tej grupie także infrastruktura nie udostępniona publicznie) służy przeważnie szerokiej grupie odbiorców: zarówno mieszkańców danego obszaru, jak i osób tutaj przebywających (turystów). W plany strategiczne rozwoju gminy Chojna wpisać należy również takie elementy. Uzasadnieniem dla niemal każdego z nich jest wzbogacenie oferty turystycznej, szczególnie działania nastawione na tworzenie infrastruktury całorocznej, umożliwiającej przedłużenie sezonu turystycznego.

Niedostatki nowoczesnej infrastruktury rekreacyjnej i sportowej są istotnym ograniczeniem rozwoju nie tylko tego obszaru, ale i całego województwa. Należy również spodziewać się sytuacji, gdzie lokalne władze bądź już podejmują, bądź planują intensywne działania na rzecz zmiany tego stanu rzeczy. Obszar gminy Chojna nie powinien pozostać w tyle.

Przykładowe projekty:

- Budowa portów i przystani jachtowych,
- Budowa wioski historycznej
- Zagospodarowanie plaży, wyeksponowanie walorów jeziora
- Budowa basenu,
- Modernizacja portów i/lub przystani
- budowa ciągów pieszych, spacerowych,
- Poprawa zagospodarowania turystycznego gminy,

Ad 3: Atrakcje turystyczne i krajobrazowe winny stanowić oś obrotu dla przyszłych działań, stanowią element krajobrazu naturalnego, trudno wskazywać je w grupie zadań do realizacji – krajobrazu naturalnego raczej się nie buduje, można natomiast podejmować działania zmierzające do jego restytucji, lub wyeksponowania czy też udostępnienia pewnych jego elementów.

Zadania zmierzające do realizacji strategicznego celu obejmują zadania inwestycyjne polegające na adaptacji i ogólnie stworzeniu możliwości infrastrukturalnych realizacji zakładanych celów (infrastruktura dostępu), jak i zadania o charakterze nieinwestycyjnym. Przewiduje się inwestycje polegające na budowie infrastruktury, będą to różnego rodzaju obiekty, drogi, dojścia systemy informacyjne służące działalności dydaktycznej i naukowej.

Niezbędnym elementem jest spójny system promocji, który obejmie bazę informacyjną oraz działania promocyjne w ramach strategii.

10.3.4 Uzasadnienie dla działań

Za istotne i niezbędne uznano działania na rzecz sportu i rekreacji. Obiekty sportowe wyróżniają dany samorząd na tle innych, często stanowią istotny element życia gminy.

W ostatnim okresie polskie samorzady podejmują liczne działania inwestycyjne zmierzające do poprawy stanu infrastruktury służącej zaspokajaniu potrzeb społecznych na wielu polach gminnej aktywności, w tym w zakresie infrastruktury sportowej. Mając na uwadze starania samorządu gminy Chojna dotyczące rozbudowy bazy sportowej na terenie gminy, pojawiła się inicjatywa w zakresie budowy hali sportowej z basenem, jako kompleksy sportowego, który jest bardzo istotny dla lokalnej społeczności. Dla niewielkiej gminy utrzymanie rozbudowanej infrastruktury społecznej i technicznej jest z pewnością istotnym obciążeniem rocznych budżetów, w których już obecnie notować można wysoki udział wydatków stałych związanych z jej utrzymaniem.

W określaniu potrzeb i priorytetów sektora sportu i rekreacji należy podkreślić, że rozbudowane, wielofunkcyjne obiekty sportowe wymagają sporych nakładów niezbędnych do poniesienia na ich budowę, lecz także na ich utrzymanie i prowadzenie programu sportowego. Mniejsze sale sportowe, jakie winny być obecne w każdej gminie, cechują się niższymi kosztami budowy i eksploatacji, zabezpieczając jednocześnie wiele istotnych funkcji i spełniając wiele podstawowych potrzeb. Mając na uwadze fakt, że gmina Chojna:

- nie jest aktualnie ważnym ośrodkiem sportowym na sportowej mapie Polski,
- nie przewiduje uznania za strategiczną dla swojego rozwoju żadnej z dziedzin sportowych,
- nie ma tradycji i potencjału do konkurowania z innymi rozwiniętymi ośrodkami sportowymi na poziomie lokalnym i krajowym,
- posiada warunki do uprawiania sportów takich jak sporty wodne, turystyka piesza i rowerowa, sporty ekstremalne,

rozważyć należy przyszły zakres infrastruktury sportowej i rekreacyjnej dostosowany do aktualnych potrzeb w tym zakresie. W zależności od położenia geograficznego, wielkości i liczebności mieszkańców. Gminy planują swoje obiekty sportowe w różnym zakresie i skali dostosowanej do lokalnych możliwości jej zagospodarowania i utrzymania. Statystyki mówią, że na jedną salę sportową w Polsce przypada około 100 tys. osób, podczas gdy w Szwecji 24 tys., we Włoszech 28 tys., a Szwajcarii 13 tys. Jest więc jeszcze dużo do zrobienia. Tym bardziej, że uprawianie sportu stało się popularne, a nawet modne, bowiem sport i rekreacja to najlepsza profilaktyka zdrowotna. Szacuje się, że aby sprostać potrzebom rozwijającego się społeczeństwa i wyrównać dysproporcje dzielące nas od trochę bogatszych państw, osiągających lepsze wyniki w sporcie, o dłuższym okresie życia mieszkańców, należy wybudować w najbliższych latach min. 3 tysiące sal sportowych i około 500 pływalni i 50 krytych lodowisk, a także 10 tys. boisk o sztucznej nawierzchni, najlepiej trawiastej z instalacją mrożeniową na lodowisko w zimie².

Do poziomu europejskiego wciąż wiele polskim gminom brakuje, jednak powyższe dane wskazują na wielkości obiektów obejmujących populację małego powiatu, lub średniej wielkości gminy. Stąd na etapie podejmowania decyzji o realizacji pojawia się zalecenie do zawarcia współpracy w ramach powiatu gryfińskiego i ustalenia zasad i

² Budownictwo sportowe w gminie - możliwości i uwarunkowania, Lech Adam Bartnik, <http://finanse-publiczne.pl/artukul.php?view=438>

kosztów budowy i współkorzystania z obiektu również przez starostwo powiatowe (w szczególności: dla celów placówek oświatowych prowadzonych przez powiat na terenie gminy). Porozumienie i uzgodnienie zasad współkorzystania z obiektów typu hala, basen przez placówki oświatowe (lecz także innych użytkowników) byłoby istotne z punktu widzenia finansowania etapu inwestycji, lecz także przyszłego utrzymania obiektu.

Podstawowa infrastruktura sportowa w każdej gminie (o wielkości ok 25.000 mieszkańców) winna składać się z:

1. hali lub sali sportowej,
2. pływalni,
3. lodowiska,
4. boiska wielofunkcyjnego,
5. kortów tenisowych i innych elementów sportowych (skatepark)

W mniejszych gminach z pewnością istnieje konieczność ograniczenia ww. zakresu infrastruktury, lub wyboru najbardziej pożądaných elementów. W gminie Chojna hala sportowa wraz z zapleczem i pływalnią stanowić będzie uzupełnienie obecnie posiadanej infrastruktury. Na terenie gminy funkcjonuje zespół boisk, miasto posiada boisko ze sztuczną nawierzchnią o pow. ok. 5000 m², oraz mniejsze boiska trawiaste. Planowany kompleks sportowy składający się z hali i niewielkiego basenu zakładać powinien wykorzystanie hali jako obiektu wielofunkcyjnego, włączając możliwość organizacji imprez widowiskowych.

Nie należy zapominać o infrastrukturze rekreacyjnej, wzbogacającej zagospodarowanie turystyczne. Proponuje się wzbogacenie istniejących szlaków i ścieżek turystycznych o urządzenia służące rekreacji wraz z oznaczeniem tras.

Odrębnym kierunkiem jest budowa bazy sportów ekstremalnych. Do sportów tych należy zaliczyć m. in. motocross, "grawitacyjne" dziedziny sportów rowerowych (MTB, BMX), a także motolotnie, spadochroniarstwo itp.

W szczególności, ze względu na możliwość promocji gminy z wykorzystaniem infrastruktury sportowej należy dążyć do budowy toru motocrossowego i rowerowego, a także skateparku.

10.3.5 Uzasadnienie dla działań

Celem priorytetu jest stwarzanie warunków wszechstronnego rozwoju mieszkańców gminy Chojna poprzez kontynuację i rozwój długoterminowych możliwości działalności Centrum Kultury w Chojnie w sposób zapewniający realizację świadczonych usług na właściwym poziomie i odpowiedniej jakości. Świadczenie oferty kulturalnej na odpowiednim poziomie zostało uznane za istotne i ważne w strategii działania gminy. Działania w ramach Celu III podniosą wizerunek gminy jako miejsca atrakcyjnego kulturalnie, turystycznie, a także zachowanie dla przyszłych pokoleń dziedzictwa kulturowego. Ważnym elementem na drodze do poprawy zdolności adaptacyjnych mieszkańców do zmian społecznych i gospodarczych jest tożsamość regionalna. Zmiany w tym obszarze przyczyniają się do wzrostu wartości zasobów ludzkich, co może nastąpić przy spełnieniu warunku doinwestowania sfery historyczno-kulturalnej. W rozwoju regionu historia i kultura pełnią rolę elementu kształtowania nowoczesnego społeczeństwa. Uczestnictwo w kulturze pełni ważną rolę w kształtowaniu i rozwoju człowieka. Uzasadniony jest zatem rozwój

infrastruktury i podnoszenie poziomu instytucji kulturalnych, poprawa stanu zabytków, a także promocja historyczna miasta i gminy. W celu realizacji zadań gminy w zakresie organizacji działalności kulturalnej polegającej między innymi na tworzeniu, upowszechnianiu i ochronie dóbr kultury należy Stwarzać dobre warunki sprzyjające rozwojowi edukacji kulturalnej i historycznej dzieci i młodzieży poprzez wspieranie edukacyjnych działań szkolnych związanych z kulturą (lekcyjnych i pozalekcyjnych), w tym koncertów umuzykalniających, lekcji muzealnych, bibliotecznych itp., inicjowanie i rozwijanie form kontaktu i współpracy pomiędzy instytucjami upowszechniania kultury, a szkołami. Ważne jest również podnoszenie świadomości historycznej społeczności lokalnej poprzez budowę programów historyczno-kulturalnych. Na przestrzeni minionych lat realizacja działań kulturalnych podlegała licznym zmianom i przeobrażeniom, regulowanych dokumentami prawnymi dot. Sposobu tworzenia, upowszechniania, ochrony oraz finansowania tych zamierzeń. Chojeńskie instytucje, organizacje i stowarzyszenia upowszechniania kultury, poprzez swoje działania, aktywizują społeczność lokalną do uczestnictwa w życiu artystycznym, rozbudzają i rozwijają twórcze uzdolnienia, pielęgnują dziedzictwo kulturalne ziemi chojeńskiej, a także pośrednio, zapobiegają zagrożeniom i patologiom społecznym. Prowadzą społeczność lokalną od popularnych, masowych form rozrywki i wypoczynku do propozycji coraz trudniejszych, dla coraz węższego kręgu odbiorców – koneserów i skupiających się wokół nich elit.

Ważne jest wspieranie działalności Centrum Kultury w Chojnie poprzez:

- rozpoznawanie, rozbudzanie oraz zaspakajanie zainteresowań i potrzeb kulturalnych wspólnoty samorządowej
- kształtowanie wzorów świadomego i aktywnego tworzenia wartości kulturowych i historycznych,
- kultywowanie kultury lokalnej, tradycji regionalnej oraz dziedzictwa narodowego
- animację społeczno – kulturalną.

Wyżej wymienione zadania placówka realizuje poprzez upowszechnienie oferty kulturalnej oraz nieodpłatne udostępnianie pomieszczeń na takie działania jak:

- prowadzenie amatorskich zespołów artystycznych, zespołów zainteresowań, ruchu artystycznego (zajęcia, warsztaty, spektakle, cykliczne przeglądy) w następujących dziedzinach: teatr, plastyka i rzeźba, poezja i recytacja, muzyka jazzowa i ludowa, konkursów i przeglądów, imprez artystycznych, odczytów, prelekcji, wieczorów literackich i dyskusji tematycznych i tym podobne
- wspomaganie rozwoju lokalnych i powiatowych stowarzyszeń i grup hobbystycznych,
- organizowanie obchodów rocznic dziedzictwa, tradycji i pamięci narodowej,
- organizowanie pożądaných form spędzania wolnego czasu mieszkańcom gminy.

Stwierdzono, że należy podkreślać akcenty historyczne i w bardziej intensywny sposób łączyć je z działalnością kulturalną.

10.3.6 Uzasadnienie dla działań

Analizowane w tym punkcie problemy dotyczą niemal wszystkich mieszkańców, firm i zatrudnionych, a także turystów wypoczywających na terenie gminy, czy też przebywających w celach biznesowych.

Do celów założonych do realizacji w gospodarce komunalnej niewątpliwie należą działania z zakresu gospodarki wodno-ściekowej, które oddziałują na wiele elementów środowiska naturalnego i środowiska życia człowieka.

Wyodrębniono następujące grupy docelowe zainteresowane realizacją strategii na tym polu:

- samorząd gminy jako gospodarz określonego terytorium zobowiązany zapewnić odpowiednią realizację zadań gminy,
- mieszkańcy zainteresowani konsumpcją wody odpowiedniej jakości i możliwością odbioru ścieków,
- mieszkańcy zainteresowani racjonalną gospodarką odpadami,
- przedsiębiorcy działający na terenie gminy,
- turyści przebywający na terenie gminy korzystający z usług turystycznych,
- przyroda, środowisko i ekosystemy lądowo-wodne zlewni Odry.

Analizowane problemy dotyczą zdiagnozowanych grup zainteresowania: samorządu gminnego, mieszkańców gminy, a także przedsiębiorców i turystów na obszarze oddziaływania projektu, jednak największą stratę przy braku działań ponosi środowisko naturalne.

Infrastruktura komunalna należy do majątku o charakterze publicznym, stwarzającym lokalnej społeczności możliwość życia na odpowiednim poziomie, a także możliwość rozwoju wielu form działalności zarobkowej. Nie wyodrębniono więc podmiotów, które na realizacji zadań w tej grupie odnosiłyby stratę.

Istotę realizacji zadań w tej grupie jest:

- tworzenie warunków dla utrzymania trwałego i wysokiego tempa wzrostu gospodarczego,
- wzrost zatrudnienia poprzez rozwój kapitału ludzkiego oraz społecznego,
- podniesienie konkurencyjności chojeńskich przedsiębiorstw w tym szczególnie sektora usług,
- poprawa warunków życia i prowadzenia działalności gospodarczej poprzez budowę i modernizacja infrastruktury technicznej,
- wzrost konkurencyjności polskich regionów i przeciwdziałanie ich marginalizacji społecznej, gospodarczej, i przestrzennej,
- rozwój obszarów wiejskich.

10.3.7 Uzasadnienie dla działań

W ramach Celu V za istotne należy uznać przedsięwzięcia, podnoszące konkurencyjność oraz zdolność inwestycyjną małych i średnich przedsiębiorstw, a także mikroprzedsiębiorstw działających na lokalnym rynku, czyli nastawionych na usprawnienie sfery gospodarczej.

Realizacja działań strategicznych ma na celu poprawę poziomu innowacyjności sektora przedsiębiorczości na terenie gminy. Za szczególnie istotne należy uznać działania w sektorze podmiotów gospodarczych związane z projektami innowacyjnymi, wprowadzającymi nowe technologie, a także wszelkie projekty w wyniku których powstaną nowe miejsca pracy. Istotne jest uzyskanie poprawy konkurencyjności przedsiębiorstw nie tylko poprzez ich bezpośrednie wsparcie

(dotacje przewidziane do wsparcia ich rozwoju pochodzić będą z EFRR w ramach RPO WZ – tam zawierają się szczegółowe informacje o przedmiocie wsparcia w konkretnych dziedzinach, na poziomie strategii należy wesprzeć te działania np. poprzez ułatwienie im dostępu do specjalistycznej pomocy doradczej – utworzenie w gminie odpowiedniego systemu informacji.

Na terenie gminy spierane winny być przedsięwzięcia, które zdolne będą przyciągnąć nowych klientów, zaoferować usługi na nowe rynki. Istotne jest również stworzenie przedsiębiorcom ułatwień dla nawiązania kontaktów z potencjalnymi kontrahentami zagranicznymi – głównie po stronie niemieckiej, a także umożliwienie prezentacji swej oferty na targach i wystawach, zarówno krajowych, jak i zagranicznych. Wskazuje się tutaj na wykorzystanie transgranicznych instrumentów finansowania i przygotowanie projektów wspierających działania przedsiębiorców. Celem wszystkich ww. działań winno być polepszenie warunków prowadzenia działalności gospodarczej poprzez działania promocyjne, a także w postaci stworzenia infrastruktury technicznej niezbędnej dla prowadzenia biznesu.

10.3.8 Uzasadnienie dla działań

Kluczowa jest poprawa warunków nauczania, zarówno na szczeblu przedszkolnym, podstawowym, gimnazjalnym, jak i średnim placówek oświatowych na terenie gminy. Istotne jest również w niniejszym sektorze strategicznym wyrównanie szans w dostępie do infrastruktury społecznej i usług społecznych dla mieszkańców z obszarów wiejskich i miejskich.

Celem niniejszego pola działań jest generalna poprawa jakości usług sfery społecznej. Należy zaliczyć tutaj działania związane z poprawą dostępu do wiedzy.

Działania należy ukierunkować. Należy stwierdzić, że istotne jest zwiększenie powszechnego dostępu do placówek oświatowych. Podejmowane działania przyczyniać się winny do wzmocnienia konkurencyjności gminy. Kluczowe znaczenie, choć jest to czynnik trudno mierzalny, a efekty odległe w czasie ma tutaj ułatwienie dostępu do edukacji. W szczególności istotne jest upowszechnianie wykształcenia na poziomie akademickim w uczelniach o profilu technicznym, pierwszym krokiem realizowanym na terenie gminy powinno być wsparcie dla matematyki i innych przedmiotów ścisłych – realizowane w szkołach poprzez programy szkolne, ale także zajęcia dodatkowe i stypendia.

Aktywność gminy ukierunkowana winna być na realizację przedsięwzięć o charakterze budowy, rozbudowy i modernizacji obiektów infrastruktury edukacyjnej służącej do prowadzenia działalności dydaktycznej, rozwojowej. Istotne jest wyrównanie szans w dostępie do edukacji pomiędzy uczniami z obszarów wiejskich i miejskich.

10.3.9 Uzasadnienie dla działań

Zadania z zakresu sfery społecznej są niezwykle istotne do realizacji obok zadań z zakresu infrastruktury "technicznej". Dynamiczne zmiany społeczno-gospodarcze zachodzące w kraju powodują, że w istotny sposób zmieniają się warunki życia społeczeństwa. Z analizy stanu obecnego przeprowadzonej przez autorów Strategii rozwoju gminy, ale także przez autorów Strategii Rozwiązywania problemów społecznych wynika, że istotnym problemem wymagającym uwagi jest problem bezrobocia. Szczególnie w środowiskach wiejskich (po PGR-owskich) oraz w

rodzinach z minimalnym poziomem wykształcenia nasilające się problemy związane z bezrobociem prowadzą do wzrostu występowania zjawisk patologicznych.

Negatywne skutki zjawisk patologicznych dla bezpieczeństwa potwierdzone są danymi policji, z których wynika, że największe zagrożenie bezpieczeństwa w gminie stwarzają osoby w wieku 18-21 roku życia, najczęściej będące pod wpływem alkoholu lub środków odurzających. Istotne jest więc zaproponowanie w Strategii działań z zakresu poprawy bezpieczeństwa publicznego.

Problemy społeczne dotyczą również sfery zdrowotnej i zbyt małej ilości specjalistów lokalnej służby zdrowia.

Na podstawie zebranych informacji dotyczących sytuacji mieszkaniowej wynika, że stale wzrasta zapotrzebowanie dla rodzin najuboższych na mieszkania socjalne. Aktualnie w mieście i gminie znajduje się 35 lokali socjalnych. 11 rodzin oczekuje na tego rodzaju mieszkanie. W pewnym stopniu poprawę sytuacji w tym zakresie przynieść może adaptacja obiektów na terenie Osiedla Lotnisko.

Zadania określone w strategii przyczynią się do rozwiązania następujących problemów społecznych:

1. Długotrwałe bezrobocie i jego utrwalanie .
2. Ubożenie społeczeństwa i dziedziczenie biedy.
3. Nieprawidłowe funkcjonowanie rodzin.
4. Wzrost zachowań patologicznych w społeczeństwie (uzależnienia, prostytutka, przemoc).
5. Uzależnienie od pomocy świadczonej przez Ośrodek Pomocy Społecznej.
6. Zbyt mała dostępność do specjalistycznej służby zdrowia.
7. Niedostateczna ilość propozycji spędzania czasu wolnego dla dzieci i młodzieży.
8. Wycofywanie się z życia społecznego osób starszych i niepełnosprawnych.

W działaniach strategicznych za kluczowe należy uznać uwzględnienie wymagań dotyczących dostępności różnych grup osób niepełnosprawnych do infrastruktury i usług publicznych. Istotne jest również dążenie do zapewnienia na wszystkich poziomach właściwego poziomu wiedzy i edukacji – nie tylko w odniesieniu do edukacji szkolnej i przedszkolnej uczniów, lecz również szkolenia służb zaangażowanych w prowadzenie programów społecznych.

Na przeciw potrzebie wyrównania szans rozwojowych i edukacyjnych wychodzą zaproponowane działania w sferze społecznej.

W każdym społeczeństwie niezwykle ważną rolę odgrywa dobrze funkcjonująca rodzina.

Priorytetowym zadaniem zawartym w strategii jest wspieranie rodzin znajdujących się w trudnej sytuacji, by mogły one dobrze wypełniać swoją rolę. Istotnym problemem gminy jest ubóstwo jej mieszkańców. Liczba osób objętych pomocą społeczną systematycznie wzrasta od kilku lat w związku z czym konieczne jest wdrażanie nowych programów pomocowych.

10.4

Opis celów i zadań - matryce

SFERA TURYSTYKI, SPORTU, REKREACJI I KULTURY.**10.4.3 Zadania w ramach celu I: "Tworzenie i promocja nowej jakości na polu oferty turystycznej gminy" przewidziane do realizacji w ramach strategii.****Cele szczegółowe**

1. Rozwój agroturystyki (I.1)
2. Wsparcie dla turystyki (I.2)
3. Tworzenie produktów turystycznych (I.3)
4. Promocja turystyczna gminy (I.4)
5. Tworzenie infrastruktury dostępu do atrakcji turystycznych (I.5)

	Zadania	Uczestnicy	Okres realizacji	Budżet ogólny	Program działań	Realizuje cel
1	Utworzenie forum (mieszkańcy – gestorzy bazy – gmina) i opracowanie założeń dla rozwoju turystyki (grupa zadaniowa ds. rozwoju turystyki)	Gmina, Gestorzy bazy turystycznej, organizacje turystyczne, powiat gryfiński	2009-2010	30 000	3	I.1,I.2
2	Opracowanie założeń dla promocji turystyki w mieście i gminie	Gmina, Gestorzy bazy turystycznej, organizacje turystyczne	2009-2011	20 000	3	I.3
3	Stworzenie koncepcji nowych produktów turystycznych, (produkt, logo, marka)	Gmina, Gestorzy bazy turystycznej, organizacje turystyczne	2010-2012	100 000	3	I.1,I.2,I.3
4	Przygotowanie materiałów promocyjnych w oparciu o walory turystyczne z nastawieniem na turystykę przygraniczną	Gmina, Gestorzy bazy turystycznej, organizacje turystyczne	2009-2013 działanie ciągle	150 000	3	I.4
5	Udział w targach i wystawach – wspólne działanie w ramach powiatu gryfińskiego	Gmina, Gestorzy bazy turystycznej, organizacje turystyczne, Powiat Gryfiński	2010-2013	200 000	3	I.4
6	Poprawa podstawowej infrastruktury dostępu do atrakcji turystycznych i rozwój małej infrastruktury turystycznej, spójne oznaczenie atrakcji turystycznych	Gmina, Gestorzy bazy turystycznej, organizacje turystyczne, mieszkańcy	2009-2010	3000000	3	I.5
7	Zagospodarowanie turystyczne jezior	Gmina	2010-2013	2500000	3	1.01.2005

10.4.4 Zadania w ramach celu II: "Tworzenie oferty sportowej i rekreacyjnej" przewidziane do realizacji w ramach strategii.

Cele szczegółowe

1. Rozwój infrastruktury sportowej – kluczowe obiekty zamknięte (II.1)
2. Rozwój infrastruktury sportowej – otwartej (II.2)
3. Tworzenie szlaków aktywnego wypoczynku i kompleksowa oferta sportów ekstremalnych (II.3)

	Zadania	Uczestnicy	Okres realizacji	Budżet ogólny	Program działań	Realizuje cel szczegółowy
1	Budowa kompleksu sportowego składającego się z hali sportowej wraz z basenem	Gmina, Szkoły, powiat	2010-2013	17 000 000	4	II.1
2	Urządzenie ścieżki sportowej (trasy biegowo-joggingowej) wraz z urządzeniami rekreacyjnymi	Gmina	2009-2010	300 000	4	II.1
3	Skatepark oraz plac wielofunkcyjny	Gmina, organizacje sportowe	2009-2010	400 000	4	II.1; II.2
4	Tor cross oraz 4cross i dirt rowerowy, trasa zjazdowa wraz z infrastrukturą sportów ekstremalnych	Gmina, organizacje sportowe	2009-2010	200 000	4	II.1; II.2
5	Opracowanie założeń dla rozwoju sportu	Gmina, organizacje sportowe, szkoły, mieszkańcy	2009-2010	30 000	4, 3	II.1; II.2
6	Poprawa dostępu do sportu – kontynuacja rozwoju bazy sportowej na terenie gminy – rozwój istniejących boisk sportowych w gminie wraz z budową nowych oraz poprawa zaplecza socjalnego obiektów	Gmina,	2010-2013	400 000	4	II.1; II.2
7	Poprawa zagospodarowania terenów rekreacyjnych – utworzenie i doposażenie placów zabaw na terenie gminy	Gmina	2010-2013	500000	4	II.2

10.4.5 Zadania w ramach celu III: **“Kultura, historia i zabytki”** przewidziane do realizacji w ramach strategii.

Cele szczegółowe

1. Rewitalizacja i poprawa przestrzeni historycznej Miasta, w tym poprawa stanu zabytków
2. Rozwój Centrum Kultury w Chojnie
3. Poprawa zagospodarowania historyczno-kulturalnego

	Zadania	Uczestnicy	Okres realizacji	Budżet ogólny	Program działań	Realizuje cel szczegółowy
1	Dążenie do poprawy stanu obiektów zabytkowych na terenie gminy Chojna poprzez remont kluczowych obiektów	Konserwator zabytków, gmina, właściciele	2009-2013 Działanie ciągłe	3 000 000	3	III.1
2	Utworzenie ścieżki historycznej wraz z oznaczeniem atrakcji i sporządzeniem mapy	Gmina	2011-2012	300 000	3	III.1
3	Aktualizacja Lokalnego Planu Rewitalizacji miasta	Gmina, Konsultanci	2009	25 000	3	III.3
4	Wykorzystanie Centrum Kultury w Chojnie jako jednego z kierunków promocji gminy – realizacja zadań CK	Gmina, CK	2009-2013 Działanie ciągłe	200 000	3	III.2
5	Rewitalizacja Miasta Chojna – zgodnie z Planem Rewitalizacji	Gmina, właściciele nieruchomości	2009-2013	10 000 000	3	III.3; III.1
6	Utworzenie Polsko-Niemieckiego Centrum Spotkań i Kształcenia w Krajniku Górnym	Gmina	2009-2013	3300000	3	III.3
7	Współpraca w zakresie kultury w ramach gmin Euroregionu Pomerania	Gmina, partnerzy	2009-2015	500000	3	III.2; III.3

SFERA PRZESTRZENNO-GOSPODARCZA

10.4.6 Zadania w ramach celu IV: "Gospodarka komunalna i ochrona środowiska" przewidziane do realizacji w ramach strategii.

Cele szczegółowe

1. Rozbudowa i modernizacja infrastruktury wodno-ściekowej.
2. Rozbudowa infrastruktury unieszkodliwiania odpadów
3. Poprawa jakości usług sektora gospodarki komunalnej
4. Poprawa jakości powietrza poprzez budowę sieci gazowej na terenie miasta i gminy (działania na rzecz pozyskania inwestora)
5. Modernizacja dróg i placów gminnych wraz z infrastrukturą towarzyszącą
6. Współdziałanie z sąsiednimi gminami na rzecz rozwiązywania kluczowych problemów infrastrukturalnych

	Zadania	Uczestnicy	Okres realizacji	Budżet ogólny	Program działań	Realizuje cel szczegółowy
1	Rozbudowa i modernizacja kanalizacji na terenie gminy zgodnie z Koncepcją Rozwoju sieci kanalizacji i planem aglomeracji na terenie gminy	Gmina, PUK	2009-2013	20 000 000	1	IV.1
2	Rozbudowa i modernizacja kanalizacji na terenie gminy	Gmina, PUK	2009-2013	10 000 000	1	IV.1
3	Rozbudowa i modernizacja urządzeń oczyszczalni ścieków w Chojnie – odtrugi ciąg technologiczny	Gmina, PUK	2012-2013	4 000 000	1	IV.1
4	Dosprzętowanie PUK w Chojnie	Gmina, PUK	2010-2013	2 000 000	1	IV.3
5	Zagospodarowanie odpadów stałych – rozwój selektywnej zbiórki odpadów, w tym wsparcie dla gromadzenia odpadów ulegających biodegradacji zgodnie z obowiązującymi planami gospodarki odpadami	Gmina, PUK	2010-2013	200 000	1	IV.1; IV.6
6	Zagospodarowanie odpadów stałych – udział w międzygminnych rozwiązaniach odpadowych (budowa wspólnego ZUOK wraz z budową stacji przeładunkowej)	Gmina, PUK	2010-2013	1 200 000		IV.1; IV.6
7	Gazyfikacja miasta i gminy zgodnie z opracowaną Koncepcją	Gmina, Przedsiębiorstwo dystrybucji gazu (inwestor strategiczny)	2011-2013	15 000 000	1	IV.4

Strategia Rozwoju Gminy Chojna

8	Poprawa stanu dróg na terenie gminy	Gmina, Powiat Gryfiński, Województwo Zachodniopomorskie, GDDKiA,	2010-2013	7 000 000	1	IV.5
9	Poprawa bezpieczeństwa publicznego – uzupełnienie oświetlenia i wykonanie monitoringu centrum Miasta – działania towarzyszące zadaniom z zakresu drogownictwa	Gmina, Powiat Gryfiński,	2010-2013	200 000	1	IV.5
10	Przedsięwzięcia indywidualne z zakresu modernizacji i budowy kotłowni ze zmianą sposobu ogrzewania (ograniczenie użytkowania paliw stałych)	Gmina, Mieszkańcy	2009-2015	1000000	1	IV.4

10.4.7 Zadania w ramach celu V: "Przedsiębiorczość i gospodarka lokalna" przewidziane do realizacji w ramach strategii.

Cele szczegółowe

1. Rozwój infrastruktury noclegowej i obiektów towarzyszących
2. Rozwój infrastruktury niezbędnej do rozwoju działalności gospodarczej: handlu usług i rzemiosła
3. Wypromowanie gminy jako miejsca dogodnej lokalizacji działalności gospodarczej
4. Wspieranie konkurencyjności podmiotów gospodarczych

	Zadania	Uczestnicy	Okres realizacji	Budżet ogólny	Program działań	Realizuje cel szczegółowy
1	Wspieranie rozwoju przedsiębiorczości poprzez zagospodarowanie na cele gospodarcze (przygotowanie terenów inwestycyjnych) istniejącego targowiska w Krajniku	Gmina, lokalni przedsiębiorcy	2010-2015	600 000	2	V.2
2	Zorganizowanie systemu informacji dla przedsiębiorców – szkolenia i punkt kontaktowy dotyczący możliwości pozyskania dotacji dla przedsiębiorców	Firmy konsultingowe, Gmina, PARP	2010	50 000	-	V.3
3	Promocja regionu z nastawieniem na sektor gospodarczy – działania na rzecz przedsiębiorców powiązane z programem wspierania nowych podmiotów	Gmina, podmioty prywatne	2010-2015	300 000	-	V.3
4	Przygotowanie terenów inwestycyjnych – obszar byłego lotniska	Gmina	2010-2015	2 000 000	2	V.3
5	Działania w sektorze przedsiębiorców prywatnych nastawione na stworzenie nowych miejsc noclegowych: hotele, pensjonaty, gościńce, campingi – inwestycje sektora prywatnego	Przedsiębiorcy	2010-2015	500 000	-	V.1

SFERA SPOŁECZNA.

10.4.8 Zadania w ramach celu VI: "Poprawa sfery edukacji" przewidziane do realizacji w ramach strategii.

Cele szczegółowe

1. Rozwój i usprawnienie bazy placówek edukacyjnych
2. Poprawa dostępu do edukacji przedszkolnej
3. Wsparcie dla programu edukacyjnego ukierunkowanego na potrzeby rynku pracy

	Zadania	Uczestnicy	Okres realizacji	Budżet ogólny	Program działań	Realizuje cel szczegółowy
1	Działania na rzecz placówek przedszkolnych i wsparcia innych form edukacji przedszkolnej	Gmina, osoby fizyczne (rodzice dzieci w wieku przedszkolnym)	2009-2013	500 000	5	VI.2
2	Budowa i rozbudowa placówek edukacyjnych w Mieście Chojna oraz inwestycje w istniejące placówki oświatowe	Gmina	2009-2013	6 000 000	5	VI.1
3	Usprawnienie sieci szkół poprzez remonty i doposażenie istniejących placówek	Gmina	2009-2013	1 000 000	5	VI.2
4	Program wspierania wiedzy - stypendia dla uczniów osiągających najlepsze wyniki w przedmiotach ścisłych	Gmina	2009-2013	300 000	5	VI.2
5	Wparcie dla uczniów i nauczycieli języków obcych – wraz z programem wymiany międzynarodowej i zakupem wyposażenia dla realizacji zadań edukacyjnych z zakresu języków obcych	Gmina, partnerzy zagraniczni	2009-2013	500 000	5	VI.5

10.4.9 Zadania w ramach celu VII: "Poprawa warunków socjalnych, bezpieczeństwa publicznego i zdrowia" przewidziane do realizacji w ramach strategii.

Cele szczegółowe

1. Wspieranie różnych form budownictwa i przygotowanie terenów pod zabudowę mieszkaniową
2. Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu
3. Przeciwdziałanie patologiom społecznym i wspieranie rodzin wymagających pomocy społecznej
4. Poprawa dostępności i jakości usług zdrowotnych
5. Poprawa stanu bezpieczeństwa w gminie

	Zadania	Uczestnicy	Okres realizacji	Budżet ogólny	Program działań	Realizuje cel szczegółowy
1	Poprawa bezpieczeństwa publicznego – uzupełnienie oświetlenia i wykonanie monitoringu centrum Miasta	Gmina, Policja, ENEA	2012-2013	500 000	5	VII.5
2	Realizacja programów pomocowych dla grup zagrożonych marginalizacją oraz programów wspierających rodziny	GOPS, Gmina	2009-2013	300 000	5	VII.2
3	Przygotowanie terenów pod budownictwo oraz przygotowanie mieszkań socjalnych i chronionych	Gmina	2010-2013	6 000 000	5	VII.1
4	Świetlice wiejskie i środowiskowe – rozbudowa, doposażenie, wdrożenie e-learningu i wyposażenie w dostęp do internetu wszystkich świetlic	Gmina, GOPS	2009-2015	200 000	5	VII.2; VII.3
5	Poprawa jakości usług medycznych – modernizacja NZOZ	Gmina, NZOZ	2009-2013	6 000 000	5	VII.4
6	Opracowanie, aktualizacja i wdrażanie programów społecznych i szkoleń, w tym walki z bezrobociem, przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu i zagrożeniu marginalizacją			300 000	5	VII.2; VII.3
7	Budowa i rozbudowa remiz strażackich oraz doposażenie jednostek OSP	Gmina	2009-2013	4000000	5	VII.5
8	Zagospodarowanie przestrzeni publicznych – centów wsi jako miejsc o szczególnym znaczeniu dla mieszkańców miejscowości gminy Chojna	Gmina	2010-2015	2000000	1	VII.2

11 Określenie zadań i hierarchii ich istotności

Sporządzono syntetyczny wykaz zadań do realizacji w ramach Strategii Rozwoju Gminy Chojna. Wykaz zadań i stopień ich realizacji **może być poddany ocenie** w ramach Zespołu ds. Strategii. Zestawienie zadań zostało zaprezentowane w poniższych zestawieniach.

Tabela Nr 32: Zadania w ramach Celu I

	Zadania	Numeracja zadań
1	Utworzenie forum (mieszkańcy – gestorzy bazy – gmina) i opracowanie założeń dla rozwoju turystyki (grupa zadaniowa ds. rozwoju turystyki)	1.1.1.
2	Opracowanie założeń dla promocji turystyki w mieście i gminie	1.1.2
3	Stworzenie koncepcji nowych produktów turystycznych, (produkt, logo, marka)	1.1.3
4	Przygotowanie materiałów promocyjnych w oparciu o walory turystyczne z nastawieniem na turystykę przygraniczną	1.1.4
5	Udział w targach i wystawach – wspólne działanie w ramach powiatu gryfińskiego	1.1.5
6	Poprawa podstawowej infrastruktury dostępu do atrakcji turystycznych i rozwój małej infrastruktury turystycznej, spójne oznaczenie atrakcji turystycznych	1.1.6
7	Zagospodarowanie turystyczne jezior	1.1.7

Tabela Nr 33: Zadania w ramach Celu II

	Zadania	Numeracja zadań
1	Budowa kompleksu sportowego składającego się z hali sportowej wraz z basenem	1.2.1
2	Urządzenie ścieżki sportowej (trasy biegowo-joggingowej) wraz z urządzeniami rekreacyjnymi	1.2.2
3	Skatepark oraz plac wielofunkcyjny	1.2.3
4	Tor cross oraz 4cross i dirt rowerowy, trasa zjazdowa wraz z infrastrukturą sportów ekstremalnych	1.2.4
5	Opracowanie założeń dla rozwoju sportu	1.2.5
6	Poprawa dostępu do sportu – kontynuacja rozwoju bazy sportowej na terenie gminy – rozwój istniejących boisk sportowych w gminie wraz z budową nowych oraz poprawa zaplecza socjalnego obiektów	1.2.6
7	Poprawa zagospodarowania terenów rekreacyjnych – utworzenie i doposażenie placów zabaw na terenie gminy	1.2.7

Tabela Nr 34: Zadania w ramach Celu III

	Zadania	Numeracja zadań
1	Dążenie do poprawy stanu obiektów zabytkowych na terenie gminy Chojna poprzez remont kluczowych obiektów	1.3.1
2	Utworzenie ścieżki historycznej wraz z oznaczeniem atrakcji i sporządzeniem mapy	1.3.2
3	Aktualizacja Lokalnego Planu Rewitalizacji miasta	1.3.3
4	Wykorzystanie Centrum Kultury w Chojnie jako jednego z kierunków promocji gminy – realizacja zadań CK	1.3.4
5	Rewitalizacja Miasta Chojna – zgodnie z Planem Rewitalizacji	1.3.5
6	Utworzenie Polsko-Niemieckiego Centrum Spotkań i Kształcenia w Krajniku Górnym	1.3.6
7	Współpraca w zakresie kultury w ramach gmin Euroregionu Pomerania	1.3.7

Tabela Nr 35: Zadania w ramach Celu IV

	Zadania	Numeracja zadań
1	Rozbudowa i modernizacja kanalizacji na terenie gminy zgodnie z Koncepcją Rozwoju sieci kanalizacji i planem aglomeracji na terenie gminy	2.4.1
2	Rozbudowa i modernizacja kanalizacji na terenie gminy	2.4.2
3	Rozbudowa i modernizacja urządzeń oczyszczalni ścieków w Chojnie – odtrugi ciąg technologiczny	2.4.3
4	Dosprzętowanie PUK w Chojnie	2.4.4
5	Zagospodarowanie odpadów stałych – rozwój selektywnej zbiórki odpadów, w tym wsparcie dla gromadzenia odpadów ulegających biodegradacji zgodnie z obowiązującymi planami gospodarki odpadami	2.4.5
6	Zagospodarowanie odpadów stałych – udział w międzygminnych rozwiązaniach odpadowych (budowa wspólnego ZUOK wraz z budową stacji przeładunkowej)	2.4.6
7	Gazyfikacja miasta i gminy zgodnie z opracowaną Koncepcją	2.4.7
8	Poprawa stanu dróg na terenie gminy	2.4.8
9	Poprawa bezpieczeństwa publicznego – uzupełnienie oświetlenia i wykonanie monitoringu centrum Miasta – działania towarzyszące zadaniom z zakresu drogownictwa	2.4.9
10	Przedsięwzięcia indywidualne z zakresu modernizacji i budowy kotłowni ze zmianą sposobu ogrzewania (ograniczenie użytkowania paliw stałych)	2.4.10

Tabela Nr 36: Zadania w ramach Celu V

	Zadania	Numeracja zadań
1	Wspieranie rozwoju przedsiębiorczości poprzez zagospodarowanie na cele gospodarcze (przygotowanie terenów inwestycyjnych) istniejącego targowiska w Krajniku	2.5.1
2	Zorganizowanie systemu informacji dla przedsiębiorców – szkolenia i punkt kontaktowy dotyczący możliwości pozyskania dotacji dla przedsiębiorców	2.5.2
3	Promocja regionu z nastawieniem na sektor gospodarczy – działania na rzecz przedsiębiorców powiązane z programem wspierania nowych podmiotów	2.5.3
4	Przygotowanie terenów inwestycyjnych – obszar byłego lotniska	2.5.4
5	Działania w sektorze przedsiębiorców prywatnych nastawione na stworzenie nowych miejsc noclegowych: hotele, pensjonaty, gościńce, campingi – inwestycje sektora prywatnego	2.5.5

Tabela Nr 37: Zadania w ramach Celu VI

	Zadania	Numeracja zadań
1	Działania na rzecz placówek przedszkolnych i wsparcia innych form edukacji przedszkolnej	3.6.1
2	Budowa i rozbudowa placówek edukacyjnych w Mieście Chojna oraz inwestycje w istniejące placówki oświatowe	3.6.2
3	Usprawnienie sieci szkół poprzez remonty i doposażenie istniejących placówek	3.6.3
4	Program wspierania wiedzy - stypendia dla uczniów osiągających najlepsze wyniki w przedmiotach ścisłych	3.6.4
5	Wparcie dla uczniów i nauczycieli języków obcych – wraz z programem wymiany międzynarodowej i zakupem wyposażenia dla realizacji zadań edukacyjnych z zakresu języków obcych	3.6.5

	Zadania	Numeracja zadań
1	Poprawa bezpieczeństwa publicznego – uzupełnienie oświetlenia i wykonanie monitoringu centrum Miasta	3.7.1
2	Realizacja programów pomocowych dla grup zagrożonych marginalizacją oraz programów wspierających rodziny	3.7.2
3	Przygotowanie terenów pod budownictwo oraz przygotowanie mieszkań socjalnych i chronionych	3.7.3
4	Świetlice wiejskie i środowiskowe – rozbudowa, doposażenie, wdrożenie e-learningu i wyposażenie w dostęp do internetu wszystkich świetlic	3.7.4

	Zadania	Numeracja zadań
5	Poprawa jakości usług medycznych – modernizacja NZOZ	3.7.5
6	Opracowanie, aktualizacja i wdrażanie programów społecznych i szkoleń, w tym walki z bezrobociem, przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu i zagrożeniu marginalizacją	3.7.6

12 Określenie kosztów

Dla finansowania zadań przewidzianych do realizacji w ramach strategii przewidziano następujące źródła finansowania:

- Środki własne gminy rozumiane jako udział własny z budżetu gminy z możliwością sfinansowania działań przypisanych w planie finansowym do budżetu gminy,
- Dotacje UE z Funduszy Strukturalnych, Europejskiego Funduszu Społecznego, środki w ramach programów Interreg-EWT
- Środki prywatne, także w ramach PPP
- Finansowanie obce
- Pozostałe źródła o charakterze publicznym

Oszacowano wielkość nakładów na realizację według poszczególnych źródeł finansowania, w podziale na lata oraz na zadania. Koszt realizacji wszystkich zadań ujętych w strategii wynosi ok. 133,8 mln zł. Najpoważniejszym źródłem finansowania (36 % wartości zadań ogółem) są środki pochodzące z programów dotacji, w tym z pomocowych Unii Europejskiej. Kolejnym źródłem finansowania są środki prywatne, także w ramach partnerstwa publiczno-prywatnego, które przewidziano dla finansowania łącznej wartości zadań. Środki z budżetu gminy, jakie będą mogły zostać przeznaczone na wdrożenie Strategii obejmują kwotę 25,9 mln zł. Przyjęto taką wartość jako możliwą do wygospodarowania w latach 2007-2013(15) zgodnie z analizą budżetu gminy i prognozą dochodów na najbliższe 8 lat. Finansowanie gminy stanowi 19,41 % całkowitych przewidywanych wydatków do poniesienia w tym okresie. Kredyty i pożyczki inwestycyjne będą niezbędne dla sfinansowania części zadań. Wartość finansowania obcego nie została uwzględniona w odniesieniu do konkretnych zadań, jednak przewiduje się, że kwota do 21,9 mln zł obejmująca kredyty zaciągane przez gminę i podmioty uczestniczące we wdrażaniu strategii uwzględniona została po stronie finansowania własnego, jeżeli wystąpi taka potrzeba, w takim przypadku niższy będzie wymagany udział środków z budżetu. Skuteczności w realizacji niniejszej Strategii należy upatrywać – obok starań o dotację - we współpracy z innymi podmiotami, głównie sektora prywatnego. Tam, gdzie można, gmina winna wycofać się z realizacji i finansowania zadań, pozostawiając je innym podmiotom zabezpieczając jednocześnie swoje cele odpowiednimi porozumieniami.

Tabela Nr 38: Finansowanie strategii – podsumowanie i struktura finansowania

Wyszczególnienie	WARTOŚĆ w zł	STRUKTURA w %
Środki z budżetu Gminy	25 969 750	19,41
finansowanie obce pochodzące z kredytu	21 919 750	16,38
Środki pomocowe UE i inne dotacje	48 217 000	36,04
Środki pozostałe, w tym	37 968 000	28,17

finansowanie obce pochodzące z kredytu	40 %	
Finansowanie własne przedsiębiorców i mieszkańców	30 %	
Środki spółdzielni i wspólnot mieszkaniowych	20 %	
Pozostałe środki, głównie publiczne	10 %	
Finansowanie RAZEM	133 805 000	100%

źródło: opracowanie własne

Tabela Nr 39: Struktura finansowania zadań w ramach strategii

Lp	Wyszczególnienie	Finansowanie z budżetu gminy	Finansowanie obce	Kredyt	Dotacje
1	Cel I	20,00%	30,00%	10,00%	40,00%
2	Cel II	20,00%	20,00%	20,00%	40,00%
3	Cel III	15,00%	30,00%	15,00%	40,00%
4	Cel IV	20,00%	30,00%	20,00%	30,00%
5	Cel V	30,00%	30,00%	10,00%	30,00%
6	Cel VI	40,00%	0,00%	30,00%	30,00%
7	Cel VII	10,00%	40,00%	0,00%	50,00%
RAZEM					

Źródło: opracowanie własne

Tabela Nr 40: Wartość zadań składających się na strategię

Lp	Wyszczególnienie	Finansowanie z budżetu gminy	Finansowanie obce	Kredyt	Dotacje	Razem
1	Cel I	1 200 000	1 800 000	600 000	2 400 000	6 000 000
2	Cel II	3 766 000	3 766 000	3 766 000	7 532 000	18 830 000
3	Cel III	2 598 750	5 197 500	2 598 750	6 930 000	17 325 000
4	Cel IV	12 120 000	18 180 000	12 120 000	18 180 000	60 600 000
5	Cel V	1 035 000	1 035 000	345 000	1 035 000	3 450 000
6	Cel VI	3 320 000	0	2 490 000	2 490 000	8 300 000
7	Cel VII	1 930 000	7 720 000	0	9 650 000	19 300 000
RAZEM		25 969 750	37 698 500	21 919 750	48 217 000	133 805 000

Źródło: opracowanie własne

Generalnym celem Strategii Rozwoju jest wskazanie nowych kierunków w rozwoju miasta i gminy Chojna. Pozyskanie finansowania na realizację zadań z niej wynikających ze środków unijnych w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Zachodniopomorskiego na lata 2007-2013 jest jednym z priorytetowych celów władz Gminy. Opracowany dokument Strategii stanowi podstawę dla opracowania wniosków o dofinansowanie zadań wymienionych w strategii. Dokonano szerszego przeglądu źródeł finansowania, jakie potencjalnie będą dostępne na finansowanie zadań tutaj opisywanych. Pod względem prawnym można dokonać następującego podziału dochodów jednostek samorządu terytorialnego:

- dochody publiczno-prawne – z mocy odpowiednich ustaw np. podatki i opłaty, udziały w podatkach państwowych, subwencja ogólna i dotacje;
- dochody prywatno-prawne- uzyskiwane na podstawie odpowiednich umów lub innych czynności cywilnoprawnych; mogą nimi być opłaty za świadczone usługi komunalne, czynsze, najem, dzierżawa, sprzedaż mienia komunalnego, dywidendy od komunalnych przedsiębiorstw użyteczności publicznej, zyski Gminy ze wspólnych przedsięwzięć i inne;
- dochody zwrotne – pożyczki i kredyty, wpływy z emisji papierów wartościowych.

WW. elementy mogą być zastosowane dla finansowania zadań opisywanych w strategii.

Dochody własne Gminy

Generalnie można mówić o następujący rodzajach dochodów własnych samorządów:

- dochody własne wewnętrzne o charakterze podatkowym i charakterze niepodatkowym;
- dochody własne zewnętrzne o charakterze podatkowym i niepodatkowym.;

Dla samorządu gminnego dochodami własnymi będą:

- Wpływy z podatków (od nieruchomości, rolnego, leśnego, od środków transportowych, opłacanego w formie karty podatkowej, od posiadania psów, od spadków i darowizn i od czynności cywilnoprawnych).
- Wpływy z opłat skarbowej, targowej, miejscowej, administracyjnej, uzdrowiskowej, eksploatacyjnej oraz innych opłat stanowiących dochody gminy, uiszczanych na podstawie odrębnych przepisów;
- Udziały w podatku dochodowym od osób prawnych i w podatku od osób fizycznych. Wysokość udziału we wpływach z podatku dochodowego od osób fizycznych zamieszkałych na terenie gminy wynosi 39,34 %, a od osób prawnych 6,71 %;
- subwencja ogólna;
- dochody uzyskiwane przez gminne jednostki budżetowe gminy oraz wpłaty od gminnych zakładów budżetowych i gospodarstw pomocniczych gminnych jednostek budżetowych;
- dochody z majątku gminy;
- spadki, zapisy i darowizny na rzecz gminy;

- dotacje celowe z budżetu z budżetu państwa w związku z realizacją zadań z zakresu administracji rządowej oraz innych zadań zleconych gminie innymi ustawami;
- odsetki od środków finansowych gromadzonych na rachunkach bankowych gminy;
- inne dochody należne gminie na podstawie odrębnych przepisów.

W opinii samorządowców przyjęte rozwiązania ustawowe w zakresie źródeł dochodów gmin są dalece niewystarczające. Nie ma możliwości wygospodarowania poważniejszych środków finansowych na kosztowne wydatki majątkowe. Samorządy, szczególnie powiatowy i wojewódzki praktycznie pozbawione własnych dochodów wewnętrznych nie są w stanie finansować zadań inwestycyjnych. Z kolei dochody własne gmin często nie pokrywają nawet niezbędnych wydatków bieżących. Przy tendencji do zwiększania ilości zadań gmin brakuje prób określania dodatkowych źródeł dochodów, z których te zadania mogłyby być finansowane. W realiach finansowych zdecydowanej większości polskich gmin, także gminy Chojna nie jest możliwa realizacja zadań wynikających ze Strategii Rozwoju w oparciu wyłącznie o dochody własne. Wszędzie tam, gdzie samorządy planują inwestycje infrastrukturalne konieczne staje się staranie o dofinansowanie obce.

12.2.3 Finansowanie obce

Gminy, choć słabo wyposażone w możliwości finansowania zadań inwestycyjnych z dochodów własnych mają do dyspozycji szereg instrumentów i instytucji finansowych związanych ze wspieraniem infrastrukturalnych zadań inwestycyjnych. Jednak pieniądze będące w posiadaniu instytucji finansujących są relatywnie trudne do zdobycia ze względu na następujące czynniki:

- konieczność posiadania „jasnych” planów inwestycyjno-rozwojowych danego samorządu;
- odpowiednie „umiejętności administracyjne” służące właściwemu pozyskiwaniu finansowania;
- posiadania udziału własnego finansowania /często do 50 % wartości inwestycji/;
- duża konkurencja ze strony innych samorządów.

W początkowym okresie działalności samorządów przedmiotem ich zainteresowania były głównie tradycyjne instrumenty finansowe takie jak preferencyjne kredyty, pożyczki czy różnego rodzaju dotacje. Za nowatorskie uważać można było inicjatywy wspólnej realizacji inwestycji przez kumulację wysiłków i kapitału np. w ramach związków celowych czy porozumień.

Pomoc finansowa niezależnie od jej źródła przyjmować może następujące formy;

- pomocy bezzwrotnej np. w formie dotacji na dane zadanie inwestycyjne;
- pomocy zwrotnej np. w postaci preferencyjnej pożyczki;
- dofinansowania spłat odsetek kredytu, / co czyni preferencyjnym kredyt komercyjny/;
- funduszu gwarancyjnego/ gwarancje rządowe dla przedsięwzięcia/;
- udziału kapitałowego / w formie aportu rzeczowego/;
- innej formy pomocy finansowej (umorzenia, nagrody).

Dokonując przeglądu dochodów własnych samorządów można stwierdzić, że jedynie dochody z majątku mogą być przeznaczane na cele rozwojowe. Znacznie większe możliwości oferuje finansowanie obce. W obcych źródłach finansowania występować będą zarówno elementy „klasyczne” znane i szeroko stosowane, do których można zaliczyć przede wszystkim dotacje oraz pożyczki i kredyty preferencyjne. Coraz silniej w finansowaniu inwestycji występować mogą elementy finansowania inwestycyjnego ze środków pochodzących ze źródeł prywatnych;

- kontraktacje i koncesje;
- leasing;
- obligacje;
- prywatyzacja majątku;
- PPP, PFI inicjatywy partnerstwa publiczno-prawnego i finansowania prywatnego;
- przedsięwzięcia BOT / zaliczane są do partnerstwa publiczno-prywatnego jednakże zasługują na wyodrębnienie/.

Dla celów finansowania zadań w ramach Strategii Rozwoju wariant finansowania ze środków prywatnych jest przewidywany.

12.2.4 Charakterystyka

12.2.5 Kredyty i pożyczki

Gminy mogą korzystać ze wszystkich rodzajów kredytów i pożyczek. Wyróżniamy przede wszystkim kredyty obrotowe i inwestycyjne. Szczególnie istotne dla realizacji zadań inwestycyjnych są te ostatnie. W ostatnich latach mamy do czynienia z rozwojem rynku ofert finansowych na inwestycje przez poszczególne banki. Kredyt inwestycyjny może przybierać trzy rodzaje:

- kredyt na wyposażenie – zakup, modernizacja lub budowa majątku trwałego;
- kredyt na restrukturyzację- przebudowa struktury gospodarczej kredytobiorcy w celu odzyskania równowagi finansowej;
- kredyt na budowę lub zakup całych obiektów.

Jednakże samorzady terytorialne mają ograniczoną swobodę w zaciąganiu kredytów. Ograniczenia wynikają z ustawy o finansach publicznych ustalającej limity zadłużenia oraz wysokości rocznych spłat w stosunku do budżetu gminy.

12.2.6 Dotacje

Dotacja jest formą bezzwrotnej pomocy finansowej udzielanej z budżetu państwa przeznaczoną na:

- finansowanie lub dofinansowanie zadań z zakresu administracji rządowej lub zadań zleconych a także kosztów realizacji inwestycji zwanych dotacjami celowymi;

- dofinansowanie działalności bieżącej wskazanego podmiotu, zwane dotacjami przedmiotowymi;
- inne dotacje jak dotacje do wyrobów lub usług, oprocentowania kredytów, dotacje na pierwsze wyposażenie itp.

Dotacje zwane są pieniędzmi „znaczonymi” gdyż nie można zatrzymać zaoszczędzonej kwoty dotacji, ani przeznaczyć na inny cel. Dotacje są jednym z poważnych źródeł wsparcia finansowego inwestycji samorządowych.

12.3 Pomoc bezzwrotna

Dostępne są środki pochodzące z tzw. Funduszy Strukturalnych Funduszu Spójności oraz:

- Mechanizm Finansowania Europejskiego Obszaru Gospodarczego & Norweskiego Mechanizmu Finansowania Europejskiego Obszaru Gospodarczego;
- Program transgraniczny EWT;
- Nowe Programy operacyjne, które zaistnieją po 2007 roku, np. URBAN II.

12.3.3 Mechanizmy Norweskie

Są to mechanizmy finansowania pochodzące ze środków darczyńców państw członkowskich EFTA.

12.3.4 Fundusze Strukturalne

Fundusze strukturalne są instrumentami Polityki Strukturalnej Unii Europejskiej. Ich zadaniem jest wspieranie restrukturyzacji i modernizacji gospodarek krajów UE. W ten sposób wpływa się na zwiększenie spójności ekonomicznej i społecznej Unii. Fundusze kierowane są do tych sektorów gospodarki i regionów, które bez pomocy finansowej nie są w stanie dorównać do średniego poziomu ekonomicznego w UE. W skład Unii wchodzi regiony dobrze rozwinięte, takie jak południowa Anglia, okolice Paryża, czy Holandia oraz te, których poziom rozwoju znacznie odbiega od "średniej europejskiej". Są nimi Grecja, Irlandia, Portugalia, Północna Skandynawia i Południowe Włochy oraz nowe kraje członkowskie UE. Polityka Strukturalna i Fundusze mają pomóc władzom centralnym i regionalnym słabiej rozwiniętych regionów w rozwiązaniu ich najważniejszych problemów gospodarczych. W latach 2000-2006 istniały cztery Fundusze strukturalne, realizujące cele polityki spójności UE:

- Europejski Fundusz Społeczny
- Europejski Fundusz Orientacji i Gwarancji Rolnej
- Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego
- Finansowy Instrument Orientacji Rybołówstwa

Ponadto istnieje Fundusz Spójności będący instrumentem finansowym UE, nienależącym do Funduszy strukturalnych i wdrażany na poziomie wybranych państw a nie regionów. Jego celem jest ułatwienie integracji słabiej rozwiniętych krajów poprzez budowę sieci transportowych oraz obiektów ochrony środowiska o znaczeniu ponadregionalnym.

W latach 2007-2013, w wyniku reformy polityki spójności, liczba Funduszy strukturalnych została ograniczona do dwóch: Europejski Fundusz Społeczny oraz Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego. Do głównego nurtu programowania został włączony również Fundusz Spójności, który w latach 2007-2013 będzie podlegał podobnym zasadom, jak Fundusze strukturalne. Z kolei Fundusze wspierające inwestycje w zakresie rolnictwa i rybołówstwa zostały włączone odpowiednio do Wspólnej Polityki Rolnej oraz Wspólnej Polityki Rybackiej.

Dokumentem określającym kierunki i wysokość wsparcia finansowego ze strony Funduszy na realizację zamierzeń rozwojowych w Polsce w latach 2007-2013 jest Narodowa Strategia Spójności (Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia). Narodowa Strategia Spójności (NSS) to dokument strategiczny określający priorytety i obszary wykorzystania oraz system wdrażania Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności w Polsce w ramach budżetu Wspólnoty na lata 2007–13.

Łączna suma środków zaangażowanych w realizację NSS w latach 2007-2013 wyniesie około 85,6 mld euro, z czego 67,3 mld euro będzie pochodziło z budżetu UE. Program rozwoju wyznaczający strategiczne kierunki rozwoju i wsparcia - Narodowa Strategia Spójności będzie realizowana za pomocą następujących programów operacyjnych:

- Program Infrastruktura i Środowisko – 27,9 mld euro,
- Program Kapitał Ludzki – 9,7 mld euro,
- Program Innowacyjna Gospodarka – 8,3 mld euro,
- Program Rozwój Polski Wschodniej – 2,3 mld euro,
- Program Pomoc Techniczna - 0,5 mld euro,
- Programy Europejskiej Współpracy Terytorialnej - 0,7 mld euro,
- 16 regionalnych programów (1 dla każdego z województw) – 16,6 mld euro.

12.3.5 Programy operacyjne –

Pomoc finansowa z Funduszy Europejskich, z których Polska będzie korzystała w latach 2007-2013, będzie przyznawana w ramach poszczególnych programów pomocowych / tzw. programy operacyjne/, które stanowią narzędzia realizacji Narodowej Strategii Spójności. Każdy z programów pomocowych określa, na jakie typy różnorodnych przedsięwzięć przewiduje się udzielenie wsparcia finansowego, a jednocześnie określa podmioty, które chciałyby ubiegać się o dotacje. Można ubiegać się o dofinansowanie z następujących programów pomocowych:

- Program Infrastruktura i Środowisko;
- Program Kapitał Ludzki;
- Program Innowacyjna Gospodarka;
- Program Rozwój Polski wschodniej;
- Program pomoc Techniczna 2007-2013.

Poza w/w programami, każde polskie województwo posiada własny regionalny program rozwoju / tzw. Regionalny Program Operacyjny/, w ramach którego o dotacje z UE mogą ubiegać się podmioty z terenu danego województwa. RPO

Regionalne Programy Operacyjne, które stworzono odrębnie w poszczególnych województwach, w całości współfinansowane są z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego. Budżet wszystkich 16 RPO wynosi ok. 16 mld euro (uwzględniając tylko środki z EFRR). W ramach RPO o unijne pieniądze można się starać na wiele typów inwestycji z zakresu edukacji, ochrony zdrowia, infrastruktury drogowej i ochrony środowiska, społeczeństwa informacyjnego, kultury, turystyki, sportu, a także przyczyniające się do wzrostu konkurencyjności przedsiębiorstw.

Regionalny Program Operacyjny Województwa Zachodniopomorskiego na lata 2007-2013 (w skrócie RPO WZ) to jedna z dróg realizacji Strategii Rozwoju Województwa Zachodniopomorskiego do roku 2020. Mówiąc wprost – RPO WZ to jeden z programów, który umożliwi dofinansowanie projektów z funduszy strukturalnych w naszym regionie. Projekty te mogą dotyczyć różnych dziedzin począwszy od gospodarki, a kończąc na spójności społecznej. Dziedziny te są opisane szczegółowo w samym programie w postaci osi priorytetowych. Przedmiotowy dokument określa kto może ubiegać się o środki. Są to m.in. przedsiębiorcy, jednostki samorządu terytorialnego, szkoły wyższe, szpitale, jednostki sektora finansów publicznych, instytucje kultury, organizacje pozarządowe, etc. Jednak to przede wszystkim mieszkańcy regionu skorzystają w efekcie na realizacji projektów. Program operacyjny ma bowiem na celu ciągły rozwój województwa m.in. poprzez budowę infrastruktury drogowej, transportowej i energetycznej, a także poprawę warunków życia mieszkańców województwa poprzez inwestowanie w ochronę środowiska naturalnego oraz w infrastrukturę społeczną, zarówno edukacyjną, sportową jak i ochrony zdrowia. Wśród dziedzin, które obejmuje program są również turystyka, infrastruktura kulturalna oraz kształtowanie społeczeństwa informacyjnego. RPO WZ patrząc w przyszłość nie zapomina o historii i jej materialnych pamiątkach, dlatego jednym z działań będzie rewitalizacja oraz odnowa zabytków. Program dla Województwa Zachodniopomorskiego w pełni realizuje priorytety polityki regionalnej Unii Europejskiej. Jednocześnie dostosowany jest do potrzeb regionu.

12.3.6 Europejski Fundusz

Komisja Europejska wydając decyzję w sprawie przyjęcia do realizacji Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki umożliwiła wykorzystanie środków EFS w Polsce w latach 2007-2013. Program zgodnie z założeniami Strategii Lizbońskiej oraz celami polityki spójności krajów unijnych, rozwój kapitału ludzkiego i społecznego przyczynia się do pełniejszego wykorzystania zasobów pracy oraz wsparcia wzrostu konkurencyjności gospodarki. Dążąc do efektywnego rozwoju zasobów ludzkich, Program KL koncentruje wsparcie na następujących obszarach: zatrudnienie,

edukacja, integracja społeczna, rozwój potencjału adaptacyjnego pracowników i przedsiębiorstw, a także zagadnienia związane z budową sprawnej i skutecznej administracji publicznej wszystkich szczebli i wdrażaniem zasady dobrego rządzenia.

Celem głównym Programu jest: wzrost zatrudnienia i spójności społecznej a do osiągnięcia tego celu przyczynia się realizacja sześciu celów strategicznych do których należą:

- Podniesienie poziomu aktywności zawodowej oraz zdolności do zatrudnienia osób bezrobotnych i biernych zawodowo
- Zmniejszenie obszarów wykluczenia społecznego
- Poprawa zdolności adaptacyjnych pracowników i przedsiębiorstw do zmian zachodzących w gospodarce
- Upowszechnienie edukacji społeczeństwa na każdym etapie kształcenia przy równoczesnym zwiększeniu jakości usług edukacyjnych i ich silniejszym powiązaniu z potrzebami gospodarki opartej na wiedzy
- Zwiększenie potencjału administracji publicznej w zakresie opracowywania polityk i świadczenia usług wysokiej jakości oraz wzmocnienie mechanizmów partnerstwa
- Wzrost spójności terytorialnej.

Program składa się z 10 Priorytetów, realizowanych zarówno na poziomie centralnym jak i regionalnym. W ramach komponentu centralnego środki zostaną przeznaczone przede wszystkim na wsparcie efektywności struktur i systemów instytucjonalnych, natomiast środki komponentu regionalnego zostaną w głównej mierze przeznaczone na wsparcie dla osób i grup społecznych. Program Operacyjny Kapitał Ludzki finansowany będzie w 85 proc. ze środków Unii Europejskiej (Europejskiego Funduszu Społecznego) oraz w 15 proc. ze środków krajowych. Całość kwoty, jaką przewidziano na realizację Programu, wynosi prawie 11,5 mld euro, w tym wkład finansowy Europejskiego Funduszu Społecznego to ponad 9,7 mld euro a pozostałą część stanowią środki krajowe.

W ramach PO KL przewiduje się możliwość realizacji projektów w dwóch głównych trybach: systemowym i konkursowym. W trybie systemowym projekty są realizowane przez beneficjentów imiennie wskazanych w Programie lub dodatkowych dokumentach stanowiących jego uszczegółowienie. Natomiast w trybie konkursowym projekty będą mogły realizować wszystkie podmioty m.in.:

- instytucje rynku pracy,
- instytucje szkoleniowe,
- jednostki administracji rządowej i samorządowej,
- przedsiębiorcy,
- instytucje otoczenia biznesu,
- organizacje pozarządowe,
- instytucje systemu oświaty i szkolnictwa wyższego.

12.3.7 Inicjatywy transgraniczne

Europejska Współpraca Terytorialna służy wspieraniu, promocji i realizacji wspólnych projektów o charakterze międzynarodowym na terytorium całej Unii. Stanowi

kontynuację programów współpracy transgranicznej w ramach Inicjatywy Wspólnotowej INTERREG III 2004-2006. EWT wdrażana będzie za pomocą 3 typów programów operacyjnych; współpracy transgranicznej, transportowej i międzyregionalnej.

12.4 Krajowe instrumenty finansowania

12.4.3 Obligacje komunalne

Jedną z form pozyskania kapitału do finansowania zadań inwestycyjnych wynikających z realizacji Strategii Rozwoju jest emisja obligacji komunalnych. Obligacje są emitowane przez państwo, przedsiębiorstwo lub jednostkę samorządu terytorialnego papierem dłużnym, który ma przynosić dochód i zwrócić w przyszłości wpłaconą sumę wraz z odsetkami. Obligacja w odróżnieniu od akcji nie stanowi dowodu własności ułamkowej części przedsiębiorstwa, jest jedynie dowodem wiarygodności potwierdzającym prawo jej posiadacza do zwrotu pożyczki i należnej premii w postaci odsetek. Emisja obligacji przez gminy jest jedną z najkorzystniejszych form pozyskiwania kapitału o czym świadczą dane o emisjach z ostatnich lat. O atrakcyjności emisji obligacji świadczą następujące korzyści:

- niższy koszt pozyskania kapitału w porównaniu z kredytem;
- ominiecie bankowych procedur kredytowych;
- elastyczność finansowania i powiązania projektu inwestycyjnego ze źródłem jego finansowania;
- krótki okres oczekiwania na środki finansowe.

12.4.4 Leasing jako forma

Leasing jest transakcją, na mocy, której finansujący oddaje do użytku korzystającemu określony środek materialny w zamian za cykliczne opłaty zwane z reguły czynszami leasingowymi. Idea leasingu opiera się na założeniu, że własność dóbr inwestycyjnych nie jest konieczna dla osiągnięcia zysku, można, bowiem generować korzyści z obcych dóbr inwestycyjnych. Ze względu na charakter zobowiązań stron można dokonać następującego podziału:

- Leasing finansowy /kapitałowy/ - polegający na odpłatnym korzystaniu z rzeczy w czasie zbliżonym do okresu jej gospodarczej używalności. W przypadku tej umowy występuje opcja zakupu sprzętu przez korzystającego po zakończeniu okresu umowy.
- Leasing operacyjny /bieżący/ - jest zbliżony w swej formie do umów dzierżawy lub najmu. W tej formie umowy są zawierane na czas określony, przez co przedmiotem leasingu są rzeczy, które mogą być wielokrotnie używane przez kolejnych korzystających, którzy płacą tylko za okresowe używanie danej rzeczy.

Do podstawowych zalet leasingu można zaliczyć fakt, że korzystający w krótkim czasie rozwijać swój potencjał produkcyjny. Regulowanie czynszów leasingowych następuje z bieżących przychodów.

12.4.5 Programy Partnerstwa

Terminem Partnerstwo Publiczno-Prywatne / PPP/ określa różne formy finansowania wykorzystującego kapitał mieszany / z sektora prywatnego i w części publicznego/. Finansowanie tego typu ma przed sobą przyszłość, gdyż obecnie tworzone są odpowiednie warunki prawne i organizacyjne do rozwoju tego systemu. Wyróżnia się kilka odmian PPP;

- Kontrakt na zarządzanie /management only/ - możliwy do podpisania w przypadku posiadania infrastruktury. Prywatna firma przejmuje obsługę i zarządzanie przez określony czas.
- Koncesja z inwestowaniem /concession with investment / - obsługa i zarządzanie istniejącą infrastrukturą są powierzone prywatnemu przedsiębiorcy, czemu towarzyszą inwestycje finansowane z kapitału prywatnego, przedsięwzięcie takie może być koncesją bądź BOT;
- Projekty „zielonego pola” /greenfield project/- dotyczą obszarów, na których zupełnie brak infrastruktury;
- Wycofywanie /divestiture/ - prywatna spółka inwestuje w racjonalnej proporcji w urządzenia użytkując je później w formie spółki z innym przedsiębiorstwem, lub spółki publicznej, przy ograniczeniu roli gminy , która wycofuje się z przekazanych zadań.

12.5 Finansowanie przedsięwzięć strategii

Możliwość prowadzenia inwestycji zależy nie tylko od pozyskania finansowania z bezzwrotnych źródeł, ale przede wszystkim od możliwości zaangażowania wysokich środków własnych. Oczywiście przewiduje się także konieczność pozyskiwania alternatywnych źródeł finansowania z sektora prywatnego i innych źródeł. Podstawowym źródłem finansowania przedsięwzięć będą dla przedsięwzięć gminnych dotacje pochodzące ze środków samorządu, środków pomocowych UE uzupełniane innymi instrumentami. Wdrożenie Strategii Rozwoju będzie możliwe dzięki stworzeniu sprawnego systemu finansowania tych zadań w ramach skoordynowanego systemu działań. Podstawowymi źródłami finansowania działań są fundusze strukturalne i środki własne gminy.

12.5.3 Analiza budżetu Gminy

Analiza budżetu Gminy ma na celu oszacowanie możliwości wygospodarowania udziału własnego w finansowaniu zadań infrastrukturalnych, których realizacja jest najpoważniejszym wyzwaniem finansowym, wśród pozostałych nieinwestycyjnych elementów Strategii. Przeznaczenie środków w budżecie na realizację zadań inwestycyjnych powinno być elementem planowania strategicznego. Gminy finansują różne sfery działalności, tak, więc ograniczoność środków jest codziennością. Zdecydowana większość zamierzeń inwestycyjnych opisanych w Strategii wykracza poza jej możliwości finansowe. Realizacja planowych zadań jest możliwa wyłącznie przy uzyskaniu poważnych, zewnętrznych źródeł finansowania i a także zaangażowania sektora prywatnego.

12.5.4 Instrumenty i źródła

Dla finansowania zamierzeń wynikających z Strategii przewidziano następujące źródła finansowania;

- Środki własne Gminy Chojna – rozumiane jako udział własny z budżetu Gminy, z możliwością sfinansowania działań przypisanych w planie finansowym do budżetu Gminy;
- Dotacje UE z Funduszy Strukturalnych, Europejskiego Funduszu społecznego, środki w ramach programów Europejskiej Wspólnoty Terytorialnej;
- Środki prywatne, także w ramach PPP;
- Finansowanie obce;
- Pozostałe źródła o charakterze publicznym.

Część III

Wdrażanie strategii

Szczecin, grudzień 2008 r.

13 Harmonogram realizacji

Założono horyzont czasowy strategii jako okres 2009 – 2013 z perspektywą do roku 2015 zakładającą możliwość opóźnień we wdrażaniu strategii wynikającą z czynników zewnętrznych. Założono również ogólny harmonogram realizacji poszczególnych zadań niezbędnych do osiągnięcia celów strategicznych założonych w dokumencie.

Harmonogramowi realizacji zadań przyporządkowano określone źródła finansowania.

14 System monitorowania strategii

Do monitorowania oceny realizacji strategii i jej aktualizacji służyć może system oceny z wykorzystaniem wskaźników osiągnięć realizacji zadań. Ocenie takiej służy nawiązanie współpracy pomiędzy podmiotami uczestniczącymi w jej realizacji.

Monitoring wdrażania zadań przewidzianych do realizacji prowadzi Zespół Zadaniowy ds. strategii, jaki może zostać powołany zarządzeniem burmistrza. Zespół będzie miał za zadanie systematyczną ocenę realizacji planowanych przedsięwzięć i rekomendowania zadań do realizacji i aktualizacji ich rankingu. W przypadku stwierdzenia konieczności dokonania korekt i aktualizacji. Zespół zgłosi taką potrzebę Burmistrzowi. Wprowadzone propozycje zmian po uzgodnieniu przez ZZ i Burmistrza będą przekładane pod obrady Rady Miejskiej w celu dokonania zmian właściwą uchwałą organu stanowiącego.

Szczególnie ważnym elementem wdrażania Strategii jest sprawne działanie systemu kontroli i monitorowania realizacji strategicznych projektów. Podstawowym zadaniem tego systemu jest dostarczanie bieżących informacji o tym, czy strategiczne cele rozwoju miasta i gminy są osiągnięte i w jakim stopniu.

System monitorowania i kontroli strategicznych projektów realizacyjnych powinien być skierowany na analizę postępów w realizacji strategii oraz kontrolę terminów wykonania poszczególnych zadań.

14.2 Wskaźniki osiągnięć

Do oceny realizacji przyjąć można podstawowe wskaźniki;

- Wskaźniki produktu;
- Wskaźniki rezultatu;
- Wskaźniki oddziaływania.

Przyjęte kategorie wskaźników wynikają ze standardowych kryteriów oceny projektów dofinansowanych z Unii Europejskiej. Oto propozycje przykładowych wskaźników:

Wskaźniki produktu;

- Liczba wybudowanych/ poddanych remontowi budynków;
- Długość wybudowanych/zmodernizowanych dróg;
- Długość wybudowanych sieci wodnych/kanalizacyjnych;

- Długość wybudowanych sieci gazowniczych;
- Powierzchnia zmodernizowanych obiektów dziedzictwa kulturowego;
- Liczba obiektów zmodernizowanych przeznaczonych na cele kulturalne i turystyczne.

Wskaźniki rezultatu;

- Liczba nowych ofert z zakresu kultury i turystyki;
- Liczba osób korzystających z nowej bazy kulturalnej i turystycznej;
- Liczba nowych punktów usługowych;
- Liczba nowych miejsc pracy powstała w wyniku rozbudowy infrastruktury kulturalnej, turystycznej, usługowej itp.;
- Liczba przestępstw i ich wykrywalność w gminie.

Wskaźniki oddziaływania:

- Liczba utrzymanych miejsc pracy;
- Liczba utrzymanych punktów usługowych;
- Liczba absolwentów szkół średnich;
- Liczba korzystających z nowych ofert programowych w zakresie kultury i turystyki;
- Stałe miejsca pracy w obszarze kultury i turystyki.

Do oceny Strategii można także przyjąć wskaźnik oparty na wydatkach na realizację zadań strategicznych i ich procentowym zaawansowaniu w kolejnych latach.

Wskaźniki mogą zostać wybrane i przyporządkowane zadaniom na etapie wdrażania. Możliwa jest również prostsza ocena z wykorzystaniem finansowego zaawansowania realizacji poszczególnych zadań.

15 System wdrażania i aktualizacji Strategii

Przedsięwzięcia wynikające ze Strategii Rozwoju będą systematycznie realizowane i wdrażane przy uwzględnieniu między innymi pomocy strukturalnej Unii Europejskiej. Gmina Chojna korzystając z funduszy strukturalnej jest zobowiązana przestrzegać zasad i procedur wspólnotowych, które zostały określone w Rozporządzeniu Rady (WE) Nr 1260/1999 z 21 czerwca 1999 wprowadzające ogólne postanowienia odnośnie Funduszy Strukturalnych oraz w rozporządzeniach odnoszących się do poszczególnych funduszy strukturalnych.

Poszczególne projekty będą wdrażane po umieszczeniu ich w Wieloletnim Programie Inwestycyjnym.

Strategia Rozwoju stanowi dokument otwarty. Na przełomie jego wdrażania będzie podlegał systematycznej okresowej analizie i ocenie. W przypadku zasadnych wniosków będzie aktualizowany w zakresie dostosowania do zmieniających się uwarunkowań społeczno-gospodarczych.

Wszelkie rygory wynikające z ograniczonych środków wynikają z konieczności zachowania celów Strategii i konsekwencji rozwoju miasta i gminy. Władze gminy są odpowiedzialne za realizację polityki rozwoju, tak więc powinny być wyposażone w odpowiednie narzędzia.

Monitoring wdrażania strategii jest elementem koniecznym, aby należycie pełnił swoją funkcję należy śledzić główne kierunki i jednocześnie reagować na zachodzące w otoczeniu zmiany.

Proces wdrażania Strategii Rozwoju rozpoczyna się już od momentu zatwierdzenia dokumentu i przekazania go realizacji. Zasadnicze prace polegają na wytypowaniu projektów przygotowanych w stopniu możliwym dla opracowania wniosków o finansowanie wraz załącznikami. Kolejne projekty winny być sukcesywnie przygotowywane w tym samym celu. Kolejnym etapem jest przygotowanie realizacji projektów, które uzyskały współfinansowanie. Konieczny jest monitoring w zakresie wydatków na poszczególne zadania oraz faktycznie wydatkowanych źródeł finansowania.

16 Uczestnicy, komunikacja i wdrażanie strategii

W system wdrażania Strategii przewiduje się włączenie osób, instytucji i organizacji odpowiedzialnych za wdrażanie wymienionych w Strategii zadań.

Proponuje się powołanie stanowiska pracy odpowiedzialnego za prace koordynacyjne / koordynator / działającego przy burmistrzu.

Sposoby inicjowania współpracy między sektorem publicznym, prywatnym a organizacjami pozarządowymi

Koordinacja i współpraca

Ważna jest wprowadzenie zasad jasnej współpracy między gminą i pozostałymi partnerami działającymi na jej terenie.

Media, środki techniczne.

Istnieje wiele środków służących przekazowi informacji otoczeniu. Przekazy mogą mieć formę bezpośrednią i pośrednią. Do form bezpośrednich należą:

- Spotkania Burmistrza z mieszkańcami poświęcone strategii i jej wdrażaniu;
- Oficjalne spotkania Burmistrza, udział w obradach Rady Miejskiej, komisjach.
- Protokoły ze spotkań roboczych, dokumentacja przebiegu prac nad strategią

Do form pośrednich zaliczyć można;

- Informacje prasowe, radiowe, telewizyjne;
- Strony internetowe;
- Poczta elektroniczna do zainteresowanych odbiorców;
- Przesyłki listowe, foldery, inne materiały piśmienne;
- Wydawnictwa promocyjne, biuletyny.